

Ladik Katalin

IKAROSZ BICIKLIJÉN

**Összegyűjtött versek
(1962 – 1984)**

*Ballada az ezüstbicikliről
Elindultak a kis piros bulldózerek
Mesék a hétfejű varrógépről
Ikarosz a metrón
A parázna söprű ~ Bludna metla*

Mikes International
Hága, Hollandia

2004.

Kiadó

'Stichting MIKES INTERNATIONAL' alapítvány, Hága, Hollandia.

Számlaszám: Postbank rek.nr. 7528240

Cégbejegyzés: Stichtingenregister: S 41158447 Kamer van Koophandel en Fabrieken Den Haag

Terjesztés

A könyv a következő Internet-címről tölthető le: **http://www.federatio.org/mikes_bibl.html**

Aki az email-levelezési listánkon kíván szerepelni, a következő címen iratkozhat fel:

mikes_int-subscribe@yahoogroups.com

A kiadó nem rendelkezik anyagi forrásokkal. Többek áldozatos munkájából és adományaiból tartja fenn magát. Adományokat szívesen fogadunk.

Cím

A szerkesztőség, illetve a kiadó elérhető a következő címeken:

Email: mikes_int@federatio.org

Levelezési cím: P.O. Box 10249, 2501 HE, Den Haag, Hollandia

Publisher

Foundation 'Stichting MIKES INTERNATIONAL', established in The Hague, Holland.

Account: Postbank rek.nr. 7528240

Registered: Stichtingenregister: S 41158447 Kamer van Koophandel en Fabrieken Den Haag

Distribution

The book can be downloaded from the following Internet-address: **http://www.federatio.org/mikes_bibl.html**

If you wish to subscribe to the email mailing list, you can do it by sending an email to the following address:

mikes_int-subscribe@yahoogroups.com

The publisher has no financial sources. It is supported by many in the form of voluntary work and gifts. We kindly appreciate your gifts.

Address

The Editors and the Publisher can be contacted at the following addresses:

Email: mikes_int@federatio.org

Postal address: P.O. Box 10249, 2501 HE, Den Haag, Holland

ISSN 1570-0070

ISBN 90-8501-018-7

NUR 306

© Mikes International 2001-2004, Ladik Katalin 1969-2004, All Rights Reserved

A KIADÓ ELŐSZAVA

2003. december 5-én kezdtük el kiadni Ladik Katalin életművét. Elsőként a *Fűketrec* című – addig kiadatlan – verseskötetet jelentettük meg, amelyet 2004. márciusában követett *A négydimenziós ablak* című, szintén hangköltemények kíséretében. Most folytatjuk az életműkiadást. Két kötetet adunk ki (mindkettőhöz kapcsolódnak hangköltemények is) és ezzel teljessé válik a művésznő magyar nyelvű versesköteteinek elektronikus kiadása.

Jelen kötettel egyidőben ismét – számos vers, hangköltemény formában is megjelenik a szerző előadásában, Ikarosz biciklijén - hangköltemények címmel. Az Ikarosz biciklijén - hangköltemények mp3-as formátumú hanganyag ilyen formájú technikai kivitelezését a Magyar Elektronikus Könyvtár munkatársai végezték: a hang CD digitalizálása, darabolása Csáki Zoltán munkája, a szervezést Moldován István végezte. E hangköltemények a Magyar Elektronikus Könyvtár állományában található és a következő címről tölthetők le:

<http://mek.oszk.hu/01800/01897>

A kötet a Bibliotheca Mikes International honlapján kívül letölthető a Magyar Elektronikus Könyvtár állományából is a következő címről:

<http://mek.oszk.hu/01800/01896>

A hangkölteményekként elhangzó verseket ebben a kötetben *-al jelöltük meg. Alább mellékeljük a hangzó anyag tartalomjegyzékét.

1. **Az Ibrisz csillagvizsgáló mester ellen elkövetett merényletről** (1969)
2. **Ólomöntés** (1969)
3. **Sámándob** (1969)
4. **Népdal** (1969)
5. **A kendert szedegető leány**
6. **Ének minden napra**
7. **Ólomöntés** (1998)
8. **Ferkó**
9. **Sírató**
10. **Sámándob** (1998)
11. **Varázsének**
12. **Menyegző**
13. **Minden azon múlik**
14. **Játék hihinek**
15. **Elindultak a kis piros buldózerek**
16. **Görög nő**
17. **Balkon**
18. **Finom a hang a fogam alatt**
19. **Az öregasszony meg a székek**
20. **Csend**
21. **A hétfejű varrógép**
22. **Kvazár néne**

- 23. Az emberek szétszéledése**
- 24. Imádkozó sáska**
- 25. Jégmadár**
- 26. Fehér madár**
- 27. Négy fekete ló mögöttem repül**
- 28. Ladik Margit**
- 29. Ladik Ferenc**
- 30. A parázna menyecske**
- 31. A férfiszülte leány**
- 32. Gyere velem a mitológiába**
- 33. Időkaméleon**
- 34. Három csipkenyak**
- 35. Ül barna tuskón**
- 36. Az a nyílás a ruhádon**
- 37. Mimóza gödröcske**
- 38. Ikarosz árnyéka**

A szerzőről:

Ladik Katalin az ún. írott költeményekkel párhuzamosan hangkölteményeket és vizuális verseket is alkot, kísérleti zeneművek és hangjátékok szerzője és vokális előadója. Tevékenységi területe továbbá a performance, happening, mail art (küldeményművészet), kísérleti színpadi művek. Az Újvidéki Rádió (1963-1977), majd az Újvidéki Színház színésze 1992-ig. A Magyar Írószövetség és a Magyar Alkotók Országos Egyesületének tagja. 1991-ben Kassák-díjat, 2000-ben Mikes 'Magyar Irodalmi Figyelő' díjat, 2001-ben József Attila díjat kapott.

Hága (Hollandia), 2004. június 30.

MIKES INTERNATIONAL

PUBLISHER'S PREFACE

In December 2003 we have started to publish the œuvre of Katalin Ladik with the up until that time unpublished volume entitled *Fűketrec* ('*Grass Cage*'). A second volume followed it in March this year, *A négydimenziós ablak* ('*The Four Dimensional Window*'), accompanied with acoustic material, too.

Today we publish two volumes. With this the electronic publishing of Ms Ladik's œuvre in Hungarian becomes complete.

In present case we also release acoustic material based on a couple of poems found in the volume. This material (mp3 format) can be downloaded from the site of the National Széchényi Library – Hungarian Electronic Library:

<http://mek.oszk.hu/01800/01897>

About the author:

Katalin Ladik creates next to written poems sound and visual poems, too, she is the author and performer of experimental music and acoustic plays. She is active on the fields of performance, happening, mail art, and experimental scenery. Ms Ladik was with the Radio of Novi Sad 1963-1977 (now Serbia and Montenegro) then as actress with the Theater of Novi Sad until 1992. She is member of the Hungarian Writers' Association and the National Association of Hungarian Artists. Ms Ladik received the 'Kassák Award' in 1991, the 'Hungarian Literary Observer' award (Magyar Irodalmi Figyelő) of the Hollandiai Mikes Kelemen Kör (Association for Hungarian Art, Literature and Science in the Netherlands) in 2000, and the 'Attila József Award' in 2001.

The Hague (Holland), June 30, 2004

MIKES INTERNATIONAL

Ladik Katalin

(1974)

KRITIKA

Utasi Csaba: NAGY NEKIVETKÖZÉSEK ÁRNYÉKÁBAN

- Séta az elgurult bicikli után -

„A modernség – tudatosságot jelent.”

(Octavio Paz)

Régtől sújtó átka irodalmunknak, könyvkritikánknak, hogy költőként csak azt tartja számon, aki termékeny, szorgalmas, serényen munkálkodik, egyszóval: nem engedi meg, hogy nevét elfeledjék. Még mindig a mennyiségi kritérium a döntő, s ha valaki nem tudja könyvek kilóival is bizonyítani íróságát, hát a kutya sem törődik vele. Koncz István és Ladik Katalin költészetével kapcsolatban is erre kell felhívunk a figyelmet. Koncz kötetét az *Átértékelést* megelőzte ugyan Végel László esszéje, Ladik Katalin verseiről azonban úgyszólván egy árva betűt sem olvashattunk a *Ballada az ezüsbicikliről* megjelenése előtt. „Salvador Dali cirmos lánya” (Dési Ábel) teljesen magára hagyatva tört magának utat az elmúlt nyolc esztendőben, rengeteget tévelygett, torzónak maradt versek egész sorát tette le asztalunkra, s irodalmunk, mint valami közönyös kis fenevad, mindennemű válogatás, értékelés nélkül elnyelte őket. Múltbeli vétkes hallgatásunk terhe nap nap után nagyobb, hisz jelei mutatkoznak immár, hogy a költőnő fokozatosan elveszti uralmát biciklijének kormányrúdjá felett, s szakadék felé rohan, ahol pedig pozdorjává zúzódhat minden ezüstje.

Első verseivel, megannyi bizonytalankodás és töprengés után, 1962-ben jelentkezett, s azonnal csatlakozott a Syposionhoz, akkor még egyetlen erőforrásunkhoz, mely roncsolóan szaggatta föl maga előtt az eldudvásodott térségeket, s elkényeztetett nagyjaink meg-megismétlődő háborgása közepette, betöltésre váró űrt biztosított. Azt hiszem, mindenekelőtt ez a nagy vonzerejű vákuum indította útjára a költőnőt; lázaktól fűtött, borzas indulataival különben is hasztalan kopogtatott volna a „költői” szavak gönceibe burkolózó, már-már egyeduradalomra jutott tettetés kapuin.

Nem véletlen, hogy B. Szabó György épp akkor, 1962-ben írja meg *Rapszódia négy szólamra az emberről, a tárgyról és önmagunkról* című tanulmányát, amelyben igen egyszerű hathatós eszközökkel a szó szoros értelmében lemezteleníti, kizsigereli költészetünk az évi termését, s a figyelembe vett kötetek néhány szóképéből, színtagmájából, líránk sanyarú állapotát bizonyítandó, mindennél beszédesebb „verset” kanyarít. Hadd idézzük:

Évek bús szégyenkeresztjét hordom:
érik bennem a jóság dús
szőlőgerezdje, s
hiába már az álnokság
jégesője,
a holdízú szomorúság s
nyirkos gondolatok bárgyú semmisége,
mardosó kérdések
érverése:
gyöngyvirágnál gyöngédebb szerelmem.

Ezek a karikírozó sorok persze bárgyúbbnak és kérkedőbbnek mutatják a szóban forgó költészetet, mint amilyen valójában volt, de a felsorakoztatott közhelyekből szépen kitetszik azért, hogy futtatott

verselőink kitaposott utakon jártak, illetve pontosabban: *agyontaposottakon*. A vastagon csorgó, langyos-nagy érzelmek, az „ibolyaszínű” költői divat, a gyökértelen sóhajtozás uralkodott és fertőzött rendületlenül, olyannyira, hogy amikor pl. Domonkos István *Rátka* c. verse egyes irodalmi „felelősei” kezébe jutott, tanácsstalanul egy professzorunkhoz fordultak vele, mert egyszerűen nem tudták megközelíteni.

Egészen természetes hát, hogy Ladik Katalin, miután bekapcsolódott a Symposion vérkeringésébe, hasonló feladatra vállalkozott, akár e mozgalom kiemelkedő költői: hozzá akart járulni a vajdasági költészet megváltásához. Csakhogy Tolnai vagy Domonkos első ilyen irányú rohamai merőben más előjelűek és tartalmúak, mint Ladik szózuhatagai, vad képorgiákban csúcsosodó, túlfeszített sorai. Míg Tolnaiék szinte lépésről lépésre hódítanak meg maguknak s általában irodalmunknak egy-egy kiugró, talpalatnyi földet, átgondolt, megalapozott s a szó nemesebb értelmében számító húzásokkal, addig Ladik Katalin a természet vadvirágaként bukkan föl: önkontroll nélkül ír, s főcélja az, hogy a rothadás, az émelygés, a fekélyesség, az undor képzeleteinek versbe ágyazásával nyelvét öltse a vérző ősz, álmodozó akácok, megbocsátó szeretet stb. „költőire”. Ezért nem tudok egyetérteni Bányai János recenziójának (*Ezüstbiciklin a szürrealizmustól a húsdarálógig*, Híd, 1969, 11-12.) azzal a kitételével, hogy költőnk „A szürrealizmusból indult ki...” Aligha hihető, hogy Ladikot akkortájt foglalkoztatták volna a szürrealizmus hőskorának jellegzetes fogalmai és kifejezései, mint amilyenek pl. az „ihlet mechanizmusa”, a „lélektani cenzúra kikapcsolása”, a „tisztá kép” a „szürrealista kísérlet központi tengelye: az önműködő írás” stb. A szürrealisták – paradox módon – kiáltványokkal, vitacikkkel, elméleti fejtegetésekkel párhuzamosan jelentetik meg műveiket. Lényegében tehát definiálták alkotói módszerüket, s ha egymástól messze eső fogalmak társításával csalogatták is elő meghökkentő képeiket, mégiscsak a tudatosság volt irányadójuk. Ladiknál fordított a helyzet: alaposabb meggondolás, a miért és hogyan tisztázása nélkül vág neki a szavak rengetegének, úgyhogy zsenéit (mint amilyen pl. a *Tor*, az *Anrdrogyn*, kötetbe nem került *Rút kis virágaim*, vagy hosszú verse az *Éjféli rondó*) voltaképp a naivitás formálta, méghozzá igencsak felemássá.

A fiatalosan „zabolátlan” képzelet a sorok közti kohézió megsemmisítésére törekszik, így föl-fölvillantja a szürrealista vers tiszta megvalósulásának lehetőségét, ám valószínűleg akkori irodalmi állapotaink és az uralkodó ízlés kényszerének engedve, a költőnő ismételt *konkrét* és *érthető* „mondandók” kátyújában köt ki. Találón állapítja meg Bányai: „A korai verseknek ezekben a túlbuzgó és 'csinált' soraiban a még le nem tisztult, költőileg meg nem erősített, költői élménnyé nem minősült fogalmak: félelem, remény, múlt, stb. dominálnak, a szó inflációjának jeleit mutatva.” De tovább is mehetünk, hisz ma már nyilvánvaló, hogy e versek ijesztően hasonlítanak a darvadozó „szüretelők” dalaihoz. Az érdekesség kedvéért nézzük, hogyan is fest, ha e két eredetileg egymást kizárónak vélt költészet tartópilléreit egybevetjük. „Percek átkos ötvözetei”, hirdeti Ladik egyik régi verse ma is, s a múltból visszafel nekik egy elfeledett, „más” hang: „gyanakvás undok piócái”, s tovább: „kárhóztak tarka rémkacaja” (echó: rab idők eszelős rettenete), „vácogó kísértések téboly kórusa” (echó: „véres percek viadala”), „várakozás szikkadt koszorúja” (echó: kényelem süppesztő pora”) stb. stb.

Komor viharfelhők gyülekeznek tehát e versek tájai fölött, az esőt azonban hiába várod: mindvégig szárazon villámlik, s ha először még volt is frissessége, netékában megmutatkoznak a versépítés egyéb fogatékosságai is.

Az induló Ladik megszeret bizonyos szavakat, s szinte gyermeki telhetetlenséggel játszadozik velük, mindaddig, míg teljesen el nem nyüvi őket. Ilyen pl. a *terpesz*. Két versben négyszer is használja (a tárgyak terpesze, a düh terpesze, az égbolt terpesze, terhes szárkúpok terpesze), aminek következtében hitelét veszti a szó, s ha először még volt is frissessége, negyedszer már egészen biztosan fogvacogva vállalta csak a rá erőszakolt szerepet.

Jelzős szerkezeteiben is kimutathatók az önfeledt játszadozás nyomai. Nemcsak hogy „erős” jelzőket használ, hanem szívesen ismétli is őket. Nála az agyvelő, a nyelv és a kagylók egyként *cirmosak*, a csokor, az ígérlet és az emlékek *hűsek*, a fogak, a karok és a szárnyak *habzó*ak, a porcogók, a koszorú, a gégecső *szikkadt*, a falat, a partok, a szemgödrök, az ősnövények, a virágok *zsírosak* a hold, a comb, a mélységek *zsibbadtak* stb.

A -nak, -nek rag részeshatározói foglalkoztatásában is korlátlan lehetőségeket érez. E versekben valósággal hemzsegnek az efféle konstrukciók: „Zuborgó fürgetegét közelgő lakománknak”, „mosolya a töviseknek”, „sikolyát feltört ugaroknak”. Az *Éjféli rondó*ban pl. kilencszer él e fordulattal, ami zakatolást, csörömpölést visz az amúgy is túlterhelt sorokba.

Első, „léttüntengéses” verseiben tehát lépten-nyomon, sablonos nyelvi eszközöket fedezhetünk fel, ezek variálását, sőt sorozatgyártását is, mindenekelőtt annak a jeleként, hogy a költőnő – tapasztalatlanságban – a nagy vers fogalmát azonosítja a nagy és meghökkentő szavak használatával. Undorérzése, szorongatottsága, menekülésvágya valós ugyan, ezt fölösleges volna kétségbe vonni, de mivel gyökérzetét nem kutatja, csakis általánosan, meghatározatlanul vetítheti elének gyötrelmeit, s épp ezért

csakhamar a modorosság csapdájába esik. Minél tovább és kitartóbban gyúrja, gyömködi ugyanis a „szavak csúszós kóchalmazát”, annál inkább a semmi felé halad („foltozni kéne nagyon a szavakat”), hisz az életre keltett változatok egymásra törnek, egymás vérét csapolják.

Persze az elfecsérelt szavak sivatagában rá-rábukkanni azért egy-egy oázisra. Már az *Androgyn*ban megborzadsz egy pillanatra: „a félelem csontokon legel”. Noha a kép Vörösmarty nagy megszemélyesítéseinek emlékét idézi, s árván „csápok” nélkül bukkan föl, idegeiddel érzed, hogy csakis költő teremthette meg. Aztán hosszú versének rondójában felszínre evickél ez a két sor is: „szeretem a harisnyámat / csordultig felhőkkel”. A vaskalap-horpasztónak szánt, „örülettel” kacérkodó képlávlás kellős közepén nemcsak egyszerűségében, hanem hangulatában, „tartalmában” is telitalálat ez a kijelentő mondat. A harisnyának és a felhőknek ezzel a cicomátlan egybekapcsolásával kitágul a verstér, s az embert hatalmába keríti valami egészen pontosan ki sem fejezhető jóérzés: íme, a költő, aki egy tévesen választott istenség oltárán áldozva, oldalakon át mellébeszél, végre meglelte hazáját, a maga képletét, amely öntörvényűen létezhet immár. E varázslattal teljes mondatban mutatkozik meg először hitelesen Ladik akkori közérzetének lényege. A földi valóság ellenében felhőkkel barátkozik (milyen szép megszólaltatása ez már az átélt magánynak!), maga köré gyűjti őket: lebeg, egy velük. Kérdései azonban nincsenek távoli barátaihoz (kamaszos prófécijának egy percre sem hihetünk: „... s mert dübörgő halálom lesz, borzolja kemény idegeiket a sínek...”), hiszen a versekben hangoztatott rothadás és irtózat ellenére ez a fiatal lány majd kicsattan az egészségtől, hatalmasak az erőtartálékai: még parancsolni tud a természetnek *kedvére* alakítja. A nincs tovább, a szomorú, vizes sík” képzele mindig végül alakul ki, a valóság állhatatos kérdeztése után. Akkorra megkérgesedik a képzelet, nem képes többé spontán csodatevésre, rab, s a tárgyak mind ellenségei.

Ladik Katalin a hatvanas évek elején egyértelműen az innenső parton állt.

Tisztultabb verseket hozó „kijózanodása” gyors volt, szinte átmenet nélküli, mintha rádöbbsen volna: csakugyan, „mi értelme annak / hogy egy / méhkirálynő bele / szeressen egy / bikába” (Don Marquis), azaz, hogy *arányérzéke* alaposan és rútul megcsalta. „Hódító díszait” sietve elhánnya hát (ezúttal még csak a versbélieket), s leleményesen közelít a szürrealista verseszmény felé. Első korszakának legszebb, mert „legsemmitmondóbb” verseit írja le ekkor a „delíriumok albumába” (41 °C, Leucocyta 36000). Nézzük az elsőt:

a kanalak röpte habos
almával kitöltve
cirmos nyelv a tenyeremen
a fogak benne elszenderültek
hajfűrt bugyborékol
egy arc
körömön elcsorog
híg nyelét
hogy ne lásd
elteszem
nekem minden kés szőke

A költemény korántsem teljes értékű. Néhányszori olvasás után világosan kirajzolódik benne az a törésvonal, amely két értékben és színezetben egymástól elütő részre tagolja a sorokat. Az első (a „körömön elcsorog”-ig tartó) a jobb, hiszen álom-technikás képeiben új „valóság” születik (a cím, a 41 °C ne tévesszen meg senkit, nem az az érdekes, hogy a vers egy lázalom mása-e vagy sem), úgy is mondhatnám, hogy a csend egy lehetséges „anyagiasult” formája.

Noha a logika fegyvertárával itt nem sokra mehetünk, kíséreljük meg mégis nyomon követni a vers alakulását: megérdemli. „A kanalak röpte”-ben még a külvilág dinamizmusa, nyüzsgése üzen, de azonnal követi az első fékező mozzanatot: „habos almával kitöltve”. A mozgás tehát „telítődik”, s lassulva befelé, a lélek felé tart. A következőkben még inkább elpillered, majd a „hajfűrt bugyborékol”-ban teljes szépségében felizzik a csend. A hangutánzó *bugyborékol* és a *hajfűrt* társításával különös folyamat indul el. A haj nem szólal meg, nem szólalhat meg, hiszen legnagyobb csendünknek cimborája, úgyhogy végül is az ige idomul hozzá: hangtalan, „negatív” bugyborékolássá válik – minden valós csendnél másabbat hozva létre. Az ezt követő kép csak fokozza a hatást. Ismeretlen, vonások nélküli arccal olvad át a semmibe, de meghatározatlansága egyáltalán nem zavar: a földézet léten túli némaságban már nem egy arcról van szó, sokkal inkább az egyetlenről, a mindegyik után megmaradról, az őrzendőről.

A verset nem lenne szabad tovább feszíteni!

Ladik mégis folytatja, s így cseppet sem meglepő eredményre jut: a vers egyensúlyát veszti, majd néhány tévétel mozdulat után visszabukdácsol *közénk*, kristályos fehérsége elhomályosul, s a „nekem minden kés szöké”-re már csak legyinteni tudunk: ugyan kérem, kit érdekel.

E vers kapcsán ugyanakkor egészen élesen merül föl a kérdés, hogy a tudatalattiban való kalandozás felszínre dobhat-e tartós, időálló értékeket. Ritkán, véletlenszerűen igen, de ha valaki ezen az úton akar haladni, és csak ezen, akkor alapvető szegénységről tesz tanúbizonyságot: vagy azért menekül a sznob-hizlaló hermetizmusba, mert nem tudja önmaga „szolgálatába” állítani a nyelvet, következésképp képtelen egy-egy költemény számtalan variációján végigvergődni addig a változatig, amely már mind zeneiségében, mind képeiben a tökéletesség, a $2 \times 2 = 4$ bizonyosságával hathat, vagy pedig azért, hogy mindenáron különbözhessek, s ily módon hívja fel magára a figyelmet. Természetesen a különbözőség vágya még nem vall sarlatánra, sőt a „szeretném magam megmutatni” nógatására minden jelentős, újat hozó költőben ott munkál. Ignotus írja egy helyütt, hogy ami „... szótári betűjével jelenti azt, amit jelent, ahhoz tegnap mondandójának még tótágast kellett állnia, nyelvével kellett csettentenie, tömjén kellett égetnie, fehérbe kellett öltöznie, s csengetnie hozzá, utánoznia kellett az öregapám feje tartását s a pincehelyi kondás hajnali tutulását, hogy valahogy megsejtesse velem, mire gondol voltaképpen”. Ez kétségtelenül így igaz; a baj ott kezdődik, amikor egy-egy költő csupán azért tutul, csenget, és éget tömjént, hogy produkálhassa magát, megleljen, elámítson, bűvészkedjék.

S lehet-e kövérebb televényt elképzelni a lesipuskás költőiségnek, mint amilyen a szürrealizmus? Aligha. Mivel a szürrealista minden eszközt felhasznál, hogy „megszabaduljon az öntudattól, és következésképp a világban való beágyazódástól” (Sartre), a szövegnyit és kirakósi birodalmában találja magát, ahol a feltárolt kombinációs lehetőségek káprázatában a teljes szabadság ígérését látja, noha valójában labirintusba tévedt: önszántából fosztja meg verseit a mindenkori jó versek egyik dimenziójától.

„A kérdés az: a költő áldozatává lesz-e alakuló zűrzavaros korának, vagy konstruktív egyénisége ellent tud-e mondani a múlt retrográd erőinek, a sodró véletlenszerűségeknek” – valljuk Kassákkal, a Ladik Katalin „tisztá szürrealizmusát” is azért nem tudjuk igazán jó költészetként elfogadni. „Sodortatásának” apró gyöngyszigeteit megbámuljuk ugyan, amúgy menet közben, de megállnunk előtte nincs miért. A költő konstruktív egyénisége még mindig az igazak álmát alussza.

A mondottak ellenére, részben már az eddigiek során is tapasztalhattuk, Ladik ki tud törni önnön köreiből, viszonylag gyorsan le tud számolni egy-egy korszakával, s alkalmasint épp ezzel a vele született „energiássággal” tereli ismételt költői műhelyére a figyelmet.

1963-ban, tehát amikor imént említett két versét írja, költészetében újabb változás jelei sejlenek föl, amelyeket egyben előrevetik első súlyosabb krízisének árnyékát is.

A szürrealista tiszta vers nem hozott neki megnyugvást: elbizonytalanodott, hatások alá került (a *Daphné* mozgása, lélegzése, olajos óborok zamatát idéző ünnepi ritmusa pl. egészen kézzelfoghatóan Domonkos *Nature mortéjának hangulatát asszociáltatja!*), s megbolygatottságában akarva-akaratlan fontolóra kellett vennie a „merre tovább?” kérdését, mint ahogy a megtett út eredményeinek és kudarcainak a számba vételét sem odázhatta el. A „fűtös-kesernyész” sziklák tövében, ahova „végül” (!) megérkezett, unja már a „halál ékszerit”, a múlt, vagy talán inkább a kezdeti hit és remények *visszavágyásának* futamait játssza el, szordinósabb hangon, „csendes”, plasztikus álmokképekben, az én és a recept, az én és a szürrealista versszerkesztés sokkal szerencsésebb, gazdagabb ötvözeteként immár. Költészete dúlt vidékein előmlik néhány pillanatra a szomorúságnak egy sajátosan hűvös fénye (*Molunati elégia*), valahogy úgy, mint amikor sötét éjjeleken váratlanul előbukkan a hold, s végigoszon a kertek alján. Igen, a *Harminc év után* holdjának sugárzása ez, mely „Elcsöndesült nagy, tornyos fellegen, / És néz alá a méla éjszakán, / Bánatosan, de szenvedélytelen...”

A szenvedélytelen bánat mindig a múltba fordul, ott kutatja az elvesztett értelem értékes gyökereit, hajtásait, hogy benépesülhessen velük a jelen, s a lélek csitító, zsongító egyensúly-állapotba jusson. Természetesen ez az erőfeszítés szükségszerűen azzal jár, hogy a költőnek ki kell lépnie önmagából, s mintegy madártávlatból szemlélni azt. Ez az a szituáció, amikor pillanatnyilag lezárulnak előtte a jövő útjai, s így nem kell hűrként feszülő idegekkel a környezet reagálására ügyelnie, nem kell versenyben lennie: egyszóval nyugodtan figyelheti magát, elernyedhet kissé. Különösen akkor, ha válságát környezetváltozás kíséri, a megszokott, mindennapi pálya elhagyása, mint Ladik Katalin esetében is, aki a tengerpart dimenzióiban bizonytalankodva írta meg elégiáját, mint tette volna itthon.

Egyes szám második személyben indítja el a verset, önmagától való „eltávolodása” első jeleként, s ha ez még belemagyarázkodásnak tűnhet is, a sorakozó képek sugallata már egészen egyértelmű: a

fővenyen heverésző Ladik Katalin a statikus, a múltból érkezett, a sebesült, a másik pedig, a kezében tollat tartó a perciáló:

Ím a fürtös-kesernyés
sziklához érkeztél végül
szederszemű állatként apró magad
hol a kutyák virágként
fölköttek átrohannak
fekszel s a bimbók mind felvonítanak

Nagy szerű képek a versszak végén! „Te” fekszel nyugodtan, de „én”, aki talán egy teraszról leslek, tudom, hogy nem virágok vesznek már körül, hanem a félelem kutyái, s a bimbók is csak neked bimbók, bennem már vonító, mihaszna tárgyak. A tágas mediterrán ég alatt önmagát valós méreteiben látó költő borzong a kezdő sorokban, s a továbbiak során még inkább fokozza, árnyalja e hangulatot: rádöbben, hogy „lecsüng egy évszak homlokodon”, s hogy „... a férgek hősín ívvel már megelőztek...”. A „szárnyas idő” sürgető áramai járnak át tehát a verset, s nem véletlen, hogy a vége felé, amikor már egyes szám első személyben szól, fölhangzik ez a jellemző, radnótias sor is: „Ha lehetné még” – mintegy azt sejtetve, hogy már ő maga sem hisz homokban fekvő mása föltámadásában.

Aztán az *Ének minden napra* című versében még konkrétabban ad hírt válságáról. „Azt hiszem, fáva sötétülök”, jövődöli, s csakugyan, versei közt hiába keressük a következő év termését, még csak nyomára sem bukkanunk.

Síri csönd.

1965-ben azonban már újra él: hangos dobszóval, ficánkolón, kurjongatva vonul be költészetünk színpadára, s látszólag, de csakis látszólag, egészen másfajta verseket kezd írni.

Mint ahogy a szürrealizmus hőskorának kísérletezői, végsőkéig hajszolt álom-rajongásuk eredményeképp, eljutottak csodaváráshoz, a primitív népek lelkületének istenítéséig, a különféle hiedelmek és babonák magasztalásáig, éppúgy megtette ezt az utat Ladik Katalin is. „Új” korszakának első versével, a *Sámándobbal* fejest ugrik e világba: áldozati füst lengi be a révületben lüktető sorokat, s megképlik előttünk gyermekkorunk nagy csodatevője: a táltos is. A határozottan kellemes szertartás közben a következőket figyelhetjük meg: a töretlen ritmus, teljesen kimarta töltelékszavakat a versből, lépten-nyomon rímek bukkannak fel, mondókák fordulatai („dobszerda, dobszerda”, „réz rajta karika”, „forduljon ki rajta”), annak a tüneteként, hogy a költő kötöttebb formák felé van indulóban. A vers zeneisége foglalkoztatja, képeinek megzabolázása, s nem véletlen, hogy csakhamar a népdaloknál köt ki.

Az igazság kedvéért azonban hadd említsük meg, hogy e törekvése nem előzmények nélkül való. Már „hosszú versének” rondójában olyan parádés, mindent megmozgató szó-táncot tudott produkálni, akkor még ösztönösen, hogy 65-ös kísérleteit akár folytatásként is felfoghatjuk.

„Révületes” versei közül bizonyára az *Ólomöntés*re figyelt fel a „nagyközönség”, hiszen maga a költő is azt kedveli igazán. Pedig gyatrácska vers ám az *Ólomöntés*, egészében véve mindannak a karikatúrája, ami Ladik verseiben költészetet sejtet... Valószínűleg azért szeretném minél mélyebben látni „szilveszteri játék”-át, mert meglepő benne négy sor is, de nem engedi szóhoz jutni őket a nagyra nőtt, ragacsos masszájú körítés.

süsd le szemed jön az ár
kacsóimban túskevár
gyertyáim most nyerítettek
megszülték a harmatot

Írja, s nem lehet nem odafigyelni. A 4 + 3 szótagra tagolódó sorok ütemeiből tiszta népdal-képlet bontakozik ki, konkrét váz, amelyen belül azonban gátakat sodrón, zuborogva, tajtékozva keringenek a szavak. Mintha minden pillanatban szerteröpülnének, de a szerencsésen megválasztott képlet elég erős őrzőjük tud lenni. Az eredmény: a mozgás egyensúlya. Akárha hegyipatakat szemlélnél: mulandóság és állandóság egyszerre üzen játékos futamaiban.

Persze fölmerülhet a kérdés: rendben van, ilyen erő, olyan erő, egyensúly, mozgás, meggyás, de mi az értelme e négy sornak? Semmi, az égvilágon semmi – szerencsére! Az első sort még gondolkodva a grammatika szigorú szabályai szerint, logikus folytatást várva szívja fel tudatunk, de később már csak érzékeink éberek: mert valóban *ár* jött, mely nem szorul az értelem mankóira. „En becsülöm a filozófiát, de versben nincs helye, a vers érzékelés legyen, ne utalás” mondta egyszer József Attila Németh Andornak, s bár kitétele nagyon is vitatható, kétségtelen, hogy ha egy vers csakugyan *érzékelés* tud lenni, akkor teljes is, életképes, maradandó.

Az iménti részlet mellett az *Ólomöntés*ben felcsillagszórózik ugyan még néhány sor, kép, egészében azonban csakis zenekísérettel fogadható el a vers, „hajam fonatékjának” állhatatos nyiszálása, gégeütögetés, nyögdcicsélés és misztikus mozdulatok kíséretében, vagyis: nem költészet, hanem egy színpadra kívánczó „magánszám” rikító kulisszája.

Mint jeleztük, a *Sámándob* és az *Ólomöntés* írásakor Ladik a népdal felé halad, spontánul, frissen, de miután megérkezik, azaz rájön, hogy a népdal-formákkal csakugyan kezdeni lehet valamit, nem tudja többé feltölteni őket. Az 1967-beli *Népdal* már erről tanúskodik: „előregyártott” elemekre épül, amelyeket a szerző, „ihletének” megfelelően, bizarrá ficamít, kötőanyagukat felhígítja, de csak módjával, félerővel, rutinosan, úgyhogy a vers végső soron ál-népdalként hat. Hiányzik belőle a „formának” és a „tartalomnak” az a nagyfokú ellentéte, disszonanciája, amely a költő zaklatott lelki világát autentikusan érzékeltethetné.

Hadd szóljunk néhány szót a *Menyegzőről* is. Árva vers ez a kötetben, egyik oldalról a *Népdal* szorongatja, a másiktól meg az archaizálgató *Zsoltár* szódzsungele próbálja elnyelni, persze hasztalan. Figyeljük meg első versszakát:

Fiam edd meg a levest hallod zörgetnek
Köpenyes motorkerékpárosok arcukba az éj ki-be vándorol
Fiam zörgetnek éjblak fiam éjdeszka sürgetnek
Ébred a kakasunk nyerít az asztalunk
Csütörtökre elvisznek.

Kár, hogy a balladás hangvétellő, expresszionista beütésektől sem mentes vers, mely nem egy mozzanatában Szirmai Károly nagy vízióit idézi meg (gondoljunk csak *Az éjszakák motorosai* vagy a *Holtak szigete* című novellára), „elődök” és „utódok” nélkül maradt. Kár, mert valószínűleg épp ezen a területen tudott volna Ladik igazán nagyot alkotni. Míg a kötött formákkal, mint láthattuk, csak ritkán, szinte véletlenszerűen boldogul, ezek lényegében nem is férnek meg határokat nem ismerő alkatával, addig a „témához” kötődő mondandók mégis fegyelmezik valamiképp, eltiltják a szópazarlástól, anélkül azonban, hogy jellegzetes képalkotása csorbát szenvedne.

A kötet utolsó ciklusának mindhárom darabja *Ufo party*, *Drága ügyvéd úr reggelei*, *Az Ibrisz csillagvizsgáló mester ellen elkövetett merényletről* a költő világlátásában bekövetkezett, ki tudja hányadik, változásról tudósít. Szövegei fókuszában (versekről itt már nem beszélhetünk) a világ kerül, „vascsőrű rigók”-tól ellepett századunk, s hangja egyszerre reszelőssé válik, cinikussá kissé, kajánkodóvá. Egészen új mozzanat ez Ladiknál, s joggal várja el az ember, hogy végre talán „kibeszéli” magát. Sajnos, ezúttal is a produkálás kerül nála előtérbe.

Az *Ufo party* két fontos tartópillérre épül. Az egyik a következő:

ÉLJEN MÁJUS ELSEJE! STB.
tömeggggggyilkoláááás
gyermekkorom óta háááaború

a másik pedig:

megbő megbüntettek aaaAAAAAARAAAaaabus ügyében

A verzállal szedett jelszót (s a kiíratlan többi is!) megcsúfolja, halálra sebzi a „tömeggyilkolás”, a véget nem érő háború. Ebben a néhány tömény sorban minden pátoszos nagy hit abszurditása, naivitása

és értelmetlensége benne van. S miként második idézetünk sugallja, a költő hiába menekül az önmagát zabáló világ elől, környezete a magánéletébe is beletúr, még ezt az egyetlen reménykeltő szigetet is felperzseli. Mindez funkciót ad a neo-dadaista „jelenetnek”, megindokolja huzamos fecsegését, de mint mindig, most is felmerül a mértéktartás kérdése, hisz a világ határtalan ostobasága nem jelenti egyben azt, hogy egy-egy szöveg határait is el szabad mosni. Márpedig az *Ufó*-ban épp erről van szó. Lehetne tízszer ilyen hosszú, de fele ekkora is, akkor sem változna meg lényegében.

A *Drága ügyvéd úr reggeleiben* is hasonló hibákat ejt. Szavait „téglaalapokba” gyömöszöli (ezeket, tetszés szerint, új formával való kísérletesésnek vehetjük, de szimbolikus értelmet is adhatunk nekik: ti. hogy életünk erős vonalakkal határolt bőrtönét jelképezi), s végül megadja hozzájuk a kulcsot is: „vagyunk még néhányan fehér négerek, megoldatlanul heverünk. macedóniában. denverben. az állatkertben.” Tehát: egy fehér néger lázadása tíz téglalapnyi blablában. Lázadásnak talán elég, költészetnek mindenképpen kevés!

Mindkettőnél teljesebb sokrétűbb az *Ibrisz*... a feje felett dögkeselyűként keringő repülő motorzaja mintha egyféle végső számadás szükségességére figyelmeztetné: miközben ki-kihagyó lélegzettel az „Óriási Húsdaráló” közeledtére ügyel, ismét szembe kell néznie önmagával. Teljes lényét kell sugároztatnia, s ily módon a fegyverekről szóló „tudományos beszámoló” spektrumában úgyszólván minden színe, árnyalata, rövidzárlata együtt van költészetének.

Este mikor a város repülőgépekkel teli
Nekem jó nekem jó szemüveget teszek
Cipőmben lepkék s tehenek
Nyugodt vagyok egy kicsit

Ezzel a helyzetképpel indul, s már a harmadik sorban megteremti átmeneti nyugalmat hozó, sajátos szürrealista képét (elődjéről már szoltunk a korábbiakban: „szeretem a harisnyámat / csordultig felhőkkel”). Világos, hogy a jelen nyomorúságát immár intenzíven átélő Ladik nem marad meg ennél a nyáresti „idillnél”, nem szélesíti a képet, hanem, földünk felé fordul, „Mely szült engem e rothadt helyen”. Maga a beszámoló azonban kaotikus, zavaros, sem az érzékelés, sem az értelem számára nem mond fontosat. „Majdhogynem azt mondanám, hogy minden költészetet káosznak kell átítatnia” – mondja Novalis, de megállapításával a beszámoló kapcsán mit sem kezdetünk. Vagy leborulunk a nagy összevisszaság előtt, s tücsköt-bogarat belemagyarázva, költészté nyilvánítjuk, vagy pedig körtönfalazás nélkül leszögezzük, hogy itt a „szervezetlen”, pontosabban a költőietlen könyökölt ki magának központi helyet. Én azt hiszem, hogy az utóbbiról van szó.

Szerencsére Ibrisz mester laboratóriumából vissza tud kanyarodni az én – világ relációjára:

Lehet hogy csalódott vagyok. Mi marad utánam?
Szelídített tejesüvegek. Hegedülő papagájok.
Lelkemet elviszi a Négyszögletes.
Csak borzongjak szüntelen – ez volt életem.
Viselkedj rendesen szívem.

Költészetének leglágyabb hangjai ezek, nincs bennük kierőszakolt feszülés, s a szavak is mindennapi kopott ruhájukban vonulnak fel, ám mégis rendkívül fontosak: *álarctalan vallomástevők*. A *Molunati elégia* óta nem voltak hasonló őszinte percek. Szüntelenül a külvilágnak dolgozott, hars színeket kevert ki palettáján, többször-többször a megbotránkoztatás szándékával, s mindvégig arra ügyelt leginkább, hogy jaj, csak Ladik Katáról ne kelljen szólnia, a didergőről, aki „gettónkból” (a Telepről) indult a világ meghódítására, talán még a többségünkben ott szunnyadó kisebbségrendűségi tudatnál is acsarkodóbb, követelőzőbb komplexusokkal. A felhők fölött héjazó akarások és a lehúzó sors, a semmibe veszett korai évek tusakodásának, élethalálharcának a gyümölcse majd mindegyik költeménye, még akkor is, sőt leginkább, ha cirkuszi cuccokba bujtatja őket, s úgy járhatja velük eszeveszett táncukat.

Eleddig egyenrangúnak látszott a küzdelem: a múlt egy-egy veszélyes rohamára mindig verssel tudott válaszolni. Az utóbbi időben azonban mintha megbomlott volna az erők egyensúlya: nagy nekivetkőzéssel kísérel meg oltani az elszabadult belső pokoli tüzét. Teljesen kiszolgáltatja magát is, költészetét is a bulvársajtó szenzációra éhes kopóinak, ízléstelenül kelletti magát, otromba önelégültséggel

összevissza locsog, megjátssza az abszolút magabiztost – s mindezt csak azért, hogy *jelen* lehessen, hogy csodálkozó vagy megbotránkozó szempárok kísérik minden mozdulatát, hogy mit sem sejtő beavatatlanok feléje sugárzó érdeklődésében megfürödvé, fűgét mutasson – igen – „telepi” énjének.

A küzdelem kegyetlen, s nem tudni még, „kinek” a javára dől el. Mindenesetre az írásunk elején említett lejtő adva van, annak ellenére, hogy odakint a délibáb kapaszkodót mutat.

(ÚJ SYMPOSITION 59. szám Újvidék, 1970)

Gunda Béla:

A NÉPMESE A MAGYAR AVANTGARDE KÖLTÉSZETÉBEN

A XVIII. század végén, a XIX. században a magyar szépirodalomra – mint általában az európaira – jelentős hatással volt a népköltészet. A költők verseikkel formai és tartalmi szempontból a népdalokat utánozták. A klasszikus magyar költők (Petőfi Sándor, Tompa Mihály, Arany János) számtalan népmesét, népmondát dolgoztak fel. A népies irodalmi irányzat részben még a XX. században is folytatódik, s a népdalok és balladák hangján Erdélyi József és Sinka István a magyar szegénység, a pásztorok, a puszták életét öntik irodalmi formába.

Századunk második felében mindinkább jelentős lesz a pszichológia, a fizika, kibernetika, a magas szintű technikai civilizáció. Lényeges társadalmi változások mennek végbe, és új társadalmi igények születnek. A „paraszt” fogalma háttérbe szorul. A társadalomban az individuum új utakon keresi a helyét, sőt ki is kíván válni korábbi közösségéből. Gondoljunk csak a hippy-csoportokra. A modern ember és költő számára a népköltészet és a népi kultúra már nem azt az élményt nyújtja, mint a XVIII-XIX. században, J. G. Herder, Th. Perey és Vuk Karadžić idejében. Napjainkban a szépirodalom a hagyományos utakon nem közeledhet a népköltészet felé, hiszen a nép is taszítja el magától balladáit, meséit, hímzéseit, festett bútorait, és a modern civilizáció eszközeivel teszi kényelmesebbé otthonát. Nem a vásári bábjátékot, hanem a televíziót nézi. Természetesen a „volkstümliche” értelmében Európában még vannak reliktumterületek és reliktumközösségek, ahol virágzik az „alte” Volkskultur. Azonban nem ezek a reliktumok jellemzik a fejlődés útját.

A költők viszonya is meglazult a népköltéssel. A népköltészet szembekerült a rohamosan fejlődő fizikai teljesítményekkel, az új szellemi igényekkel. Még élő hordozói (a kitűnő énekesek, mesemondók) szellemi kincsükkel mind kevésbé vonzzák közösségüket, ámbar egy új jelenséggel is találkozunk, amit a népművészet „új reneszánszának” is nevezhetnénk. A PROTEST-SONG, a BEAT-zene, az UNDERGROUND-zene, az öltözködésben megnyilatkozó sajátságok (PONCSO-viselet, bocskor, hosszú haj), egyes képzőművészeti törekvések, mind a népi kultúra jegyeit hordozzák, még hozzá tudatosan. Mindez természetesen nem valami primitív neofolklorizmus. 1970. nyarán Konstanzban és másutt Nyugat-Németországban, Svájcban, a parkokban csendesen üldögélő hippyket láttam, akik drótból különböző dísz tárgyakat hajtogatnak. Önkéntelenül is a XIX – XX. századi vándor szlovák drótosok, a balkáni ezüst- és rézműves cigányok jutottak eszembe, akik vásárról vásárra, faluról falura járva hasonló szótlansággal dolgoztak.

Természetesen a modern irodalom sem tagadhatja meg a népköltészet esztétikai és társadalmi értékeit, történeti jelentőségét és az etnikum tulajdonságait kifejező lényegét,* de más emberi érzésekkel és igényekkel kell megközelítenie, mint azt a XIX. század költői tették. A költők tehetségének és szemléletének megfelelően új viszony kell, hogy kialakuljon a műköltészet és a mindinkább a könyvekbe visszaszoruló népköltészet között. A népköltészet utánzóinak korszaka lejárt!

Mindezt nagyon tanulságosan igazolja a mai magyar avantgarde irodalom egyik művelőjének, Ladik Katalinnak a költészete. Ladik Katalin Novi Sadon (magyar Újvidék, német Neusatz), Jugoszláviában él. 1942-ben született. Eddig két verseskötete jelent meg (Ballada az ezüsbicikliről, Novi Sad. 1969, Elindultak a kis piros bulldózerek, Novi Sad, 1971). Több verse látott azonban napvilágot a HÍD, az Új Symposion (Novi Sad) folyóiratokban. Szerepelt több antológiában. Verseit szerbhorvát, olasz, spanyol, szlovák nyelvre is lefordították.

Nem célom és feladatomban itt költészetének egészével foglalkozni. A FABULA hasábjain csupán arra hívom fel a figyelmet, hogy Ladik Katalin prózaversek formájában népmeséket is ír. Ezek a versek azonban semmiféle kapcsolatban nincsenek az irodalom hagyományos mese- és mondafeldolgozásaival, noha címükkel és motívumaikkal emlékeztetnek a magyar népmesékre (HÁROM KÍVÁNSÁG, A HÁROM KISMALAC, A PARÁZZSÁ VÁLTOZOTT KIRÁLYFI, A TEVISDISZNÓ stb.). A címek után Ladik Katalinnak nem valamilyen elbeszélő költeménye következik, hanem valami egészen más...

* Amikor azt írom, hogy a népköltészet az etnikai tulajdonságokat is kifejezi – arra az időperiódusra gondolok, amikor még élő népköltészet volt. Az etnikai tulajdonságok is állandóan változnak. A múlt kulturális jelenségei a MAI etnikumra már nem jellemzők.

Ladik Katalin nem utánozza, nem rímekbe szedi, nem a XVIII – XIX. századi felfogás értelmében költi át a népmesét, hanem feloldja annak egészét, lényegét, a mese világképét tehetségének – a psziché mélységében is áramlásokat okozó – választóvízében. Ladik Katalin meséi nem a népköltészet valamiféle neofolklorista újraformálását jelentik. Egy zenei hasonlaltal tudom mese-verseit jellemezni. Az EGY ESTE A SZÉKELYEKNÉL nem idill a Hargita hegységből, hanem a népzenei élmények új ötvözete, olyan kompozíció, amely Bartók zenei modellje és már nem a népdalé. Ilyen természetűek Ladik Katalin mese-versei is. A versek a népköltészet hullámhossza iránt is rendkívül érzékeny költői tehetségének a modelljei. A népköltészetet Ladik Katalin szervesen belehelyezi pszichikai dimenziókkal is kiszélesített költői horizontjába. Nem a mese valóságát, hanem a mese titkát tárja elénk. És ez már költészet!

Ladik Katalin magas költői hőfokon megolvastja a mesék racionális világát, hagyományokat lebontó költői vegyszereivel elemzi a régi anyagot, és azután abból újat is bűvöl. Az új köntös azonban nemcsak formákat takar, lesugárzik róla valami új szellem is, amelyben visszatükröződnek az „archetipusok” nagyszerű képei. Ezeket a képeket azonban a versolvasónak vagy a népmese útját vizsgáló folkloristának pszichológiai módszerekkel rendezni kell. A rendezés során különösen sok magyarázni valója lenne a pszichoanalitikusnak.

A fentiekből az is nyilvánvaló, hogy Ladik Katalin versei nem meseelemek és mesemotívumok szokásos halmazai. Meséi eseménysorozatában kevés a látszólagos összefüggés. (Talán így volt ez az „ösmesében” is). Verseinek mondatai, szavai, a versek cselekménye valahol a tudat alatt mégis erősen összekapcsolódnak. Mese-verseit (és általában egész költészetét) valami belső abszurdnak tűnő logikai rend, a tudatalatti művészi játéka, a cselekmények rövid, drámai sorozata jellemzi. A klasszikus mesealakok mellett (fekete király, királyfi, aranyhajú gyermek, aranybika) a varrógép, a telefon is helyet kap mese-verseiben. Mindezekkel a kalandok és szabad asszociációk egész sorát tudja néhány sorban érzékeltetni. Ugyanakkor egy-egy szóval jelzi a népmesék derűjét, örömteli megoldásait is.

A költőnő mese-versei emlékeztetnek Marc Chagall képeire. Ladik Katalin költészetéből kiderül, hogy nemcsak az a valóság, amit érzékelünk, hanem az is, amit elképzelünk. A képzelet pedig összerombolhatja mindazt, amit fizikai mérőeszközökkel valóságként határozzunk meg. Ezért lesz Ladik Katalin minden verse chagalli kompozíció. Mese-versei emlékeztetnek Marc Chagall olyan képeire, mint az én és a falu, Rusland, den Eseln und den andern, Der Geiger, Mutterschaft. Természetesen a verseivel nem utánozza Chagallt. A költő és a festő szemléletének, művészi magatartásának találkozásáról van szó. Verseiben az egyik kismalac kitágul, és belebújik a többi malac. A házak szaladnak a mezőn. A hegyről lefelé jön az ördög, és három varrógép van alatta. A ló feje különválik a testétől, és szegre akasztható. Amint Chagall egyik alakja a háztetőn ül és hegedül, Ladik Katalin verseiben a sündisznó kürtől a háztetőn, s felül a fekete kakasra. A fehér, fekete és vörös kakasok éppen olyan költői motívumok Ladik Katalin verseiben, mint Marc Chagall képein. Ladik Katalin a színekkel is hasonlóan bánik, mint Chagall. Nála gyík fekete, a hal szőke, az alagút vörös. Különösen merész képzettársítással hozzák a költészetét Marc Chagall festészetének közelébe.

A fentiekkel nem egy költőnőt kívántam bemutatni. Ez nem lehet a FABULA feladata Inkább arra akartam a folkloristák figyelmét felhívni, hogy a népköltészet lecsapódását és gondolatvilágát nemcsak a XVIII – XIX. század költőinél kell keresünk. Meg kell látnunk, hogy a népköltészet, a népmese pozitív tényező lehet az avantgarde költészetben is. Erről még az ABSCHIED VOM VOLKSLEBEN szerzőinek sem lett volna szabad megfeledkezni.[†]

Tanulmányát a göttingeni Fabula című folklór-folyóirat számára írta a szerző. Az írás keretében Ladik Katalin következő meseverseit mutatta be a német olvasónak: A három kismalac, A papucsszagató királykisasszonyok, A tevisdisznó, A kender szedegető leány, A hét betyár.[‡]

* Irodalom: BORI IMRE: A jugoszláviai magyar irodalom, története 1945 után, Híd, 1968, 952. 1. – HORNYIK MIKLÓS: Kérdések Ladik Katalinhoz, Képes Ifjúság, 1968. I. 27. – BÁNYAI JÁNOS: Ezüstbiciklin a szürrealizmustól a húsdarálógig, Híd, 1969. 1287-1289. 1. – DANYI MAGDOLNA: Ladik Katalin: Ballada az ezüstbicikliről, Új Symposion, 1970. 60. szám. – UTASI CSABA. Nagy nekivetkőzések árnyékában, Új Symposion, 1970. 59. szám. – JUDITA ŠALGO: Bila sam opsednuta mitom o dvopolnom biću... Intervju sa pesnikinjom Katalin Ladik, Ona-Elle, 1971. I. 14.

† Aschied vom Volksleben. Untersuchungen des Ludwig-Uhland-Instituts der Universität Tübingen im Auftrag der Tübinger Vereinigung für Volkskunde. Herausgegeben von Hermann Bausinger, Gottfried Korff, Martin Scharfe und Rudolf Schenda, Bd. 27. Tübingen, 1970. L. még: R. M. DORSON: American Folklore, Chicago, Ill. 1960.2 244-276. 1.

‡ (ÚJ SYMPOSION, Újvidék, 1972. február 82. szám 64-67. old.)

Fabó Kinga:

”KÖZELEBB EGY MÁSFAJTA ELRAGADTATÁSHOZ”

(Ladik Katalin : A parázna söprű)

Ladik Katalin költészete általában – így erotikus verseinek ez a gyűjteménye is – paradoxonokkal jellemezhető. Ezek közül a paradoxonok közül néhányat – bár nem nevezte őket így – Csordás Gábor is elemzett az *Ikarosz a metrón* című kötetről megjelent kritikájában (Életünk, 1982/9.) Nézzük most meg ezeket a paradoxonokat együtt, összegyűjtve és kiegészítve.

1. Ladik szavai, motívumai, tárgyai, sorai, versei egyszerre talált tárgyak (konkrétumok) és koncepek (absztraktumok).
2. Szövegei egyszerre automatikusak és csináltak. Pontosabban: a csináltság érzetét keltik. Csordás írja, hogy Ladik szövegei önmagukban ugyan automatikusak, mégis fogalmi áttételeken keresztül közelíthetők meg: létük indoklásához filozófiára (levezetésre) van szükség.
3. Szövegei önmagukban nem érzékiek, mégis – többségükben – erotikusak. Egy szöveg érzékiségét primér szinten a színek és ritmus adják, illetve hordozzák. Az ő versei viszont se nem ritmikusak, se nem színesek. (Színkezelésnek speciális, izoláló jellegét Csordás elemzi.) Verseinek erotikája így nem adódhat magának a szövegnek a megszervezéséből-megszerveződéséből. Miben áll akkor?
4. Maguk a szavak, a motívumok, a sorok (néha még a versek is egy-egy cikluson belül) cserélhetők, helyettesíthetők, variálhatók; viszont elrendezésmódjuk (a szerkezet) kötött és stabil. Ladik *kevés motívumot variál* (ebben a kötetében: üvegfal, csipke, nyílás; néhány gyors, hirtelen, váratlan cselekvés, mint például a sikítás, a felkattintás, a felpattanás; meglepő módon nála a tavasz is egy ilyen hirtelen-váratlan mozdulat eredménye). Ezeknek a motívumoknak viszont szinte minden lehetséges elrendezésmódját ki- és felhasználja. A szavak, a sorok, a motívumok csúsztatása, variálása nemcsak az egyes verseken belül figyelhető meg, hanem a versek között is. *Variációs technikájának* jellege legjobban a *Marshall* című versben érhető tetten.

Itt is eleve kevés tárgy, illetve motívum szerepel, és kezdetben mindegyik kapcsolatba kerülhet mindegyikkel: minden és mindenki csinálhatja ugyanazt a dolgot kis változással, illetve mindennel és mindenkivel *megtörténhet* ugyanaz. Később a lehetőségek fokozatosan szűkülnek. A szavak első egymás mellé kerülése még esetleges, nem köti őket belső összefüggés, de menetközben kialakul egy olyan rendszer, amely a vers lezárásának a mikéntjét már erősen behatárolja, megköti. Csak egy lehetséges zárás van: az, ami. Így visszafelé nézve a vers egésze is rögzítettnek tűnik, minden a helyére kerül:

Marshall

Mintha zúgna teste,
Fiatal, hervadt növénykosár.
Ahogy jön-megy naphosszat és parázslík
Hangjától dorombol az este
Reggelre kemény rügybe fakadnak a fák.

Tőle jön-megy a fiatal növénykosár.
Ahogy zúg a teste
Gyönyörű hangjától dorombolnak a fák
Kemény rügybe fakad az este.

Ahogy zúgnak a fák
Hajlong, kosarát rakja
Kemény rügyeivel nekem.
Dorombol, parázslík és elég velem.

Láthatjuk: Ladik itt szándékosan leszűkíti a vers terét, és az általa megszabott, kijelölt keretek között minden lehetőséget kimerít. Hasonlóan láncszerű és variációs technikával készült az *Önéletrajz* is, csak mivel ez a vers rövidebb, a variációknak, illetve a variánsoknak nincs elég kifutási lehetőségük: épp csak felvillannak.

5. Ladikkal kapcsolatban szürrealizmust szokás emlegetni, ami részben találó, részben viszont nem teljesen pontos megnevezése annak, amit csinál. Egy igazi szürrealista vers képek váratlan és éles találkozási pontja, ahol a képek azért találkoznak, hogy elkülönüljenek. Ez a tendencia (izolált, élesen metszett képek egymás mellett) Ladiknál is megvan. Viszont nála az éles képkivágatokat – leginkább éppen erotikus verseiben – finom hullámvázok, rezdülések kapcsolják mégis össze. Néhány példa erre ebben a kötetben nem szereplő verseiből: „*elengedte testét egyetlen sűrű hullámban.*”; „*Megrázkódott. / Gyenge áram érintésével / melegítette tenyerében a megfagyott bogarakat.*” Ezek a sorok, részletek sokkal lágyabbak, mint egy igazi szürrealista vers.

Ennek a kötetnek a verseiben pedig a sejtelmes, alig megfogható, a kapcsolatteremtési szándékra belülről rezonáló finom *megérzések* tompítják a képek élességét, csökkentik elszigeteltségüket. Az érzékenység. A láthatatlan szálakon át való közeledés a másikhoz, a másik közeledésének az érzékelése-akarása: *kis piros vonat a szádból / jön felém fehér síneken / én lesben állok, hogy lenyeljem / a vonatot is meg a síneket*” (*Kis piros vonat a szádból*).

Eddig a paradoxonok. Mivel a Ladik-versek létének indoklásához valóban filozófiára van szükség (nem lehet hozzájuk közvetlenül viszonyulni), nézzünk most meg egy olyan lehetséges filozófiai keretet, amelyben a versei által prezentált paradoxonok (automatizmus – csináltság; talált tárgyak – konceptek) is értelmezhetők, és amely ugyanakkor maga is *egy működő paradoxon*.

A Ladik-versekben absztrakciós és konkretizációs folyamatok zajlanak. Ez úgy értendő, hogy mivel ma sem a közvetlenség, sem a közvetlenség nem eleve adott, természetes, kész és tiszta állapotok, így mindkettőhöz *el kell jutni* egy-egy mesterséges folyamattal, *szemantikai művelettel*: az absztrakcióval, illetve a konkretizációval. Ezeknek a műveleteknek az eredménye az absztraktum (koncept), illetve a konkrétum (talált tárgy). Így Ladik „talált tárgyai” az absztraktum-, illetve konkrétumképzések „eredményei”: *többszörös áttétellel* jönnek létre, illetve értelmezhetők. Néha tehát nem érhetők el maguk közvetlen tárgyi mivoltában, ezért – bármilyen paradoxus hangzik is – konkretizálni kell őket. Innen verseinek furcsa kettőssége: automatikus mivoltuk és művi, csinált jellegük, valamint képeinek szürrealisztikus elkülönültsége.

Ez a tendencia azonban nemcsak Ladikra jellemző. A 20. századi művészetek nagy része (nemcsak az irodalom) a névtelen, a megnevezhetetlen, a kimondhatatlan felé törekszik. Ezt azonban – megint csak paradox módon – konkretizációs folyamatokkal teszik. Mivel a dolgokat már és még nem tudjuk elérni a maguk konkrétságában, vagy eleve nem tudjuk őket megnevezni, *konkrétumhoz csak mesterséges úton juthatunk el*. Más avantgarde törekvések pedig már szándékuk szerint is eleve „mindent konkretizálnak”.

A mai magyar irodalomban (szemben a néhány évvel korábbi tendenciákkal) nem absztrakciós, hanem konkretizációs folyamatok zajlanak. Úgy látszik, hogy több szempontból is a konkrétum a probléma. Ez azt is implicálja, hogy a dolgok eleve emelt, absztrahált szinten állnak, vagyis nem felemelni kell őket, hanem lehozni. Részben ebből az igényből következik a pátosz- és általában az érzelmellenesség.

A konkretizáció két szélsőséges esete, amikor nyelv és nyelven kívüli valóság (dolgok és szavak) végtelenen azonosítódnak, illetve amikor végtelenen elszakadnak egymástól. Ha a jel azonos denotatívumával, akkor jel és jeltárgy, általánosabban: nyelv és nyelven kívüli valóság (dolgok) – különbsége megszűnik. Nincs jel és jelentés, mert a dolgok azonos jelentésével, illetve *a jelentés maga a dolog*. Az ilyen dolog-jelentésekhez viszont nem lehet újabb jelentést rendelni, illetve ami ugyanezt jelenti: végtelen sok különböző jelentést lehet nekik tulajdonítani. (Innen a variálhatóság.) Akár ezért, akár azért, a leírtak csak önmagukat jelenthetik és szó szerint értendők. (Nem szimbólumok vagy megfejtendő rejtvények.) Viszont ahhoz, hogy önmagukat jelenthessék, kell ez a hosszú levezetés, magyarázat. Ez a helyzet Ladik Katalin verseivel is.

Befogadásesztétikai szempontból a mai költészet általában is egy ellentétes fogalompárral jellemezhető: vagy maga a leírt dolog „bonyolult”, vagy a leíráshoz/értelmezéshez szükséges fogalmi apparátus. A Ladik-versek – mint ez már kiderülhetett – önmagukban „egyszerűek” több különböző értelemben és szinten is: vannak közöttük blöffnek tűnő, teljesen esetleges szövegek (ez nem minősítés, hanem egy költői technika megnevezése) és megrendítő „első versek” is (az „első vers” Csordás Gábor kifejezés). Ám értelmezésükhöz bonyolult áttételekre van szükség: a közvetlen, naiv viszonyulást *így* teszik lehetetlenné.

Ha nem is filozófiai paradoxonokkal, de kettősségekkel jellemezhetők kifejezetten erotikus versei is: agresszívek és odaadóak, férfiasak és nőiesek, lágyak és kemények. Van közöttük néhány játékos-kislányos darab is, például a *Lovacska halála*. Már idézett, *Marshall* című verse pedig kifejezetten kétnemű, pontosabban olyan, mintha egyszerre írta volna női- és férfiszemmel. Férfias erotikát sejtetnek a hirtelen-váratlan mozdulatok, cselekvések, történetek néhány más versében is: *Kidugja ruhaujját az ablaknyíláson / Tavasz! Sikít a galagonya.*” (Ladik Ferenc)

A direkt erotikus célzás (képileg: nyílások, száj, ruhaujj, ajtó, ablak; vagy mozgások formájában: tángulások – szűkülések) viszonylag kevés, illetve ritka. A Ladik-versek erotikája legtöbbször *érzékenységükből* fakad: az érzékenység hívja elő az érzékiséget. Az *Ikarosz a metrón* kötet egyik darabjában szó szerint is: „*Különös érzékenysége kirángatta a kis halakat.*” Legjobb verseiben pedig (ebben a kötetben: *Androgin a cseresznyés kertben, hintaszékben; Az a nyílás a ruhádon; G. kisasszony; Ül barna tuskón; Ikarosz árnyéka; Szent Teréz barna arca*) egy másfajta elragadtatáshoz is eljut.

(1986)

Fabó Kinga: A határon Magvető kiadó, JAK füzetek, Budapest 1987 (146-150. old.)

Arany László:

A TÖMEG MÉDIUMA

- Ladik Katalin: Kiűzetés -

Mondják, mágikus-szagrális szerepét a költészet már a civilizáció kialakulásakor elveszítette. Az ősi, az archaikus ember, vagy a természeti népek közösségeiben ugyanis a költő az adott közösség *spirituális* vezetője. Ő a varázsló, a sámán, a látnok, aki által a *lappangó világjelenségek* megnyilatkoznak. Később ez a költői tartásmodell drámai gyorsasággal elkorcsosult; társadalmi normatívák, elvárások popularizálták, züllesztették a kor ízlésének, igényeinek szolgáltatóiparává. Középkorra már a *poeta sacer* eszménye a régmúlt idők feneketlen bugyraiba zuhanó álom; az udvari költő és a kóbor dalnok ellentétpárja között egyértelműen kijelölhető egy-egy alkotó társadalmilag determinált helye. Senki sem lóg ki a sorból. A költők csak úgy *vannak*, ahogy a kereskedők, földművesek, mesteremberek, katonák, papok... Az meg aztán a költészet ősi funkciójának szempontjából igazán édesmindegy, hogy valaki egy eszmének, egy uralkodónak, népének/nemzetének, önnön vagy mások pártállásának, vagy éppen kávéházi közönségének, jótevőjének, ivócimboráinak az *elkötelezettje*...

Hál' istennek azért a civilizáció falansztereiben Michelangelo nemcsak sziklákat farag; az igazán jelentős alkotók tisztultabb pillanataikban ma még túlmerészkedhetnek koruk, fizikai létük korlátain. Ilyenkor vagy a kollektív tudattalan ősképei törnek elementáris erővel a hétköznapi felszínre, vagy idegen, ismeretlen *intelligenciák* sajátítják ki a költői pszichét, és az által megnyilatkozni látszanak...

Igen, ahogy a spiritizmus médiumai, a költők is *közvetítenek*; üzenetük az emberinél magasabb rendű szférákból is származhat, de eredhet máshonnan is. A spiritiszták tudnak a földközeli sűrűbb régiókban megrekedt, tisztátalan és rendkívül gonosz lelekekről, kiket könnyű ugyan „szóra bírni”, ám jól látta Shakespeare, mikor Banquo szájába ilyen szavakat adott: „Romlásba vinni gyakran igazat / Mondanak az éjféli küldöttei / S csip-csup ügyekben lépre csalva végül / Szakadékot nyitnak alánk”. Egy kortárs, tudós, magyarországi okkultista szerint „nem mindenki válik angyallá, aki körünkből eltávozik...”.

Ladik Katalin könyvének kapcsán szükségesnek láttam mindezt elmondani, ugyanis az Újvidéken élő költőnő éppen ennek a tiszta formájában oly ritka, mágikus-szagrális költészet- és magatartásmodellnek képviselője irodalmunkban. Különleges, *rokotalan* költői világ az övé. A versek értelmezése szinte megoldhatatlan feladat elé állítja a tradicionális versmodelleken edzett befogadót; valamiféle lelki rokonság, hasonló/azonos pszichikai hullámhossz szükségeltetik Ladik Katalin műveinek megközelítéséhez. Régebbi köteteit viszont a legtöbb magyarországi könyvtárból ellopták... Tehát vannak – s úgy fest, nem is kevesen –, akik képesek az efféle költői élmények befogadására. Ezt egyrészt nyilván a vajtűfülűek mindenkori kuriózumigénye motiválja, másrészt viszont az a *szenzibilitás*, mely többé-kevésbé valamennyiünkben lappang, valódi *szenzitív* azonban csak ritkán, egészen különleges külső és belső tényezők hatására finomítja, nemesíti az emberi pszichikumot. Különben szenzitívként élni egy földhözragadt, pragmatikus világban valóságos istencsapás... A „mindenhol idegen vagyok” kaffai tébolyát sejteti. Nem véletlen, hogy Ladik Katalin köznapi helyszínei, a városok, a kertek, az enteriőrök nemegyszer irracionálissá és egyre fenyegetőbbé torzulnak.

No, meg ebből adódik, hogy aki nem *intuitív*, hanem logikai úton, ok-okozati összefüggéseket keresve közelít Ladik versvilágához, az az értelmezés néha mulatságos csapdájába esik. Csordás Gábor (Életünk, 1982/3.) az *Ikarosz a metró*n című kötet elemzésekor például azt a baklövést követi el, hogy az *Inkarnált bábjátékosok* ciklust Edgar Lee Masters fiktív sírfelirataihoz, a Spoon River-i holtakhoz hasonlítja. S ahhoz a semmitmondó következtetéshez jut végül, hogy „a legfontosabb üzenetet itt sem a szöveg, hanem megírásának *gesztusa* hordozza”. Véleményem szerint az *Inkarnált bábjátékosok* irodalmunk egyik vitathatatlan remekműve, egyúttal kulcs Ladik Katalin költészetének egyik lehetséges megközelítéséhez. Egykor híres spiritiszta médiumok vonulnak el előttünk, mintegy *jelenésszerűen*. A bostoni Piperné, akinek szeánszain rendszerint megmagyarázhatatlannak tűnő jelenségek mutatkoztak, s ezek jegyzőkönyvszerű dokumentumait a Society for Psychical Research aktáinak 13., 14., 15. és 23. kötetei foglalják magukban. Azután Eusapia Palladino, Eva C., a materializációs médium, és mások. „Eusapia érzi / ha egy tárgyat telekinetikusan mozgatnak. / Tehát a csalásnak nem bizonyítéka az / ha lába megragadásánál / velőtrázó a sikoltás” – így eleveníti fel a költemény ötödik tétele azt az ominózus esetet, mikor Eusapiát primitív csaláson érték 1910-ben. A korabeli bulvársajtó hónapokig ezen csámcsogott. Látható, a költőnő kétségbe vonja a

leleplezés tényét; ezt egyébként a legelvakultabb spiritiszták sem tették, tudtommal. Ladik Katalin költői világában a legképtelenebb dolgok kerülnek egymással a legképtelenebb kapcsolatba, álomittas természetességgel. Ami Lautréamont-nál provokáció, az itt magától értetődő; mintha az lenne rendhagyó, ha az a bizonyos esernyő és varrógép nem a boncasztalon találkoznának. Talán meghökkentő lesz, amit most leírok: Ladik verseiben lépten-nyomon mintha *odpozitív* motívumpólusok érintkeznének *odnegatívval*. S nem érzem feladatommak, hogy Reichenbach rég feledésbe merült elméletét próbáljam igazolni. Aki nem hiszi, élje át mintegy *allegóriaként*, a gnosztikusok végletes dualizmusának XIX. századi, tudományosnak tűnő köntösbe öltöztetett hipotéziseként Reichenbach szerint a testek világában *odikus polaritás* van. Az állati és az emberi test az egész bal oldalon *odpozitív*, jobb oldalon tetőtől talpig *odnegatív*. Egyik – magyarul is olvasható – könyvéből idézek: „Van-e a két nem ellentétében is odikus dualizmus? Ezt a kérdést a következő egyszerű kísérlet útján intéztem a természethez. Egy szenzitív nővel egy férfit és egy asszonyt állítottam szembe, jobb kezükbe egy-egy pohár vizet adtam. Hat perc múlva, amely időn belül mindkét pohár víznek oddal kellett megtelnie, a médiummal megízleltem a két pohár vizet. Mindkettőt hűsnek találta, a férfi kezéből valót azonban sokkal hűvösebbnek és kellemesebbnek, mint a nő kezéből valót. Erre mindkettőt egy szenzitív férfival állítottam szembe és ugyanígy jártam el. A férfi a nő kezéből kapott vizet találta hűvösebbnek. Ebből világosan láthatja, hogy a férfi és a nő is odipoláris ellentétben állnak.”

Reichenbach bizarr elméletét legutóbb Mezei Ottó művészettörténész említette Csontváry kapcsán (Palócföld, 1988/1.). Ladik költészetének egyik központi kategóriája a férfi-nő mint *princípiumok* viszonya, kapcsolata. Azért fontos ezt így kiemelni, mert az említett ellentétpár behelyettesíthető, akár a világosság-sötétség, nap-hold, jin-jang, ellentétpárokkal is. Ezek szüntelenül keresik egymást; a másik princípiummal való misztikus egyesülésre, tehát *kiegészülésre* törekednek. Az egymással való kiegészülés hozza létre az antik hermetizmusból ismert, csodálatos hímnős lényt, az *androgint*. „Androgin vagyok; hazug. Tehát őszinte.” – írja a *gyere velem a mitológiába* című versében. Látható, hogy morális síkra is meri alkalmazni, ha úgy tetszik, popularizálni a gnosztikus-hermetikus bölcsélet kvintesszenciáját. A szó valós értelmében vett nemiségre is találunk számos példát Ladik költészetében, főleg, ha előzőleg alaposan átrágjuk magunkat Freud művein. Lépten-nyomon szexuál – vagy szexuálisként is felfogható – szimbólumokba botlunk, bonyolódunk; nem könnyű szabadulni attól a gondolattól, hogy a költőnő ezeket roppant tudatos, már-már manierista módon használja... S mégsem erotikus költő. Erotikája ugyanis – remélem, nem sértem meg ezzel – valahol, valahogy nem egészséges női ösztönökre vall. Nemcsak szokatlan intenzitása miatt. „Felkelt a lány, kiment vizelni, hát csupa fehér csontot eresztett ki magából.” (*Imádkozó sáska*). Vagy „mindkét éjjel / telt hólyagomban határozottan éreztem a lófejet” (*mindkét éjjel*). Ilyenkor *larvált*, és *szellemivé átlényegített* formában, az igaz, de a szexuálpatológia igencsak ingoványos terepén jár. S ezek a tendenciák egyszerre, egyidejűleg *mazochisztikus* és *szadisztikus* irányúnak tűnnek...

Mostani, gyűjteményes kötetét olvasva szembeötlő, hogy nincsenek *alkotói korszakai*. Egy-tömbből faragott, homogén költői világ ez, minden látszólagos tartalmi-formai változatossága ellenére. Sőt, bár még évei számát tekintve – rendkívül ocsmány szóval – „fiatalnak” számító költő, az is megjósolható, hogy Arany János-i értelemben „Őszikék” sem várhatók majdan tőle. Ladik Katalin apró kövekből, kavicsokból egyetlen, igaz, monumentális építményen dolgozik, ahogy Cheval, a „postás” építgette az *Eszményi palotát*. Apró, különleges kövek, kavicsok... mi máshoz hasonlíthatnám verseit? A rövid formákat kedveli, gyakran a vázaltszerű gnóákat. Íme, egy figyelemre méltó ópusz ezek közül: „Ágyékánál a seb duzzadni kezd. / Megeszi a kígyót... (*Vörös haja felcsap a mélyből*). S akár Ezra Pound eposzi lélegzetű Cantóira rímelő *Hvari Cantók* című mindössze harminc – igaz, felejtethetetlen szépségű – sorra zsugorított művét is idézhetném...

A kortárs költészettől is egyfajta „poétikai fegyelmet” elváró versolvasónak esetleg komoly ellenérzése lehetnek Ladik Katalin verseivel szemben, hiszen sajátosan „lebegő” nyelvi szerkezetei, öntörvényűen elliptikus mondatai nem követnek semmiféle verstani szabályt. Néha tényleg bosszantóan lezserül versel, a „*görög nő*” például *elrontott haikunak* tűnik: „kis hernyót dörzsol / ő sikít én lélegzem / találkoztunk”. Egyébként *jól áll neki*. Ahogy Shakespeare-nek is jól áll az a tömörkedő anakronizmus, történelmi és földrajzi melléfogás...

Ladik törekvéseit a magyar nyelvű kortárs avantgárd kezdettől fogva rokonának tekintette. Jelentős, a magyarországiakat évekkel megelőző újvidéki experimentális művészeti csoportok alapítói közt találjuk nevét már a hatvanas évek végén. S régóta tagja a párizsi Magyar Műhely Munkaközösségének, pedig a „műhelyesek” nyelvkritikai, strukturalista szemléletétől egy világ választja el. *Metafizikus avantgárd* az övé; Breton és Artaud inkább csak megsejtéseiben, mint a valóságban létező koncepcióját idézi, kihasználva azt a helyzetet, hogy itt „mitteleurópában” a külső és belső *ősvilág* felidézéséhez elegendő, ha kissé megkaparjuk a felszínt, melyre kultúrkörünk ráakódott. Nincs szükség arra, hogy a vudu-mágiából vagy a tarahumara indiánok peyotl-szertartásaiból merítsünk inspirációt. Nálunk a kereszténységtől függetlenül vagy azzal sajátos szinkretizmust alkotva létezett – s természetesen létezik – egy mágikus-animista világkép.

Paradox módon Ladik Katalin *archetípusos* költészete néha sokkal mehökkentőbb produkciókkal áll elő, mint a hagyományt – *en block* – tagadó, az irodalom kopernikuszi fordulatát ígérő kortárs avantgárd. Gondoljunk csak *vizuális költeményeire*, melyek kár, hogy kimaradtak ebből a gyűjteményből, mert azok a minimális és konceptuális művészet rokon produktumainál is radikálisabban mutattak „fügét” mindenféle művészeti normatívának.

Továbbá a *fonikus költészet* nemzetközi rangú képviselője. Itt kissé zavarban vagyok, lévén egyoldalú vizuális típus, tehát/mert totálisan botfűlű, másrészt a fonikus költészet elméleti, esztétikai hovatartozását a mai napig sem sikerült magamban tisztáznom. Így csak szubjektív, felületi benyomásaimra támaszkodhatom. Ladik Katalin profi előadó – mellesleg színész is az Újvidéki Színházban. Ez behozhatatlan előnyt teremt számára a fonikus költészet, az akció, a performance azon képviselőivel szemben, akik kevésbé fotogénen, a színpadon esetlenül, hanyag gorillamozgással próbálkoznak hasonlóval. Az interpretáció minőségéről, illetve gyakran minősíthetlenségéről nem is beszélve...

Ladik Katalin újvidéki „boszorkánykonyhájában” egy öntörvényű, mindenképpen jelentős költői *eszencia jött létre*. Óvakodva attól, hogy a poéta minortól a nagy költőig ívelő hierarchiában megpróbáljam a helyét kijelölni, vállalva véleményem ódiumát, megkockáztatom, hogy ez a költészet egyike irodalmi csúcseinak.

(Tiszatáj, 1989/4. 85-88 old.)

TARTALOM / SADRŽAJ

A KIADÓ ELŐSZAVA	III
PUBLISHER'S PREFACE.....	V
KRITIKA	VII
UTASI CSABA: NAGY NEKIVETKÖZÉSEK ÁRNYÉKÁBAN.....	VII
GUNDA BÉLA: A NÉPMESE A MAGYAR AVANTGARDE KÖLTÉSZETÉBEN	XV
FABÓ KINGA: "KÖZELEBB EGY MÁSFAJTA ELRAGADTATÁSHOZ"	XVII
ARANYI LÁSZLÓ: A TÖMEG MÉDIUMA	XX
BALLADA AZ EZÜSTBICIKLIRŐL.....	1
ÉJFÉLI RONDÓ.....	2
<i>Tor</i>	3
<i>Androgyn</i>	4
<i>41 °C</i>	5
<i>Leucocyta 36 000</i>	5
<i>Apus</i>	6
<i>Daphné</i>	6
<i>Molunati elégia</i>	6
<i>Ének minden napra *</i>	8
<i>Éjféli rondó</i>	10
ÓLOMÖNTÉS.....	16
<i>Ólomöntés *</i>	17
<i>Ferkó *</i>	19
<i>Sírató *</i>	19
<i>Sámándob *</i>	19
<i>Varázsének *</i>	20
<i>Rontó mondóka</i>	20
<i>Népdal *</i>	20
<i>Menyegző *</i>	21
<i>Zsoltár</i>	21
ÉRTEKEZÉS AZ ISMERETLEN EREDETŰ REPÜLŐ OBJEKTUMOKRÓL.....	23
<i>UFO party</i>	24
<i>Drága ügyvéd úr reggelei</i>	27
<i>Az Ibrisz csillagvizsgáló ellen elkövetett merényletről *</i>	30
ELINDULTAK A KIS PIROS BULLDÓZEREK.....	33
FEHÉR KUTYA A VÉGTÉLENBEN.....	34
<i>Minden azon múlik *</i>	35
<i>Ki fogad be engemet</i>	35
<i>Fehér kutya a végtelenben</i>	35
<i>Kereszthídra léptem</i>	35
<i>Fehér bőrdudák száradnak</i>	35
<i>A jégen rőt kisasszonyok</i>	35
<i>Barna cérnát ereszt a hold</i>	36
<i>Dinnyét lóbál a sárga szél</i>	36
<i>Nemrég a sárga tornyok</i>	36
<i>Istanbulban jártam</i>	36
ELINDULTAK A KIS PIROS BULLDÓZEREK	37
<i>Tavaszi</i>	38
<i>Velencei galambok</i>	38
<i>Hat porszívó éjszakája</i>	38
<i>Mese</i>	38
<i>Tele van holddal a holdi ember</i>	38

Anyácska virraszt.....	39
Tűz.....	39
A lovacska halála.....	39
Szép tiszta tyúk.....	39
Színházban.....	39
A kés.....	40
Évszakok.....	40
A téren túlkölő automobilon.....	40
Játék hihinek *.....	40
Maga az a kövér pasas.....	40
Nadrágomra ha rátalálsz.....	41
Elindultak a kis piros buldózerek *.....	41
Hiba történhetett ezt rögtön észrevettük.....	41
Nyulam téged nem szeretni.....	41
Mindkét éjjel.....	41
Boldogság.....	41
Vers a szerelmes piócáról.....	42
Kutyuskám gyerünk a patikába.....	42
Amikor a zöld függöny.....	42
A LÚD ÉS A LÓ VIADALA.....	43
Július.....	44
Aratás.....	44
Nyár.....	44
Nyári éj.....	44
Áhítat.....	44
Útban Görögország felé.....	44
Bolond nyár.....	44
Mellem alkony.....	45
Görög nő *.....	45
Azt hiszem éjszaka.....	45
Imádom a tűzikutyát.....	45
Madár.....	45
Az autóbuszban nyolc óra tájban.....	45
A lúd és a ló viadala.....	46
Galambom aki a havasokban járt.....	46
Kis piros vonat a szádból.....	46
A sivatagnak két lába van.....	46
Balkon *.....	46
Finom a hang a fogam alatt *.....	47
Ing.....	47
A másik szobában az énekesnő.....	47
Avagy seprűje vagyok-é páromnak.....	47
Itt csücsül a négy lókötő.....	47
Azok az aranyba zárt ketrecek.....	47
Az a szévert ajtó közöttünk.....	48
Furcsa aki kalapácsokról álmodik.....	48
Amikor a vörös hegy.....	48
Hová bújtál kató.....	48
KIS ÉJI ZENE.....	49
Az ablakon kidőfött rúdon.....	50
Vasárnap.....	50
Kis éji zene.....	50
Amióta varjút ültettek belém.....	50
Mint ha száz életem volna.....	50
Ha meglep a magány a konyhaasztalon.....	51
Az öregasszony meg a székek *.....	51
Csend *.....	51
Idő.....	51
Éj.....	51
Hogy a fájdalomtól-e.....	52

A répa	52
Életem	52
Önéletrajz	52
Sírfelirat	52
MESEK A HÉTFEJŰ VARRÓGÉPRŐL	53
A hétfejű varrógép *	54
Kvazár néne *	54
Az emberek szétszéledése *	54
Hogyan lopta el a sáska a holdat	54
A sáska meséje az öröklétről	54
A sáska meséje a szeretetről	54
Álmod hullajtó sáska	55
A három madarat evő sáska	55
Az éneklő sáska	55
Imádkozó sáska *	55
A Nap, a kígyó és az égető ember	55
A mózsaszínű radár	55
Az a möld zadár	55
A vörös masina	56
A fekete légyecsapó	56
Az ember, aki inget kalapált a fején	56
Bolond Pali	56
A süket szabó	56
Két hegedű és a gazda	56
Ollójáték	56
Tűzjáték	57
Fogójáték	57
Későjáték	57
Citerajáték	57
Piroska és a farkas	57
Jégmadár *	58
Hamvazószerda	58
Mese a sárkányról	58
Fehér madár *	58
Gyulladj meg, gyertya!	58
A gonosz leány	59
Bűjőcska	59
Beszélő teknő	59
Holdleány	59
Tyúkhívogató	60
Bájos	60
Altató	60
Sírató *	60
Négy fekete ló mögöttem repül *	60
Ladik Margit *	61
Ladik Ferenc *	61
Menyegző *	61
Tavaszi szél vizet áraszt	62
Az ember, aki röptében elkapta a madarakat	62
Hideg napok	62
Boszorkányszombat	62
A három kismalac	62
Hét ország	62
Az éneklő varrógép	63
Három kívánság	63
A legkisebb királyfi	63
A táltos	63
A furfangos kanász	63
A tevisdisznó	63

<i>Eppeg a fekete király</i>	64
<i>Három holló kék lánggal égeti egymást</i>	64
<i>Hogyan került agyag a tó fenekére</i>	64
<i>A hét betyár</i>	64
<i>Az elvarázsolt fiú</i>	65
<i>Három narancs palotája</i>	65
<i>Hét szűkös esztendő</i>	65
<i>A legkisebb királykisasszony</i>	65
<i>Hogyan soványodott le a királyné</i>	65
<i>Az elrabolt királykisasszonyok</i>	65
<i>A parázssá változott királyfi</i>	65
<i>Három nap egy esztendő</i>	66
<i>A szegény ember meg a gazdag ember</i>	66
<i>Az aranytojás</i>	66
<i>A griffmadár</i>	66
<i>A barna tehén</i>	67
<i>Barna tehén fia</i>	67
<i>Mindent járó malmocská</i>	67
<i>Papucsszaggató királykisasszonyok</i>	67
<i>A csodálatos daráló</i>	68
<i>A csodálatos pogácsa</i>	68
<i>Az üvegszemű lány</i>	68
<i>A kendert szedegető leány *</i>	68
<i>A beszélő tükrő</i>	68
<i>Az okos leány</i>	69
<i>A szorgalmas leány története</i>	69
<i>A vízholdó leány</i>	69
<i>Látó asszonyok</i>	69
<i>A bűnös asszony</i>	69
<i>Repülő szarvasok</i>	69
<i>A póruljárt asszony</i>	69
<i>A hűtlen asszony</i>	70
<i>A meg nem született lány</i>	70
<i>A meddő tehén</i>	70
<i>A parázna menyecske *</i>	70
<i>Az elvarázsolt leány</i>	70
<i>A békakirályfi</i>	70
<i>A férfiszülte leány *</i>	71
IKAROSZ A METRÓN	72
INKARNÁLT BÁBJÁTÉKOSOK	73
<i>Gyere velem a mitológiába *</i>	74
<i>A varróleány attól jön</i>	74
<i>Kinek van füle hozzá</i>	75
<i>Bartók Béla</i>	75
<i>A jégfolyam alatti völgy</i>	76
<i>Kinek a fejét fűjják</i>	76
<i>Tour de Merde</i>	77
<i>Gyermekrubin</i>	77
<i>Metró versek</i>	77
<i>Inkarnált bábjátékosok</i>	80
<i>Concerto</i>	82
<i>Hvari cantók</i>	83
<i>Nézd, ezt a fényes drótot!</i>	84
<i>Az ideges patakok kihunytak</i>	84
<i>Ó, ha becsukják a kapukat a barna szembe</i>	85
<i>A füstben égi táncos kecskék</i>	85
<i>Zöld mellényed, fényes reggelen</i>	85
<i>Androgin a cseresznyés kertben, hintaszékben</i>	85
<i>Marshall</i>	85

<i>Ha múlna e láng.....</i>	86
<i>Időkaméleon *.....</i>	86
<i>Made in Universe.....</i>	87
<i>A cseppfolyós kályha.....</i>	87
<i>Négydimenziós ablak.....</i>	87
<i>Én gyorsan járok és az esőcseppek mind elkerülnek.....</i>	88
<i>A vandalúziai putya.....</i>	88
<i>Hogy felragyogott, amikor felhőt végre.....</i>	88
<i>G. kisasszony.....</i>	88
<i>Három csipkenyak *.....</i>	89
<i>Úl barna tuskón *.....</i>	89
<i>Az a nyílás a ruhádon *.....</i>	89
<i>Gyönyör, sötét szekrény.....</i>	89
<i>Négy trokedi.....</i>	90
<i>Mimóza gödröcske *.....</i>	90
<i>Saját hangján. Az olló.....</i>	90
<i>Ikarosz árnyéka *.....</i>	90
HOMO GALACTICUS.....	91
A PARÁZNA SÖPRŰ ~ BLUDNA METLA.....	103
A PARÁZNA SÖPRŰ.....	104
<i>Önéletrajz.....</i>	105
<i>Ing.....</i>	105
<i>Kis piros vonat a szádból.....</i>	105
<i>Nadrágomra ha rátalálsz.....</i>	105
<i>Játék hihinek *.....</i>	105
<i>Nyulam téged nem szeretni.....</i>	105
<i>Mindkét éjjel.....</i>	106
<i>Vers a szerelmes piócáról.....</i>	106
<i>Elindultak a kis piros bulldózerek *.....</i>	106
<i>Madár.....</i>	106
<i>A lovacska halála.....</i>	106
<i>Balkon *.....</i>	107
<i>Hiba történhetett ezt rögtön észrevettük.....</i>	107
<i>Bújócska.....</i>	107
<i>Ladik Ferenc *.....</i>	107
<i>Ha meglep a magány a konyhaasztalon.....</i>	108
<i>Boldogság.....</i>	108
<i>A legkisebb királykisasszony.....</i>	108
<i>A hét betyár.....</i>	108
<i>A csodálatos daráló.....</i>	108
<i>Repülő szarvasok.....</i>	109
<i>Az üvegszemű lány.....</i>	109
<i>A parázna menyecske *.....</i>	109
<i>A sáska, aki hegedűn játszott.....</i>	109
<i>Imádkozó sáska *.....</i>	109
<i>A békakirályfi.....</i>	109
<i>A férfiszülte leány *.....</i>	109
<i>Sírató *.....</i>	110
<i>A lúd és a ló viadala.....</i>	110
<i>Androgin a cseresznyészkertben, hintaszékben.....</i>	110
<i>Daphné.....</i>	110
<i>Marshall.....</i>	111
<i>Az a nyílás a ruhádon *.....</i>	111
<i>G. kisasszony.....</i>	111
<i>Görög nő *.....</i>	112
<i>Három csipkenyak *.....</i>	112
<i>Szent Teréz barna arca.....</i>	112
<i>Csak a hajnalokat ne !.....</i>	112
<i>Ne légy kegyülm mogomnok.....</i>	113

<i>Pihés mandulafák.....</i>	<i>113</i>
<i>Űl barna tuskón *.....</i>	<i>113</i>
<i>Gyönyör, sötét szekrény.....</i>	<i>113</i>
<i>Négy trokedli.....</i>	<i>114</i>
<i>Barna padló.....</i>	<i>114</i>
<i>Mimóza gödröcske *.....</i>	<i>114</i>
<i>Ikarosz árnyéka *.....</i>	<i>114</i>
BLUDNA METLA.....	115
<i>Autobiografija.....</i>	<i>116</i>
<i>Košulja.....</i>	<i>116</i>
<i>Mali crveni voz iz tvojih usta.....</i>	<i>116</i>
<i>Ako naiđeš na moje pantalone.....</i>	<i>116</i>
<i>Igra za hihija *.....</i>	<i>116</i>
<i>Tebe ne voleti zeko.....</i>	<i>117</i>
<i>Obe noći.....</i>	<i>117</i>
<i>Pesma o zaljubljennoj pijavici.....</i>	<i>117</i>
<i>Krenuše mali crveni buldožeri *.....</i>	<i>117</i>
<i>Ptica.....</i>	<i>118</i>
<i>Smrt konjića.....</i>	<i>118</i>
<i>Balkon *.....</i>	<i>118</i>
<i>Mora da je greška smesta primetismo.....</i>	<i>118</i>
<i>Žmurke.....</i>	<i>118</i>
<i>Ladik Ferenc *.....</i>	<i>119</i>
<i>Ako me zatekne samoća na kuhinjskom stolu.....</i>	<i>119</i>
<i>Sreća.....</i>	<i>119</i>
<i>Najmađa princeza.....</i>	<i>119</i>
<i>Sedam razbojnika.....</i>	<i>120</i>
<i>Čarobni mlinac.....</i>	<i>120</i>
<i>Leteći jeleni.....</i>	<i>120</i>
<i>Devojka staklenih očiju.....</i>	<i>120</i>
<i>Bludna mlada *.....</i>	<i>120</i>
<i>Skakavac svirao na violini.....</i>	<i>121</i>
<i>Bogomoljka *.....</i>	<i>121</i>
<i>Kraljević Žabac.....</i>	<i>121</i>
<i>Od muškarca rođena devojka *.....</i>	<i>121</i>
<i>Naricaljka *.....</i>	<i>121</i>
<i>Boj guske i konja.....</i>	<i>121</i>
<i>U višnjiku: androgin u stolici za ljuljanje.....</i>	<i>122</i>
<i>Dafne.....</i>	<i>122</i>
<i>Marshall.....</i>	<i>122</i>
<i>Onaj prerez na tvojoj haljini *.....</i>	<i>123</i>
<i>Gospođica G.....</i>	<i>123</i>
<i>Dama iz grčke *.....</i>	<i>123</i>
<i>Tri čipkana vrata *.....</i>	<i>124</i>
<i>Smeđe lice Svete Tereze.....</i>	<i>124</i>
<i>Samo svitanje, ostavi mi!.....</i>	<i>124</i>
<i>Gospodi, ne pomiluj.....</i>	<i>125</i>
<i>Maljavi bademi.....</i>	<i>125</i>
<i>Sedi na smeđem panju *.....</i>	<i>125</i>
<i>Žudnjo, mračna škrinjo.....</i>	<i>126</i>
<i>Četiri trokedle.....</i>	<i>126</i>
<i>Braon patos.....</i>	<i>126</i>
<i>Jamica mimoza *.....</i>	<i>126</i>
<i>Ikarova senka *.....</i>	<i>127</i>

BALLADA AZ EZÜSTBICIKLIRŐL

A kötet 1969-ben jelent meg az újvidéki *Forum Könyvkiadó* gondozásában hangplemez melléklettel.

ÉJFÉLI RONDÓ

TOR

I

Ez már nem én vagyok.
Csak a percek őrzik átkos ötvözeteikben csontos árnyékomat.
Elszivároghatnék még az emlékek unott csatornáin.
A múlt s jelen émelygős pácban tálalva
tán még idecsalogatná ritka vasárnapjaimat.
De tükörbe vájta már magát a kétség,
s míg hűvös csápjával az est
babusgatja az ablakokat,
szememben vajúdik a sötét.
Tudom, a jelenem tora ez.
Kísértések tarka katonái özönlenek szét tagjaimon,
hogy csuklómról letépve az idő abroncsait,
féktelen táncba kezdjenek.
Vajúdó reményem izzadt gyolcsaira
hiába csöppenti vörös foltjait a múlt.
Homlokomról már lepattant a várakozás
szikkadt koszorúja, s fehér habfodrain
gőgösen trónol a penész. Vigadatok hát,
vinnyogó örömetek még elfér a jelen asztalán.
Duhaj ereitekből csapoljátok a jövő italát,
roppant jókedvünkben majd megetetjük a fiókok
egereit, legszebb mottónkat hímezzük pockaikra,
s szétkergetjük nyüzsgő vágyainkat!
A csodálkozók szemébe söpörjük a szokások
dohos morzsáit, jajduljon hát a múlt,
az erkölcs, késünkre szúrva zsíros falatként
az egerek lakomáján!

II

Hogy unom már
az ígéreték bűvös malasztját!
Kagylók pihegését érzem pilláimon,
folyók dús ágyékából kikelve,
felém lehelik iszapos álmaikat.
A vágyak gubói szétmállva a vakolat
ráncai között, s lárvák terjesztik
nyúlós árnyukat a falakon.
Ó, a folyók! A folyók már hordják
odúm hulladékát a zsíros partok felé,
hol a zsvaj kuksol álmatag,
hol az éj kitárva nyirkos zsákjait,
bélelt mélységeibe rejti az ész.
Hol a színek gyökereken szívódnak

a képzelet gyöngyeibe,
hol a tárgyak terpesze
meleg daróccá göngyölül,
a férgek csámcsogásában leszek,
a távolság hájas rétegeiben,
kutatni a feledés rögét.
Ott leszünk mindannyian.
A félelem már ülteti rút fekélyét
bordáink dohos rései közé,
s vemhes látomások hullatják
odvas fogukat kiengesztelésül haláltusánknak.
Zuborgó fürgetegét közelgő lakománknak
már népesítik irdatlan faun-fejek,
s lám, az asztalsaroknál pislognak gyáván
véres borzalmukban lecses egérszemek.
Üvöltsetek hát, éveim adóssai,
lefölözve már régen hiteletek,
üresen koccannak álmaim,
egy korty maradt még, ürítsük azt is, egerek!

ANDROGYN

*zsibbadt hold gerincünk
dagadt koszorúja
a mezők hátán
cin
cin
bodzabélben
a férgek ránk találnek*

az átkot
vásott lábszáraikon elbírní sima biccentéssel
s a következőt ki már rokon
a félszegúszó halak
motozását híg csontokon s a szerszámokat
aki jó morzsás testén lábnyomok
mint hús kettévágás után
meddő hold-gubbasztás hájas lombokon
immár sárba szenderülve
szemünkben a halál dorombol

*miért idéztek
testünkön rég
porcogóssá vedlettek
a virágok*

a düh
fekélyes szirmait meresztgető
bozótja zsíros szemgödreinkben
mocsár piheg hol tej folya el
hüllők sétája iszappal telt emléinken

rothadt mégis ismerős kezek
a folyókhoz úzve karjaink
bordáink karók a fővenyen
s így tisztára mosva
a kagylókban megzizzennek a fogak
ott kószolgatjuk sebeinket
bimbós nyelvünk fröccsenő gyökér

az éj
bagolyszemekből mint forrás
vaksin csorog el s a félelem
csontokon legel
új virágot pólyáz átkunk
cirmos az agyveleje
s halál zsong mint szírom
ha korommal tele
a kárhozottak égő
abroncsai szikráznak már talpunkon
mily viszketés
parázs-vakarta át bőrén
lábunk nyomán s az álmok cincogása
karókon csöpögő testtel

mint pók
méhünkben mezőt fakaszt
mosolya a töviseknek
s a rovar a szájon sütkérező mely felreped
elcsorduló szőke lárvafejek
mint csillag bőrét levetve
leszünk didergő habzó fogak
s remény mit lerágott torzsaként
hordanak szálkás köröm alatt
az emberek

41 °C

a kanalak röpte habos
almával kitöltve
cirmos nyelv a tenyeremen
a fogak benne elszenderültek
hajfűrt bugyborékol
egy arc
körmömön elcsorog

LEUCOCYTA 36 000

mint fény tüdőmből ásítózó
gubóitok rózsálló cirok
idő hernyói fehér avaron

tenyérbe mar a csend
tövisén nyíló pirulák

mint csillagban tű fonnyad el
a seben felejtett száj

(kőrmökön pirkad e vers
a hajnal is lám pohárba dagadt)
a poharak mind kirojtosodnak
kócos üvegekben hangya-fehér táj

a combok rég kérébe dőltek
s csokorba a didergő máj
egy huzatba harapott virág
tükörbe foltozta magát

APUS

A hó meghízik májadon
csupa sárga hó
és megnyugszik
ugyanaz a bogár fürdik
hajadban hajamban
apus de elsápadtál
ezen a tavaszon.

DAPHNÉ

Öröd-e ki rád hajol
s kétoldalt kifeslik árnyad után
vagy üldöződ
csak szélkörtolygatás ha ágyé kod felbugyog
Mint pók éjből fakadó riadt
csillag-inakkal jársz
a mezők elúsztak hajadban botorkál
s fényként elered egy drága szikla
Iramló test-e vagy csapdosó habja
e sörény mely eloldva csendül
vagy lány ki földbeszivárgáskor
míg szeplőit lefejtí álomba torkollva

karók rikoltanak

te lányágba szökkenve is
kifesző halál

MOLUNATI ELÉGIA

Ím a fürtös-kesernyés
sziklákhöz érkezted végül
szederszemű állatként apró magad
hol a kutyák virágként

fölkötte átrohannak
fekszel s a bimbók mind felvonítanak.

Fölnézel. egy reggel
s combod közé szorul a homokos hab
a szőke kést bámulod
lecsüng egy évszak homlokodon.
A kelyhűkből kilépő lányok
borzongva sürgetnek
látod Gaia is
a meg-megújuló imbolygó ekevassal
s a férgek hősín ívvel már megelőztek
fájón villogva elcsitulsz
a kéklő deszka utolérler.

S fölrémlik még
a színes húsban a fekete-tarka
kéz hogy bolyong!
Szárnyas hold-léceken
tenger zuhan s riadt
sziklanyáj kibomló.
De velőd karót érlel.
Itt a rend az égálgig befogva
A valót képletté levezetni
bordák közt a szegekkel növekedni
mint aki mindenben ügyes
zsenge ívként meglapulsz
hol a szív daróca zöldell
csenddel szórod be s fővennyel
imbolygó edényeit.

Elindulunk a homokba csorgó
sziklák nyelve alatt
hol a Dél csattog s remeg
ős-lárva árnyait belengeni
talpunkban ősi tiszta
virágfogakkal melyeken hús ragyog!

S nincs ideje a partnak
vállunkba visszahúzódik.

Te csengve violás-dagadtan
túl a tányérok
hol csillag surrog
tűdömbe rajzolsz nagy vizek pillája alatt

Ha lehetne még
ősz kagyló dagadnék föl egy testbe
melyet vágás árnyékol s homokkal fut tova
vagy kés lehetnék mely sugallatként
meleg szemekbe költözik.

ÉNEK MINDEN NAPRA *

T. S. Eliot emlékének

I.

Mert régen ismerős ismerős nekem
az arc mely ajtómban pislákol
hol csillag pendül
a húrok fázósan megjelennek
a deszka kiszabva tüdeje körül
és jól van születéshez és halálhoz
mindez ismerős nekem.
A frissen locsolt szőnyegen
csengve mint aki kifényesedve
célhoz érkezik
az ajtókra lányokat festek
a lányokba késeket.
Hibátlan részvéttel mint egy nézőtér
mely fehéren rebben
hús csokorba vándorolnak testemben a műszerek.
Velük tartsak-e vagy továbbra is
gyertyafényt ostromoljak
mely a poharamba ágaskodik?

Mint aki magával hordja bűgását szélvédő üvegeknek
s távoli harangokét arcát körülfonja
sok kocsonyaszerű kéz s láb
zöld széken fogai várnak egy pohárban.
Alszik egyet
csípője körül a holdat meglazítva
halkan ahogy ajtók keringenek
miket kivágtak fürge ollók
pillája alatt csipkét horgol.
Magam vagyok mint levágott kihűlt ujjak
hogyan kezdjek hát neki?

A lányok elzárva körülöttem
egy tükörben teleltek át
s talpra ugranak de már holtan
az egykor sikongó áfonyák.

II.

Esőt neki
így lép a terembe a hős
bordái alatt madár horkol
rám se néz
sápadt lesz bikához hasonló.
Jaj elég tiszták-e
csípőm lekopasztott szárnyai?
Vörösen rányílnak lebukóban.
Ki sebzi fel a fákat hajnalonként
az ágy esőtől duzzatag
így szól
a zongorát a por-ruhával

a tányért meg mással
és aztán
minden étkezés után
Saint-John Perse verseit letörli-e
beszélj csak
ilyen szövegekkel semmit sem lehet kezdeni
és ahogy belém nyal tejfehér cseppjein
délben tájkép leszek vagy puding.

Ez az a nap
hab dobálja a billentyűivel
ez az ő langyos nyertése
a minden irányban pányvázott tenger.
Úgyis lejjebb szállok én
vásznat varrni színes-sós kezemmel
füstölgő nyaka köré.
Mi ketten
én visszafordulok
hogyan testem kiköphesse
van elég időm.
A hősök már így járnak.
Őrült molylepke a fejem körül.

III.

Most a virágok eloldják magukat
gyors és egyszerű a vágás
a mezők összecsukódnak
a csontokból fénysugár kel merőleges
s elszivárog szőlőíze nyakunknak
lesz ki a késsel halkán lehever
de a kés nem szeret zuhanni
a cserjék gőzölgő karmaikkal várják.

Elindultunk te meg én
ha habosra fürdették szemünk a folyók
s csillaggá szappanozták
nyomunkat hiába keresnék
a hajnalnak nincs illata
lány fűrésze el iszapból kihajolva.

A rácson túl
lázás égitest kerékre kötve
még visszanéz.

Unom a halál ékszereit.
Csontjaimat bádogdobozban fogom hordani.
Testem cseresznyés kert.
Azt hiszem fává sötétülök.

ÉJFÉLI RONDÓ

Mert létünk csordul el álmatag
ernyed emléinkből dúskálni jöttünk pénzsmás undorokban
legörgetni a kacajt ingatag dómjairól
megbolygatni lecses pattanásait a mezőnek
bőrünk alá rejteni dudorodó évszakokat
érdes szurdokon tartós ötvözetbe
kovácsolni az ígéretet . . . jöttünk hát
tetten érni a lombosodást szikkadt porcogóinkról
lenyesni az idegen magzatot.
Kirojtosodott ereinkből az intelem
lógatja lábát álmaink pillérein
nyúlós étkül az iszony hever
irtózáttól vásott hörgő eszméletünk
falakról csöpögő emlék-köpetünk
védtelen
csontjainkból feltörő álmaink
bokrosodó izmainkon szertelengő rügyező kötelek
vérét szítta látomásainkon a düh terpesze
mint legyek kocsonyában húl emléketek
hemzsegő kacajokon hájasodók ti torz
képmásaink csámcsogó szerelmesek.

Íme az álmok egerei
szertefutva ismerős homlokon
rozsdás ígéttől terhesen
íme a perc
pörkölt mosoly-ruhásan
gyökér-szíttá karjaink elé:

*hogy a mezők szakadt inakkal
hevernek végül a sziklák köré
megtanultam*

Sziklák duruzsolását miért is
remélsz gyolcsaidban viharok haját
bogozni kócos tajtékat?
Jöjj a mezők is most indulnak titkon
holdfény-lépcsőkön zöld húsú reményt keresni.
Ismerik a gyökerek tapintását
zsibongó idegvégződéseket rágcálni
nedveket felszívni tanítanak
barlangok csipkés mészfogából
ércek súlyos izzadságcseppjét puhítani
zsíros ősnövény-forrást csorgatni
a tűzhányók duzzadt mellbimbóiba.
Míg egyenként elhagynak ruhadarabjaid
vinnyogó fodrait a szélnek fészülöd hajadból
méhedben a vágyak mocsarait
hűvös pikkelymozaik üledékét
felkavarod szunnyadt patakjaid
az izmok reccsenését várod
sikolyát feltört ugaroknak
kérges ölelése barázdáiba
ültetni a legszebb ígéreteket.
A sirályok alábbszállnak borzongó

leplén költeni a hajnaloknak.
Habzón szakad az éj vászna
pilláidon álom fodrosul
feltűzött fehér szárnyú madarak
bíbor árbocokon áldozatul
a vértől duzzadó Mag homlokán
fényrudakkal átdöfött felhőuszály
hömpölygő hangyaboly-szíta illatok
porcogós kacatként zsibbadt combodon.
Ellomposodva
mögöttesd kullognak vászondarabjaid
a színek puhán lehámlanak.
Remélsz: valaki felnyalabolja tán
csöpögő martalékat s megfoltozza
éjszakáid egyre rojtosodó halmazát
örök oldatba szétkeveri mozdulataidat.
Kórusok sürgetik vajúdasodat.
A fürthöz tartozol te is
sáson szikkadt kéklő rostja
cérnás szemednek.
Miért vársz?

Fecskefészek a markom lakatlan
otthona ablakod ki-be röppenő vágyainak
ne számold míg
ájultan pihegnek sötét ablak-sebek
var fogant álmaimon
csukott redőny.

Kegyelet éhes zarándoka
esőmosta indák zúgása követ
ruhátlan gyötrelem kúszik ormaidra
sziklák sarjadó mosolyáért vedlenek az évszakok
tömény káprázat csordul elő:
könyörület.

Miért tanítják a színes sárkányokat
habzó szárnyakkal kísérni a sirályokat?
Monszunok csókja csábít
fröccsenő kacaj a zátonyokon
a tudat elcsöpög hézagossá bordái közt az időnek
az égbolt terpeszét fájlalja a tenger
s kéklő ölén zsibbadt mélységeit.
Korallok rózsálló permete hűl
míg a sírásók tovaúsznak néma
szekerén a hajnaloknak
csillagok vérző szuronyain
jázmínok halált sikoltanak.

A megtagadott mozdulatokat
miért is ejted görcsös vigalmak közé
a kőfaragó keze büntelen virága
csupán meredező álmaidnak.
Mint utca elfolyik szemedből
mohos pilláidon az árkos feledés
szélfűrtös lépted pörkölten hull

utadon záporok szőttesére.
 Fáradtan göngyölödnek szempilláid hús ígéreteken
 a távolság ring ereiben szomjas tevék danája
 válladon trópusi káprázatok
 fűtőkben lógnak kagylóízű mesék
 vársz: kiburjánzol a távolság gyökereivel
 hozzád simulnak hús emlékek
 a tárgyak eloldják árnyukat a víz rétegeiben
 mohává lágyult városok
 belepik a megkövült öleléseket.
 Zsibongó iszapot tömsz füledbe
 ereidbe medúzák remegése ömlik szüntelenül
 karoddal felfogod a szitáló motozást
 odvaidban picurka halak
 öntözik a csend gyökereit álmatag
 csontjaidból szopogatják az időt
 a mozdulat leoldva csuklódról
 ernyedten omlik halomra
 a csillagok zajtalanul lecsorognak
 folyók medrébe babusgatni
 féltett gyöngymagvaikat . . .

Hová tűntek a keleti ördöggolyócskák
 csontos rétegeiben szikkadnak pattanásaim
 fetrengő halaknak huzatos világa
 s a madarak rikoltása megkövülten
 árnyékomra nehezül.
 Felüvöltének ím a holdfejú kutyák
 nyaldosva fekélyeit a csillagoknak:

*didergő nyelvét ki ültetné
 táncoló bordáink közé?*

Nézzétek, mint nyüzsögnek áhított bugyrokban az egerek! Békás láz, vacogó kísértések téboly-kórusa, belemarkolni, gyömszőlni a szavak csúszós kóchalmazát . . . ez lenne hát a kötelesség? A fogainkat sajnáljuk. Kicsorbult mosollyal hogyan harapjunk most zúzmarás kenyérbe?

ez lenne hát
 a tánc a tánc
 nyiklik-nyaklik
 a szél pörgettyűje
 levedlik bánatom
 tüskés gomolyag
 gurgulázik
 gru gru gru
 szikkadt gégecső
 epedőn sűvít
 fuldoklik a lég
 girhes bordáim
 közé suhints
 illan a gőg
 egy mézesmadzag
 hopp bekapom
 kivirágoznak körmeim
 ne üss rá
 ne még ne még
 trillázó tilinkó
 mártogatja a holdat

részeg poharamba
csacskán cuppog
a kis egér
bolygatja álmaim
itt a vége itt a vége
a madzag vége
tekeredik nyakamon
megfojtani megfojtani
meghámozni nyelvemet
piros a béle
fakó gyöngyfogak
koppanón hullanak
cín cín kopp
elvitte a madár
messzire tudod-e
rojtosodnak hangszálaim
foltozni kéne nagyon
a szavakat
szeretem a harisnyámat
csordultig felhőkkel
lyukas a szára
kipottyannak álmaim
be kár be kár
maradt a fenekén
egy vakondtúrás
kínálgatja bögréit
az öregasszony
igyunk hát igyunk
ropjuk a táncot
körbe körbe
a kakas taraján
ficáncol kacajunk
nyávog a macska
fennakadt a farka
ropjuk ropjuk
kócosodnak ereim
hol a vége hol a vége
a borotvának
megkeresem
villogását
egér cincogását
kikergetem fülemből
feszegeti dobhártyámat
kalapál kalapál
bokrosodik bánatom
kirügyeznek fülcimpáim
tarkabarka
madársereg
tollázkodik hasamon
kipp kopp kopp
botorkál a szívem
kiugrani kiugrani
az ablakon
siess siess
habzsolni habzsolni
véretem pörgetni görgetni
koponyámra koppintani
kukk itt vagyok
ki vagy te
az örülettel bújócskázni

elvesztettem fogaimat
csetlő-botló
csontjaimat
sebj pergess
forgass forgass
csigolya-fűzérrel
dobálj meg
keselvű keselyű
hol a húsom
nincsen húsom
mi maradt még
a tánc a tánc
kergeti árnyékomat
leteperi megszurkálja
megkötözi göngyölgeti
ne nyivákolj
zsebre teszi
úgyszincs vége
soha vége
a táncnak

A kárhozottak tarka rémkacajából hasítok magamnak, befedni fekélyeimet, ha álmok fertőzte penész-mosolyok gyűlnek, nyilallnak tagjaimba . . . ez a duzzadó leszámolás sajog szüntelen. Ó, ti tudás daganatai! Fehér húsú óráimban egy rögeszmét cirógatok, ez nem az én húsom, óbor ízű vörös kinövés, s tudom, ez a hólyag-virág terjeszti bűzét gondolataimban:

Már topognak sürgetőn zsíros hátú virágok
olajfoltos mosolyukon elcsúszik a nap

Már említik a helyet, álmok önteltségében fetrengő öleléseket, habzó percek üledékét, s mert dübörgő halálom lesz, borzolja kemény idegeiket a sínek...

Gomblyukamban immár
fonnyadtan csüng le gyökértelen
mosolyod darázscsókosan
a kétség növeszti szőrzetét faggyús
perceim szemölcske köré
s kiáltanék bár hangom
alig holdtölte-töltelék avas dióban
társnak a huzat úgyse jó
parolázok hát magammal.
A kamaszként ziháló dagályt miért is
követem felhős lépteidet
almák cirmosságába rejtem szeplőidet
kedélyed gondtalan tarsolyát
nádszínű szemedben hagyom
mondhatom a véres körmű éjszakát
elástam rég a pórázon rothadó reményt
ha hold csurran szemem közé
terhes szárkúpok terpeszén
szálkás álmaim hinteni
mazsolás csillag-ízzel lenne jó.
Dalomat mily lánccsörgés
riasztja el léptem szelét
szárnyától fehérre meszelt madaraknak
ingujjasan kivárom álmodó

mocsaraknak fecske-hordta köntösét
mézzel vonom be hártás mosolyod szirmait
hogy a vágyott pillanat legyen harmatos
lombhúsú csókok fűrtjein.

Ne tudd meg azt az időt
álmok homlokán a fővenyt
bagoly-lakta gyolcsaidat fakón
a tollázkodó boglyas várakozást
pihésen rügyezni lányajakon
cirmos kagylók mohos csillagain
A néma Arató Dís falának dűlve
ernyedten leejti karját
mi nem egyenként
holt apánkkal s rügyező méhvel
indulunk szélhordta csontjainkkal
fertőzni sivatagok ágyékát.

Ne tudd meg azt az időt
mikor egy réműlt holdcafat gőzmarta
múltat idéz a Szél gyermekeiről
sziklák hímporát a tejút virágain
csillagcsokorban léghúsú tengerekben.
Csak a sirályok
zsoltára bőszíti férges álmainkat
pernyés csontjainkat háborgató
csúfos rekviem.
Tán a hörgők nyelvét darázscsókosan
meddők méhébe fullánknak ültetni volna jó
viszketeg emlék
rühesek lesznek gyermekeink

Te tudod az időt
a húsunkban gőzölgő szigetek
kifakadnak fekélyes mellkasunkon
a bordáink közti réteket
melyek patak-fodros lépteinket őrzik
kalászos homlokunkon a csillagaratást
ikrás mosolyát a hajnaloknak
vásott fogát hullató múltunk
ha emlék-horpadáson elcsitul
mint kérges rügy a percek ágain
elhervadnak habzó karjaink.

ÓLOMÖNTÉS

ÓLOMÖNTÉS *

(szilveszteri játék)

muhárem vedd le szívem a lábodat
ideértünk látod ez a műhely
egy sima pálca még egy pálca
mért tátogsz egész nap muhárem
gyötör ez a gyapjúfonál meg a pálca
ráfekszem erre az ágyúra
muhárem kérlek töltsd meg
a mályvaüreget
sustorog már hozom az ólmot
a szemed légycsapó
vigyázz öntöm vigyázz
a pincét már elérte
szaladj kösd ki a gyereket
te torkomból kicsapódó
elkészültünk muhárem
bennünk a csigák indulása
egy ajtónyitásra
ólom kergetőzik fogaink között

ég a gyertya ég
el ne aludjék
aki lángot akar látni
ide guggoljék

jaj annak ki erdőt hord magában
dobért kiált szárhegedűért
benne a szén épp indulóban
megharapja őt egy alma

hol vagy hol muhárem
a fonalat meg nem találom
a kést nem találom
gyapjúnkat más öleli
szeplőid almákon látom
bennük megmártom magamat
fáimat mind megrázom
te vagy egyetlen sirályom

folyónk rózsaszín rezsókkal van tele
meg álmos citromokkal
indítom lovamat

hallom ilus hoztál venyigét
jó vászon vagy derekam elibe
éppen csak feszülő takaróm

gyöngye szemem ég el ne aludjék
kicsi fiam egyfenekű dobon nyugodjék
gyöngye szem nem ég elment apuék
fehér íróm hozni néki míg tűzecske ég

nézzetek minket
mi hónaljig vétkezünk
elszédülők pihés gerince muzsikájától
fiam bordái sovány orgonasípok

régen a hegyeknek szárnyaik voltak
de levágták a szárnyakat s azokból felhők keletkeztek
azért gyülekeznek a felhők a hegyek csúcsai köré
nézzetek engemet szárnyas hegyek
bévisz engemet az én kedvesem
az ő birodalmába
a sós ikrájú halak közé hogy az énérett testembe
ültessék lázas karóikat

a lányok éjszakára nyitva felejtik
magukat
ánizsmezőnek érzik hasukat
bocsásd meg nekik a rőffenést
én becsukom mályváikat

süsd le szemed jön az ár
kacsóimban túskevár
gyertyáim most nyerítettek
megszülték a harmatot

én már megszüلőm kis
ágonkáimat
fürtös barlangjaimat
már keresztet hordanak
elfogy a fű hasamban

megharapott engemet egy alma
odabújik az éjszaka
rózsaszín tüdőmbé burkolom
lázás ma a kis csillagom

néztük hogy zsugorodik a tej
hús kamrákban az alma
tenyerünkön az ólom
homokot szórtunk pártáinkba

FERKÓ *

hozzátok ide ferkót
rozslánccal megkötözöm
ott van a bozótban
juj anyus te vagy
gyere ferkóval a rozsláncba
a kenyér közepébe ágyazom
mint amikor meszeljük a szobát
a csíkokat én húzom meg
anyus jaj fáj a fülem tegyél rá korpát
a zablánc csücskét melegítsd meg
méhem kenyérként dagad
mit is kezdek én e bogyónyi gyerekekkel
hozzátok ferkót hozzátok ide
hadd verem meg
hadd verem meg

SIRATÓ *

Hol vagy, ki a jászolnál együtt heversz velem?
Tüzes fürdőd elkészítve, hídonálló szépségem.
Jaj.

SÁMÁNDOB *

megszerettem a vörös kutyát
hasamban jól érzi magát
jöjj el ó nyírfám árnyékába
a hetedik ágra

dobszerda dobszerda
utolér még táltosom
egyfenekű dobom
meg ne botolj
meg ne botolj
réz rajta karika
sámán tüze gőzcsutka
forduljon ki rajta

VARÁZSÉNEK *

kokasom kokasom katibul gyere ki
ha ki nem mégy megfoglak s a havasba viszlek
ott vannak a pakulárok a juhokkal
a kutyák. ugatnak a farkasok ordítanak
tégedet széjjeltépnek

RONTÓ MONDÓKA

ó te kígyó
lyukas bögre
rút sajt a lábad töve
te répa te hentes
te pokróc melyből káposztalé csorog
te nemvagy te nemvaló
ragadjon össze a szád
mielőtt fűbe harapnál

NÉPDAL *

Ég a pokróc, ég,
talpamban a rét,
kecském, kecském, möndölecském,
nénéd köpülném.

Szállj fel, köles, szállj,
három hegyen át,
orsócskámát odaadtam
egy selyemingért.

Aranyat nem tudok fonni,
legényt nem tudok szeretni,
sem a gyertyát, sem a lángját,
piros poklot, azt imádnám.

De gyöngye a késünk éle,
virág vére sárga pénze
vízimalom küsebb mellem,
a szívemet őrlí benne.

MENYEGZŐ *

Fiam edd meg a levest hallod zörgetnek
Köpenyes motorkerékpárosok arcukba az éj ki-be vándorol
Fiam zörgetnek éjablak fiam éjdeszka sürgetnek
Ébred a kakasunk nyerít az asztalunk
Csütörtökre elvisznek

Piros pokróc a hátukon piros a házunk
Feketéllik bőrnadrágjuk fekete házunk

Kenyeret egyél fiam ne ráncost
Piros zsír az ablakon zörgetnek
Ébred a kakasunk nyerít az asztalunk
Vérzik a deszka alattunk

ZSOLTÁR

I

Feddj meg, kecském, a te búsulásodban,
Ostorozz meg engemet, a te haragodban,
Mert a te nyilaid belém akadtak
Mindennaponként gyarapodának bogáncsaim,
Marék só valék, mely önnön folyójába pusztul.
Cirokméz csöppen a te szakálladból,
Piros kövek húzódnak alá s ott levetkőznek,
Mindenestül olyan vagy, mint a siket pásztor,
Kinek az ő szájában nincsen fedés.

Néked gyújtottam mécsesül legelőinket,
Utolsó szőlőskertünk ez, hadd, hogy lelegeljem.
A karókon csillagok nyűszítenek,
Tejem bizsereg, bikákat láttam az éjjel,
Lázás istálló piros tehenekkel,
Azt kérdik, ki vagyok, miért jöttem.
Gidámat megettem, szedererdő ég tőgyemben, szedertej.
Izzadt kanalakkal, holdat ugató körmeimmel .
Belevágom ollóm a kutyaába.

II

Megmutatá kecském az utat, mely mint az orca.
Estvélig megfeszülék, de ki nem esmértem
A setét huzatban se, nem én.
Mígnem a ruhaszáritó csillag szemem melengeté,
Látom, jó helyen járok, a malom közel felém,
Két csecsén liszt habzik, egy égi zsákból öntözik.
Zsenge korpazátony fedé el bimbait,
Fogával őröl, farkával imádkozik.

A vizeknek jó állása volt bennem és a füveknek.
Megkeményítettem szőrömet s elindulék
Szarva közé a kerítésnek, hol apus kertjeit őrzi,
Ott láttam feküdni, rákos almát evett,
Hasán diófa ült, egyre kövéredett,
Nem engedte apust legelni.

És felserkene a vitorla mintegy álomból,
És mint az erős, ki bor után kiált,
Általvetette a zsákokat, és rakásba állította a vizeket,
Hol dinnyehéjban zavaros bor vagyon és teljes ital,
Abból tölt, melynek a seprejét is megisszák,
És ugyancsak kiszopják a földön lakozó minden latrok.
Kicsiny híja, hogy az én lábaim el nem iszamodának.
A legfelső vitorlán ültek vala az éneklők, aztán a hegedűsök,
Középben valának a doboló leányok,
Kiknek a kövérség miatt kinn ülnek az ő szemeik.
Ó, zsenge állatok, megérezzék a ti fazekaitok
A tövisnek tűzét, mint a nyers húst!
Megrakodtatok tomporomon, mint a fehér gyapjú.
Mint a csődörök, megkötöttétek magatokat hajam fonatékjához.
Kedvelitek istállómból a tulkot és ablakaimból a bakokat.
Recsegő kézívek az én égő áldozataim.
Én bizonyára szorgalmas vagyok, de a ti csatornáitoknak
Minden áradásai és habjai én rajtam általmentek.
Nem tudom már, mivé legyek.
Kecskévé-e, vagy ürülékké, amely csillagokra záporoz.

ÉRTEKEZÉS AZ ISMERETLEN EREDETŰ REPÜLŐ OBJEKTUMOKRÓL

UFO PARTY

(A jelenet a klasszikus angol „party” jegyében indul. Ünnepestes, kissé feszes a hangulat. A résztvevők kisebb csoportokba verődve udvariasan beszélgetnek, kezükben pohár ital. A klasszikus szalonöltözet egy-egy darabját viselik (pl. fél kézen fehér kesztyű, szmoking, frakk, cylinder, sétapálca, monokli) más jellegű és alkalmi ruhákkal vegyesen (pl. vadászöltöny, tábornoki egyenruha, kínai népviselet vagy arab burnusz, livré), néhányan pedig virágdíszben. A party alatt magnetofonszalagról megy a megjelölt szöveg és zene, néha kibíratatlanul hangosan. A színpadon szalma. Néhányan ülnek, mások fekszenek. Egy hölgy óriási zoknit köt. Valaki megkötözve fetreng. A nők lehetnek hálóingben, csipkében, kombinéban, estélyi ruhában, bőrruhában, feketében, vegyesen. Egy személynek a következő feliratú tábla lóghat a nyakában: MEGDÖGLÖTTEM. Egy nő gépiesen ismétli: SZERETLEK, SZERETLEK. A megkötözött személyt a jelenet végéig feloldják, s nagy áhítattal veszik körül, mint egy idegen égitestről érkezőt, vagy mint a Megváltót.)

uram saját bevallásom szerint
a lapostetűk nádcukorral való
időszerű miszerint lévén telihold
tehát erotika melyben a gyűrűsujjaknak
szabad teret biztosít az UFO
a nyers haladéktalanul nyers nyers
darwin-féle hipotézisnek megfelelő
giliszták családjából származó csecsemő
kétségbeejtő ám egyetértünk abban
hogy a fajfenntartás
ezüstgilisztás hinta-palinta
nem e hosszúkás hölgy kőrigói
de az idő uram az idő
ringlóba ha úgy tetszik harapófogóba
kakaskukorékolás a paplanom alatt

e gyertyát bátorkodom megint
kedves férje a vásznakkal ott ni
megsúgom ez itt
anyatábornok azaz szülé anyját
csodás lény míg szoptatá
ödipusz-hajlama őt magát fölfalá
de térjünk át e kedves emelt dűcos
igen emelt festmény hehe
a narancsok hogy toppantak ide toppintottak
repülő csészealjakkal találkozott
állítom itt izzó szőrszál helyett
enyhébb ingert alkalmazott
ilyen megvilágításban vörös narancssárga sárga
sárgászöld zöldeskék kék lila bíbor szürke
tény hogy a vakító fehér a fent említett utóérzés
a száraz bőrön bőrnáplemte

befordultam a folyosóra, akkor va
laki szétnyitotta az újságot,
kiléptem belőle, lassan elindulta
m a folyosón, melyet akkor láttam
először életemben, de értelmetlen
lett volna mimikát változtatnom,
drága ügyvéd úr éppen a képeslapj
ait nézegette, amikor kiléptem a
folyosóra, nálad éppen sütött a n
ap, és külföldi divatlapokat néze
gettél, drága ügyvéd úr folyosójá

n álldogáltam, mimikámon alig vál
toztatva, mert mire az ajtóhoz é
rek, elered az eső, vagy leszakad
a lépcső, éppen odaértem az ajtód
hoz, ebben a pillanatban sütött k
i a nap, és még nem érkeztél haza
a villamossági szaküzletből, hát
várlak, éppen befordultam a folyol
són, mert láttam, hogy a képeslap
utolsó oldalához érkeztél, drága
ügyvéd úr visszaérkezett az üzlet
ből, a nap már alig süt, a lépcső
ház recseg, elered az eső, nincs
fény, nincs lépcső, drága ügyvéd
úr éppen összehajtja képeslapjait
te is letetted az újságot, nem bí
rok visszamenni, nincs ügyvéd, lé

pcsőház sehol, ázottan állok az a
jtódnál, de te éppen a villamossá
gi szaküzletben vagy, melegszen h
át az ajtódnál, jó vastag, repede
zett faajtó, az egyik faragott dí
szem érzem a tenyered szagát, sza
glászom hát tovább, még mindig es
ik, drága ügyvéd úr nem nyitja ki
az újságjaít, az eső teljesen rát
apaszt az ajtóra, átvettem a ten
yered szagát, nincs árnvékom, csa
k tenyerem, az eső felfalt, marad
tam a tenyeredben, izzadt tenyere
ddel bezártad az ajtót, de akkor
már nem sütött a nap, nem is volt
am már sehol, valahol az ajtó has
adékában, lehet, nem tudom, mert
éppen visszajöttél a villamossági

szaküzletből és kinyitottad az aj

tót, valószínűleg akkor eredhetet
t el az eső, nem emlékszem, beszé
ltem a drága ügyvéd úrral, és épp
en el akartam árulni valamit az i
smeretlen eredetű repülő objektum
okról, amikor megtudtam, hogy sze
ntjóby egy kairói szállodában öng
yilkosságot követett el, lerohant
am a lépcsőn, a portás éppen a r
uháit égette el, egy néger nő egy
ágyat cipelt, késő volt már, az u
tolsó keskeny vágányú vonat is el
indult már koszovóba, nem tehettem
mást, bezárkóztam vele egy száll
dába, és jöttek a húsevő madarak,

mi itt délen erősen romlunk, haju
nk vastagabb, ám gyorsabban hulli
k, kiválasztási mirigyünk fenemő
d működnek, annak ellenére, hogy
fő eledelünk a birkahús meg a túr
ó, és jöttek a hitchcocki madarak
csak annyi időm volt, hogy hajamm
al betakarjam arcodat, amikor a n
éger feldobta egyik szemét az aut
óbuszban, én rágni kezdtem az aut
óbuszjegyet, és vártam, hogy a má
sikat is feldobja, mert csengette
k éppen, és leszakadt a híd, jázm
inféher szemgolyóért sírtam, amik
or egy néger feldobta a szemét az
autóbuszban, és vártam, hogy a má
sikat is feldobja, vagyunk még né

hányan fehér négerek, megoldatlan
ul heverünk macedóniában, denver
ben, az állatkertben, tovább, val
aki eskape from freedom new york
1942 azt mondja, hogy a mazochist
a filozófia fő motívuma az ember
tehetetlensége, mondott még mást
is, suzuki is a zen buddhizmusban
mu! mu! riesman pedig egy versiké
ben, a the lonely crowdban, ez a
malac elment a piacra, ez a malac
otthon maradt, ez a malac bífste
ket evett, ez a malac nem evett s
emmit. ez a malac úgyv sírt skvi-s
kvi egész úton hazafelé, ma már b

ezzeg minden malac piacra megy, e
gy sem marad otthon, midegyik bi
fszteket eszik, ha egyáltalán esz

ik és mindegyik azt sikítja skvi-
skvi-skvi-skvi-skvi-kvi-skvi-skvi-skvi

AZ IBRISZ CSILLAGVIZSGÁLÓ ELLEN ELKÖVETETT MERÉNYLETRŐL *

*avagy
Tudományos beszámoló a fegyverekről
Ibrisz mester laboratóriumában hol a szék fel s le jár
Követve a csillagok útját melyek tejesüvegek
Az Úr utolsó vacsoráján.*

Este mikor a város repülőgépekkel teli
Nekem jó nekem jó szemüveget teszek
Cipőmben lepkék s tehenek
Nyugodt vagyok egy kicsit.
A kanál befejezi útját tányérban pihen
Zsirt izzad aranylő nedveket ad az esőnek
Fent katonák keringenek vascsőrű rigói
Egy réges-régi varsói szerződésnek.
A kályhában pléhzene:

*ha megver a Dzsó akit szeretek
mondom neki hrrr meg azt hogy bedede
gyere nézzük meg az égen a tehenet
szomorú vagyok akár egy zászló*

*táncolnak az égen a tehenek
piros irkán szarnak a verebek
gyere velem Dzsó gyere velem Dzsó
a kerekek alá*

Riporterem húzza le a vizet úgy köszönöm
S beszámolok egy égitestről
Mely szült engem e rothadt helyen
Hogy legyek Prométheusz öntsön vizet
Üstökös mely feltalál tüzet vizet
Ha tőlem függne mint e zsebtükör
Kiugranék az ablakon
Ezer szilánkra ezer üstökösként
Marha vagyok ez itt egy szekrény
Egy eszméért ezer darabra
Ért engem – fénykép lehetnék!
De mit fecsegek látott már tulipánt
A halál kezében ez baj látja mert ilyet
Nem pipál földi halandó én tulipán vagyok

Mely a híres Sothis-periódus után együtt nyílik kel a Nappal
 Az év ugyanazon napján. Ezt tudják ellenségeim
 Azért küldték Önt hozzám.
 Számítottam ilyesmire hát igen tulipán uram tulipán
 Volt Hi és Ho szívében is mikor őket halállal büntetni jogos volt
 Időszámításunk előtt a huszonkettedik században.

*~Jaj hová visztek szamurájmadarak, szamurájmadarak
 Máglyatűz fölibe máglyatűz fölibe~*

Esküszöm az állatkör csillagképeire szeretem magát
 Ki gyilkosom lesz jöjjön ez itt a sárkány feje
 Testvérem a meridiáncső valamint a konstelláció jegye
 Egy kamra s benne az egész világ pardon a magáé
 Az enyém e gyöngye pázsit csupán
 Mely a holdváltozásokra érzékeny
 Onnan kapok ruhát mely a prizmakör szabályainak megfelel
 S ahonnét Júnóra hágok mint most Önre
 Hisz mondtam hogy szeretem.
 Nem vette még észre hogy ketten maradtunk Ön meg én
 S egy barátom Budapesten aki világítótornyvilágítótorny.
 Ezek nem igazi propellerek
 Megszúrt ujjamból eregetem e lángoló helikoptereket.

Megálljon Ibriszem mi ez a Húsdarálótömeg
 Vagy Húsdarálóégitest Tömegdarálóégitest
 Vagy Égitedarálóégitest Szörnyeteg
 Istenem egy Óriási Húsdaráló közeledik!
 Sikaru száz keze segíts
 Mindjárt lecsap fölöttünk az Éhes Szobor!
 Egy tulipán felkőhög Vlagyimir köszönöm.
 A szekrényben levő megfigyelő
 Kifeszített állapotban ordít kezében cédula.
 Uram miért e rémület egy isten lóg fönt
 Az ilyen lények világa véges és mégis határa
 Ezért a két óra a nem forgó Galilei-féle testről nézve
 Egyformán nem járhat s ea a gyorsuló mozgást végző szekrény
 Nem jelenti a világ végét egyáltalán.
 Vlagyimir égesse el a cédulát.

Eddig a történelem.
 Közel a hajnal vörös mosópor a szemembe.
 A halálom. Habzik Kelet felől.
 Lehet hogy csalódott vagyok. Mi marad utánam?
 Szelídített tejesüvegek. Hegedülő papagájok.
 Lelkemet elviszi a Négyszögletes.
 Csak borzongjak szüntelen – ez volt életem.
 Viselkedj rendesen szívem
 Hogy egy kora hajnalban induló húsdaráló
 Befejezhesse útját.
 Utam fejezze be.

Testem gyorsulása a padlózattal szemben
 Ibrisz csillagvizsgáló mester laboratóriumában végzetes lehetett volna
 Mikor a százkarú Liliom szorításából kiszabadulván
 Az égboltot figyeltem s vártam a csodát
 A Húsdarálótűneményt hogy elvigyen a vörös legelőre -

A pázsit lángra lobbant.
Felfúvódott s dögszagot terjesztett a csillagtérkép.
Tudtam elérkezett az idő
Hogy az isteni Húsdarálót odaajándékozzam az embereknek.

ELINDULTAK A KIS PIROS BULLDÓZEREK

A kötet 1971-ben jelent meg az újvidéki *Forum Könyvkiadó* gondozásában.

FEHÉR KUTYA A VÉGTELENBEN

MINDEN AZON MÚLIK *

ahogyan a moziból jössz ki és hónod alá veszed
hegedű jön ki langyos tojás mellé teszed
pacsirtát veszel és hegedűbe teszed
s a tojás elsírja magát

KI FOGAD BE ENGEMET

madárral állkapcám között
veréb deszkástul viszi a holdat
szűrős fészkébe
harapok egyet

FEHÉR KUTYA A VÉGTELENBEN

öt csillag közt jártam
öt halált elhagytam
a hetedik csillag után
szegfűbe haraptam

KERESZTHÍDRA LÉPTEM

kereszthídra léptem
és onnan lenéztem
volt ott zöld sárga kék meg minden
az egész életem

FEHÉR BŐRDUDÁK SZÁRADNAK

ha volna négy drótom
négy rigó a fejemben
isteni áramkört teremtenék
e bőrduda fenekén

A JÉGEN RŐT KISASSZONYOK

a jégen rőt kisasszonyok üldögélnek
farukon masni
én ki szép voltam egykor
a jég alól nekik hegedülők

BARNA CÉRNÁT ERESZT A HOLD

barna cérnát ereszt a hold
ezüst kötél a derekamon
megnyálazom a barna cérnát
ezüst kötél a nyakamon

DINNYÉT LÓBÁL A SÁRGÁ SZÉL

dinnyét lóbál a sárga szél
a kerítés fölött
bennem ülnek sárga ablakok

NEMRÉG A SÁRGÁ TORNÝOK

nemrég a sárga tornyok
agancsaikat meresztgetve várták a havazást
lehulltak a sárga lepények
le a toronyról mert soha ilyet soha ilyet
mióta kidőltek a házfalak
mint idegen fehér zokni közöttük
soha ilyet mondtam és a toronyra mutattam

ISZTAMBULBAN JÁRTAM

isztambulban jártam
döglött lovakra feküdtem és elaludtam
mérgező repülők szaggattak szét
egy zöld felhőt
és akkor mondtam
úrsten ha én most leugranék

ELINDULTAK A KIS PIROS BULLDÓZEREK

TAVASZ

a nagy kertész fülbevalókat kapál
oh robban a fűlemüle a zsebében
pedig olyan szép olyan elragadó
ahogyan a nagy kertész
arany fülbevalókat kapál a kertben

VELENCEI GALAMBOK

a patikus megfogta a velencei galambot
hurrá fogjuk meg a tökét!
a néni megfogta a galambot
erre bekapcsoltuk az áramot
a néni elszállt

HAT PORSZÍVÓ ÉJSZAKÁJA

hat porszívó működik szüntelen
a fiókból felröppennek a selyemcukorkák
az én kedves nagymamám
piros almákon csúszkál
vasalója szépen kivasalja az ingemet
és a fekete macskát a porszívóban
én ezért cserébe minden szombaton
szállni tanítom a selyemcukorkáit

MESE

a kertben egy gyerek
sárga papucsot ültetett
s a papucsfán termett sok papucsvirág
az ágakon pedig sok papucsmadár
meglátta ezt a hold egy éjjelen
fájt a lába hát kapta magát
leszedte a sok papucstojást
és a lábára rakta fel
azóta a hold sárga papucsban jár
a kisgyerek pedig
egy kis ezüstpööt is elültetett

TELE VAN HOLDDAL A HOLDI EMBER

a ruhája meg a füle is
s míg ezt mondja nekem
sok apró holdacska bújik elő
a szája körül

ANYÁCSKA VIRRASZT

kis keze fából faragva
anyukát szoptat

TÚZ

a drót nyelve
ujjamba mar
pipacs a kályhában

A LOVACSKA HALÁLA

a lovacska nem szereti a húsdarálót
lovacsának enni kell de a mama
nem tette még fel a didit
a didi a rezsón melegszik
a zöld kötény fázik
a zöld kötény fázik mert egyedül van

este
együtt táncol a tűzön
a lovacska meg a kötény

SZÉP TISZTA TYÚK

hörgés angol politikai lecke miamiban
kelepce kelepce az orvos fényképez
a tűz kész
a kulcsok elrepültek alszik a kislány

megjött a tambura
fekete lokni
szíved röpköd
ne röpködj mert eladtalak
szép tiszta tyúk

SZÍNHÁZBAN

hol vannak a macskák
fekete retikülben vacsoráznak

A KÉS

ha kettévágjuk a körtét
a piros hajú kislány
nem fog sírni többé

ha kettévágjuk a kislányt
a piros hajú körte
nem fog sírni többé

ÉVSZAKOK

télen fogom a dunsztosüveget és ráülök
anyukám arra tanított
ne táncoljak hideg lepedőkön

tavasszal leszaggatom gombjaimat

A TÉREN TÜLKÖLŐ AUTOMOBILOK

ma a fényes reggelen
fehér szekrények vonultak vidáman
én egy szekrényben álltam
kezemben lángolt egy táska
úrnőm megjöttek fehér vőlegényeid
a nyerítő tülkölő autók!

JÁTÉK HINEK *

sárga kötél végén sárga villamos
villamos végén kezdődik egy körte
ha megszűnik a körte egy csodálatos sapka
kezdődik kettőnk között

MAGA AZ A KÖVÉR PASAS

aki cseresznyeruhában jár és riogatja az ablakokat
ki lábat mos a fényes ég alatt és betöri a madarakat
lábat tör és lemossa a madarakat
farkában cseresznyemag aki egy kövér pasas

NADRÁGOMRA HA RÁTALÁLSZ

anyu ez a bácsi párnámmal játszik
labdáját hasamra teszi csupa pipacs a világ
lenyírja hajamat cseresznyét látok
a cseresznyét vasárnapon megeszem

ELINDULTAK A KIS PIROS BULDÓZEREK *

jó lenne szeretkezni valakivel
mondtam egy buldózernek aki szilvafa volt
jó lenne szeretkezni veled mondtam
narancsaim elrepültek milyen üres az élet
csak addig vigadok míg szoptatom
rőfögő kis piros buldózereimet

HIBA TÖRTÉNHESETT EZT RÖGTÖN ÉSZREVETTÜK

rigónk volt elég meg autógumink
a lepedőben szappan tű meg a holttest ugye
aki az én szerelmesem sárga trikóban
aki az én autóbuszom sárga trikóban
az én emeletes házam talpig madárban

NYULAM TÉGED NEM SZERETNI

nyulam téged nem szeretni hogy is lehet
pásztora vagyok kényes nyúlfüleknek
gyere be gyere be

MINDKÉT ÉJJEL

mindkét éjjel
telt hólyagomban
határozottan éreztem a lófejet

BOLDOGSÁG

a nagy szilvában
a nagy szilvában
a nagy szilvában
örökre

VERS A SZERELMES PIÓCÁRÓL

Van egy nagy sárga tányérom.
A tányér közepén egy lyuk.
A lyukon át az én szerelmes piócám
jár be hozzám telihold idején.
Mert van egy nagy sárga piócám,
a pióca közepén egy lyuk.
Oda jár be ezer darázs
birsalmaág a nagy tányérok idején.
És a fekete lyuk
ahová a nagy sárga tányér jár
éneklő pióccával a közepén.

a szerelmes pióca éneke:
ezer darázs a torkomban
birsalmaág a faromban
égő kecske a bokorban

KUTYUSKÁM GYERÜNK A PATIKÁBA

gyerünk a patikába a szívem után
bezárta magát a drága
egy dunsztosüvegbe a gyönyörű nilusba
homokká száradok miatta

AMIKOR A ZÖLD FÜGGÖNY

amikor a zöld függöny pisilni megy
a kis karosszékek ugrálni kezdenek
sárga fogaik hullanak
és csizmához ütődik egy teáskanna
egy macska egy tányér meg egy sapka

A LÚD ÉS A LÓ VIADALA

JÚLIUS

gólyák állnak a fekete dombon
rajtuk égő szoknya

ARATÁS

két vasaló a lány kezében
rohan a szekér
a vasalóban búzatábla ég

NYÁR

nedves tyúkom
fel-feldobja magát
csőrében szivárvány

NYÁRI ÉJ

harisnyámra réti tücskök
ugrálnak fel
zenélő parazsak

ÁHÍTAT

fekete pulóverben ezüst madár
csőre pihen
hó száll a mennyekből

ÚTBAN GÖRÖGORSZÁG FELÉ

porzik a tüzes kerék
kígyók ugrálnak körülötte
én fekete társammal
szaladok a kék kecskék után

BOLOND NYÁR

a tüzes égen
illatos macskák keringenek
aki a kaszákat hordja
az én fekete vőlegényem

MELLEM ALKONY

Emberek járnak, megérik a forróságot.
Tetszik nekem a vörösen izzó fiú,
aki korám kel, megfeji az erdőt,
türelmes és megfogja a csillagot,
felgyűjtja a falut, mellemben a galambot.

GÖRÖG NŐ *

kis hernyót dörzsöl
ő sikít én lélegzem
találkoztunk

AZT HISZEM ÉJSZAKA

teli az ég égő hajszálakkal
recseg a fekete tulipán
valami szikrázik alattam

IMÁDOM A TŰZIKUTYÁT

tűzikutya a paplanom
ha akarom megvakarom

MADÁR

jaj ez a trombitás
behúzza a madarat az ajtó mögé
s ott a szőnyegen
aranytojásokat ütöget

AZ AUTÓBUSZBAN NYOLC ÓRA TÁJBAN

az autóbuszban nyolc óra tájban
röpködött fölöttem és zenélt
két cipő
én álltam nyugodtan
és nem volt már sehol egyetlen kerék
az egyik cipőben te
a másikkban én

A LÚD ÉS A LÓ VIADALA

parazsat adtak neked abrakul
hasadban fekete táska
templomot fújtál zöld szitába
s a felgyülemlett parazsat gyomrodból
fehér ludam az istállóban
ludam hátán sárga ló patája
fehér szárnya fölött gyűrött ló
az éj pedig ó a sárga éj
ne halj meg fekete ludam
gyönyörű hagymám gyilkos lovam

GALAMBOM AKI A HAVASOKBAN JÁRT

galambom aki a havasokban járt
fekete padon utazott én vártam rá fekete széken
hozza nekem a fehér nyulakat
szájában hó meg piros jégcsapok

KIS PIROS VONAT A SZÁDBÓL

kis piros vonat a szádból
jön felém fehér síneken
én lesben állok hogy lenyeljem
a vonatot is meg a síneket

A SIVATAGNAK KÉT LÁBA VAN

a sivatagnak két lába van
az enyém fekete kenyérből
a sivatagnak karja van
az enyém fekete kenyérből
karját lábát égetik
párduczsírral öntözik
hát én mire várok itt
párnák közt fekete kenyérrel

BALKON *

az olló beleszagol szoknyámba
fehér éjszakába
tíz gyűszűm mind az égre szállt
jaj a házunk fehér kendőben szaladgál
engem keres de nem talál

FINOM A HANG A FOGAM ALATT *

finom a hang a fogam alatt
egyedül aludtam az éjszaka

ING

Nagy száj, bekaplak.

A MÁSIK SZOBÁBAN AZ ÉNEKESNŐ

a másik szobában az énekesnő libáimat elégeti
a másik szobában feljajdultak a mezők és hanyatt feküdtek
egy almafa meglocsolva kitántorog
a másik szobában torkomat elégetik
deszkáim siratólányaim

AVAGY SEPRŰJE VAGYOK-É PÁROMNAK

hogya így pocskol a tavirózsák között
vajh gumikerék lehetnék
szeretőmnek ezüstbiciklijén

ITT CSÜCSÜL A NÉGY LÓKÖTŐ

itt csücsül a négy lóköető
a négy király mondhatom
szapultak hogy borotválkoznom se kellett
amikor beléptem
a küszöb átnyalábolt s kardjára tűzött

mondtam nekik hagyjatok a fenébe
nem kell az ezüstötők
a miločeri vécéből a sirályok
azok kellene

AZOK AZ ARANYBA ZÁRT KETRECEK

azok az aranyba zárt ketrecek
hol a lovak patáit sejtem
a fekete arany juhokat megszaggatnám
de hol az az istálló
hol kitombolhatnám magamat

AZ A SZÉTVERT AJTÓ KÖZÖTTÜNK

jaj kurva edényeim robbanok
leprás borbély mi az kicsikém
jön a macska nyolcliteres csak úgy lángol
benne nyolc pici ringyó táncol
a szétvert ajtó közepén

FURCSA AKI KALAPÁCSOKRÓL ÁLMODIK

kettéhasított banán ezüsttel leöntve
amerikai fagylaltban ülök
kettéhasított szobám vörös inga
tik-tak kettévágott koponyám
pipacsnadrág rajtam kerekek
egerek vörös fülek
tűkörsima ecset rajta galambok
furcsa haramia kalapácsokról álmodik
hallgatózik teste zölden ázik
minden porcikája külön orgazmusban rángatózik
például teszem a csuklóm így hurr
a térdem hopp
az egész testem cikázik huss
hogyan alszom-e nem tudom narancsban ázok
vendégségbe járok kék falra rajzolok
ezüsthagymában táncolok
ez aztán furcsa kalapács!

AMIKOR A VÖRÖS HEGY

amikor a vörös hegy zuhanni kezd
a kályha meginog kiugrik a medve
ott ott piros körtével rohan a hegyre
az ágyúk szájába piros körtét tesz be
és rohan fel a lángoló hegyre
és felrobban a véres körte
ó az a zuhanás a kályhák összetörnek
fekete hegyek közt gyönyörű naplemente

HOVÁ BÚJTÁL KATÓ

ma reggel kivágták mind
a cseresznyefákat
a dísznók aranyruhában állnak
hová bújtál kató

KIS ÉJI ZENE

AZ ABLAKON KIDÖFÖTT RÚDON

az ablakon kidöfött rúdon
négy ember áll kék sasok
a tüzet alattuk épp meggyújtották
havas éjszakánk lesz szól az egyik
s átlép egy szilfa koronáján
a fák fölött riogva csapkod négy villanyszerelő

VASÁRNAP

Elmentek a hajók.
Megeszik a galambot.

KIS ÉJI ZENE

feljött a hold fehér nyelv
kutya ficáncol a híd alatt
kérdzem jó irányban haladok-e
s ő a fuvola hangján válaszol nekem
ez a sátán hangja megfagyott zene
ez a híd fekete ágak fekete rügyek
ez a szédülés mester jó úton járok-e
de az égi kocsmáros nem felel

vár rám a híd alatt
fekete nyelv

AMIÓTA VARJÚT ÜLTETTEK BELÉM

amióta varjút ültettek belém
a langyos háztetők piros rózsákkal
a seggükön hová hová kiáltanak
fel a holdra megyek
csak előbb ezt a létrát segítsetek

MINTHA SZÁZ ÉLETEM VOLNA

barbár kata aki egy varjúval
él egy tető alatt
mintha száz élete volna
citromot dobál a kútba

HA MEGLEP A MAGÁNY A KONYHAASZTALON

én a vén tyúk
szerettem három harisnyagyárat
öt diesel-motort egy poklot
most férjhez menni akarok
egy partizánhoz két traktorhoz
két núbiai tigrishez egy sivataghoz
egy mozdonyhoz egy körtefához
istenem
adj egy kevéske boldogságot

AZ ÖREGASSZONY MEG A SZÉKEK *

érezem én a levegőben lógnak a székek
eljön hozzám a nagy kaktusz
megérezem ha vihar készülődik
mert a kapanyél jaj a kapanyél szorít
szorítom a vánkost hajnalonként
kaktusz feje az ablakban
ne rémíts fogatlan fekete ablak
mert azok a székek jaj fölöttem
mindjárt leszakadnak

CSEND *

négy farkas a kéményben
párnához szögeztek
nagy fehér fogak

IDŐ

a kis narancssárga gomb
forró mellkassal készíti fészket
a kis sárga gomb
ki-be jár csontjaim között

ÉJ

az ablakon sárga sebhely
leesik a tojás
én fekszem sárga ruhámban
fekete a késem az ágyam is fekete

HOGY A FÁJDALOMTÓL-E

hogy a fájdalomtól-e vagy mitől
lehullottak az almák az udvaron
kétlábon ugrál a kiskapu
az almákat siratja

A RÉPA

aki benne ül

ÉLETEM

nem láttam soha rigót

ÖNÉLETRAJZ

most megiszom a tejet
most verést kapok
tél van és táncolok
megiszom táncolok szoptatok
lábam közt az ég
most már meghalok

SÍRFELIRAT

én a kutya úgy döntöttem
felkötöm magam e holdas tájékról nem maradt
bennem semmi úgy döntöttem

MESÉK A HÉTFEJŰ VARRÓGÉPRŐL

A kötet 1978-ban jelent meg az újvidéki *Forum Könyvkiadó* gondozásában.

A HÉTFEJŰ VARRÓGÉP *

Ő maga az égen úszó ember, öröme nincsen, szájában a tudós, sikoltozó kígyó.

KVAZÁR NÉNE *

Leguggolt az öregasszony, lüktetett a térde. Ahogy lüktetett, úgy tágult az idő. Kibontotta kontyát, szikrázva potyogtak ki a hajtűk, bele a fekete lyukba. Az beszippantotta, hogy csak úgy tágult-zsugorodott örömében. Amikor megtelt a lyuk, lepotyogtatta a lába közé, ott meg, uramisten, pókhálós, rotyogó-rötyögő sötét gubbasztott, születésre készen.

Így keletkezett a világ.

AZ EMBEREK SZÉTSZÉLEDÉSE *

Mindennap lejött a gyönyörű kövér tyúk a hegyről és lerakta tojásait. Csúszós volt a talaj, hát elszaporodtak az emberek. Az öregek gonoszak voltak este, a fiatalok még gonoszabbak lettek reggelre. Egy éjszaka kicsordultak a kancsók, az asszonyok zihálva öntötték magukba a zavaros vizet. Láta ezt a tyúk és rájuk küldte a tüzet. Ott lóg azóta vörös cérnaszálon, izzó tojáshéjban az égen, az asszonyok meg sikítva kapkodnak utána. Jí! Jí!

HOGYAN LOPTA EL A SÁSKA A HOLDAT

Ült a lány a kéményen és őrizte a holdat. Szakít egy lyukat a harisnyáján, világosság támad. Azt hitte, a hajnal hasad és lehunyta a szemét. Csak erre várt a sáska. Kinyitotta a fiókot a lány combjában, és egy üde, fehér villanyégőt szagolt meg.

A SÁSKA MESÉJE AZ ÖRÖKLÉTRŐL

A ruhaszáritókötél a magas hegyekben van. Áll a hideg szélben fényesen, s az öröklétről énekel. A repülő madarak fekete ládák, se szemük se fülük, hogy odakiáltsanak: „Még!” Recsegve kinyílik ajtajuk ott, ahol a tüdő sívít, fölemelkednek a ruhaszáritókötél fölé, belevágják csőrüket az égbe s ott reccsenve törik a jég. Sziszegve hull a darázs befagyott tüdejükbe

Ott, ahol sem születés sem halál nem bugyborékol, egy gránátalma felett örködik a ruhaszáritókötél.

A SÁSKA MESÉJE A SZERETETRŐL

Négy zöld gomb van a mellén. Amikor az elsőt nyomja be, elsötétülnek az ablakok, az emberek kétségbeesetten vájkálnak saját szemgödreikben. Ha a második gomblyukhoz ér, narancs potyog az égből, a tizedik emeletről, karácsonyfák gurulnak csilingelve, töf töf. A harmadik gomb helye üres. Üldözi apa a leányát. Fésűk sikoltoznak talpa alatt. A negyedik gombot most varrja fel. Reménykedve fúrja tüdejébe a csavarhúzó.

ÁLMOT HULLAJTÓ SÁSKA

A szürke, tollas egér megrázza magát. Cseresznye hullik torkából. Jön a sáska, felveszi a gyümölcsöt, üres szemgödreibe rakja. Hajnal van, nyitva vannak az ablakok. Amikor az első vörös cérnaszál elszakad az ablaküvegen, eltörik a létra, zuhan a sáska, potyogtatja a gyümölcsöt az emberekre, madarakra, virágra.

Szuszog a tollas egér, harmatban mosogatja a sáska mézes bögréit.

A HÁROM MADARAT EVŐ SÁSKA

Meglátta a gyönyörű, szürke, lebegő tollat. Ilyen tollaspárnát kívánt magának. Sárga lábakkal. Hogy ringatózzon, nyöszörögjön, amikor hívogatja, hú, hú. Ám megunta a várakozást és hess, már ott se volt. A madár meg csak rázta a tollát, rázta magát, mint az égig érő fa.

AZ ÉNEKLŐ SÁSKA

Addig ette a lány a rózsaszínű pudingot reggelenként, míg gömbölyű sáska lett belőle. Akkor kifésülte a haját, pengetni kezdte és trágár dalokat énekelt hozzá.

IMÁDKOZÓ SÁSKA *

Amikor eljött az ideje, elment a szomszédos házba nősülni. Elkészítette a lány a fekhelyet, ő pedig elmerült a lány nézésében. Előbb bokáig, majd derékig merült el. Minél tovább gyönyörködött, annál mélyebbre fúródott. Reggel hiába keresték, csak a csónakját találták meg. Felkelt a lány, kiment vizelni, hát csupa fehér csontot eresztett ki magából.

A NAP, A KÍGYÓ ÉS AZ ÉGETŐ EMBER

Elfűrészezi az égig érő fát. Égeti asszonyát fehérre, vörösre, Teszi heréit vízre, vasra. Asszonya fényes kút, gyermekei hideg patakok.

A MÓZSASZÍNŰ RADÁR

Hogy mik vannak! Jön a Mindenes Ember. Keze, lába mózsaszínű. Arca nincs. Sok zseb van arca helyén. Benne szabályzatok, iratok. Zseböngyűjtője állandóan dolgozik. Zúz! Felszikrázik, megpörköli azt, aki arcába bámul. Így keresi a lényeket. Önmagában. Magánkívül.

AZ A MÖLD ZADÁR

Az igazság ujjá ott lóg a mennyezeten. Ránk világít. Néha kialszik. Vagy összetörjük. Akkor fogjuk a szagosított fogkefét és lenyisszantjuk a fejét. Azét, aki a möld zadarat megfogta és orrunk alá tartja és bűdösíti a levegőt, mintha más, sürgősebb dolgunk nem volna, mint az ő bűdös tyúkjára pazarolni ketyegő lelkiismeretünket.

A VÖRÖS MASINA

Masnija lehet mindenkinek meg kamásnija, de kabáton viruló masinája csak olyan embernek lehet, akinek hátul is szeme van, azt is becsukja, amikor az egyik zöldet mutat, a másik meg pirosat. Már most melyik az igazi?

A FEKETE LÉGYCSAPÓ

Nagy dérrel-durral jön Mihály bácsi unokája. Magával hozta a keréken guruló, csilingelő hűtő-fűtő szekrényt, benne a pléhkakast, hogy tudja, merről fúj a szél. Ott őrzi a bátorságát meg az erényét. Ahogy jött, árulja a fényes, lakkos légycsapót. De a kutyának se kell. Nagy dühösen összefogdossa a szöcskéket, tücsköket, ne ugrándozzanak, muzsikáljanak a fülébe. Becsukja őket a jégvirágos szekrénybe.

- Visszajövök még - kiáltja -, ha jobb idők járnak errefelé!

AZ EMBER, AKI INGET KALAPÁLT A FEJÉN

– Fejnyílást csinálók erre az ingre s csak úgy eresztelek be, ha nekem adod annak a felét, amit benn kapsz.

BOLOND PALI

- Kérek háromszáztizennégy dinárt. Tíz lépés egy dinár. Hídra fel, hídra le, tizennégy százalékkal drágább. Magyarutca, macskakő, meg a mester se volt otthon.

A SÜKET SZABÓ

Megy az ördög a vásárra.

Mit visz kend a kosarában?

Lószart a földieperbe. Lovastul.

KÉT HEGEDŰ ÉS A GAZDA

Én magam kakukk maradok, és mindig, örökké, az én vízikigyómat fogom szőlítgatni.

OLLÓJÁTÉK

Anyám, anyám, hány óra? Ahogy ezt kimondta, megfürdették, olajjal bekenték, megkoppasztották, sütőbe tették, piros cérnaszálat húztak a nyelvébe, megkérdezték, rövidre, vagy hosszúra akarja-e?

TÚZJÁTÉK

Minek az a tűz? Vízet melegíteni. Minek az a víz? Baromfit koppasztani. Most még kicsi. Félig zöld. Legkisebb kígyóból lesz a farka.

FOGÓJÁTÉK

Kishagyma, honnan jössz? Báránycák köröttem keringenek. Jut is, marad is.

KÉSŐJÁTÉK

Kapáltad? Jobb lábával kapáló mozdulatot tesz. Öntözted? Öntöztem. Hát ha én bemegyek? Akkor én kimegyek.

CITERAJÁTÉK

Ütés ütővel üres húrokon. Pergetés ütővel, üres vagy lefogott húrokon. Ütés tenyérrel üres húrokon. Pedálszerű játék, ütővel és bal kézzel. Arpeggio az üres vagy lefogott húrokon. Kopogtatás a korpuszon, verővel vagy ujjakkal pergetve. Pengetve a láb és a csavarok között. Csúsztatva ütővel az üres húrokon, kölyökhúrokon, basszuson. Csúsztatva a fogólapon, nyomóval. Csúszás a fonott húrokon körömmel, pengetővel, fémmel. Fedőlapra szorított basszushúrokon ritmust, esetleg dallamot. Csattogtatva a fedőlapon a fonott húrokat a kijelölt helyen. Flagolett három ponton g-a c-d g-a, az összes húrokon. Dallamjáték a fogólapon. Akkordok a fogólapon, lefogott húrok üres húrokkal kombinálva.

PIROSKA ÉS A FARKAS

Honnan ez a sok füvecske itten? Hát ezt ki ette meg? Nincs nekem ilyen füvecském. Mind megette a falusi házakat. Beledobta a kakast a vízbe és úszott, úszott. Úszott a kövön a kakas meg a farkas. Tizenkettőt ugrott ijedtibe és talált egy kislányt, aki nem félt tőle és ezt énekelte:

*volt nekem egy ilyen kakasom
úszott a kövön jaj jaj
belefulladt a vízbe
kigyulladt*

Amikor a farkas ránézett, tényleg kigyulladt a ruhája.

JÉGMADÁR *

Jík! Jík! Hú!
Kvrc. Kvrc.
Hess!

HAMVAZÓSZERDA

Fehér falhoz visznek, fal fölé emelnek,
lábam a kéményt veri, még följebb emelnek,
fejem hat lány varrja, vízbe dobnak engem,
hajamat húzzák, derekam eltörik,
eredj, fogj egy madarat, legalább madarunk legyen,
ha gyermekünk nincsen!

MESE A SÁRKÁNYRÓL

Megy a sárkány a faluba
a sárkány a darazsakat megöli
a sárkány a kislányokat megöli

adjunk neki malmocskát
a malomba llonkát

FEHÉR MADÁR *

A csontból nemsokára szép fehér madár lett, felszállt s ezt énekelte:

Anyám megölt, apám megevett,
Kis testvérem, Mariskám
Összeszedte csontocskám,
Kötötte selyemkendőbe,
Tette bocfa tövibe,
Kikelt, kikelt, itt van! Itt!
De szép madár lett belőlem!

Ezt meghallották, s tettek a fejébe egy gyönyörű szép kalapot.

GYULLADJ MEG, GYERTYA!

Fény nélkül,
kéz nélkül,
aprófa nélkül,
száj nélkül,
lélek nélkül,

csont nélkül,
jer házamba
árnyék nélkül!

A GONOSZ LEÁNY

Befut a cinege a házba, beteszi az ablakot.

Drótból fontam kendermagot,
Vizet teszek, babot rakok,
Három kancát megpatkolok,
Három kantárt legyintek rá,
Három kanca, három leány.

Akkor látta, hogy két feje van a lánynak.

BÚJÓCSKA

Forró vízzel vödör teli
gyere elő Ladik Kati
olló csattog hajad rövid
nem a csontod csak a tövis
látszik ki a hajad alól
kinek nincsen koszorúja
kemencében mogyorója
feje alatt fényes tükre
megleli őt szeretője
száradt karú vőlegénye

BESZÉLŐ TEKNŐ

Fehéret ha evett, fehérnek látszik.
Feketét ha evett, feketének látszik.
Föld, amin ringatják, zsírrá lesz,
föld, amit beletesznek, tükörré lesz,
aki abba belenéz, emberré lesz.

HOLDLEÁNY

Ki öltés nélkül varr
s úgy főz hogy gőze sem száll
holdnál szebben fehérő
hosszú nyakú lány
jégen mulatja magát
talpából szikrák pattannak elő
saját gőzéből varr ruhát
a holdbéli lány
ezüstös hangon felnyerít

kinek fejébe néz
bogara öntött ezüst

TYÚKHÍVÓGATÓ

Jer ide kút,
Jer ide aranyteknő,
Jer ide ezüstitörülköző,
Jer ide tyúkom-búkom,
Jer ide kés.
Járj szerencsével!

BÁJOLÓ

Hűlt kamra helye
Sült alma szeme
Söprűnyél a tekintete
Hess ki hess
Ide a seggembe !

ALTATÓ

du du csoki csok csok
himm laj laj dudi dop dop
mmmm mmmm
hhhh hhhh hhh hh hh h h

SIRATÓ *

Hol vagy, ki a jászolnál együtt heversz velem?
Tüzes fürdőd elkészítve, hídonálló szépségem.
Jaj.

NÉGY FEKETE LÓ MÖGÖTTEM REPÜL *

Fekete szemű anyám, enyhítsd szomjadat a sötét szobából. Eljön az este, tüzes hamuba takarlak, ablakodat befalazom, a vakablakba ültetlek. Fehér galamb repül, ajtó és ablak nincs rajta. Hétszer megolvasom ujjaimat, összeverem szárnyaimat. Meleg szél fújja hátamat, nézz hátra, anyám, mit látsz? Négy fekete ló, olyan sovány, hogy fázom tőlük. Vágd le, anyám, a karodat, tedd be a szájamba, hozzád akarok repülni. Szem, száj, orr, fül, hol vagytok? Itt vagyunk a forró hamuban. Fehér galamb repül, elviszi örökre az ajtót, ablakot.

Ezt énekeltem sötét szobában, anyám halálakor.

LADIK MARGIT *

Odvas fát, lyukas fát, Ladik Margit, ki ne vágj,
Abból nem lesz csónak soha!
Te vagy az én anyám?
Nem én vagyok a te anyád.

Felkél a nap, kilencszer fordul meg a kő.
Te vagy az én anyám?
Nem én vagyok a te anyád.
Nem én fekszem benn a házban,
Aki követ hord nyakában,
A fejében villám támad,
Nem ez asszony szült meg téged,
Csak a csontját hordod éppen,
Nem te fekszel benn a házban,
Ringatózol csónakjában.

LADIK FERENC *

Apám, gyereket szeretnék tőled!
És jön a lány kolompos rénnel.
Szép idő előtte, fergeteg mögötte!
Itt lakik a tüzes sárkány? Gyereket akarok tőle.
Olló ring a derekán. Borsó! Borsó!
Vadlibák piros harisnyában kihajolnak az ablakon.
Jaj, Ferenc, mit tettél, három fejsze a hátadban!
Kidugja ruhaujját az ablaknyíláson.
Tavasz! Sikít a galagonya.

MENYEGZŐ *

Fiam edd meg a levest hallod zörgetnek
Köpenyes motorkerékpárosok arcukba az éj ki-be vándorol
Fiam zörgetnek éjablak fiam éjdeszka sürgetnek
Ébred a kakasunk nyerít az asztalunk
Csütörtökre elvisznek

Piros pokróc a hátukon piros a házunk
Feketéllik bőrnadrágjuk fekete házunk

Kenyeret egyél fiam ne ráncost
Piros zsír az ablakon zörgetnek
Ébred a kakasunk nyerít az asztalunk
Vérzik a deszka alattunk

TAVASZI SZÉL VIZET ÁRASZT

A töltés messziről vöröslött, vérző cérna a tájban. Sárga kutya vetette magát bele az éppen lezuhanó, lángoló szalmakazalba. A vonításra nagy, barna szekerek gyülekeztek az égen. Fekete tócsa jege ropogott a kerekek alatt.

AZ EMBER, AKI RÖPTÉBEN ELKAPTA A MADARAKAT

Az ember egy kopár vidéken lakott. Hideg keleti szél fújt azon a tájon. A szél csontjáig hatolt az embernek. De tavasszal elkezdtek recsegni, ropogni a csontjai, ki kellett engedje a tavaszi szelet. Kinyitotta hát az ablakot, a szél meg neki a folyónak, ott nyargalt a jégtáblák lapockáján! Az ember pedig keserűfüvet gyűjtött, tüzet gyújtott a parton és beletette kezét a tűzbe.

HIDEG NAPOK

És jöttek a hideg napok. A fejszéket kidobták a ház elé, de ő nem. Még fehérségibe se. A kerítés pedig nőttön-nőtt, a szívüket szorongatta, az ablakot se lehetett már kinyitni, úgy megnőttek a deszkák. Három éjszakán süvített így a szél, aztán kitöredeztek a kerítéslécek, beszakadtak a muskátlis ablakok, de ő csak állt, fehéren és szépen, mint a halál.

BOSZORKÁNSZOMBAT

Ahogy a kutya hegyezi a sötétbe meredő kerítésléceket, az istálló irányából elindult a hang. Erőtlenül, félénken bújt elő a száraz levelekkel bélelt vödör alól. Nem is hang volt, hanem remegés. A kettészelt dinnye remegése. A dinnye rémülten rázta ki húsából a fekete magvakat, odacsapta magát a vödör falához, egyszer, kétszer, de a hang nem akart megszűnni. A kutyák idegesen rágták a kapufélfát, felugráltak a szurkálólécekre, ott rángatóztak, míg valaki elvágta a ruhaszáritókötelet. A fényes ingek, trikók, visítva hullottak a porba.

Akkor megszűnt a varázslat. A szárítókötél egyik végét a kéményhez, a másikat a tehén tőgyéhez kötötték.

A HÁROM KISMALAC

Egy, kettő, három, három ház szalad a mezőn. Apám meghalt, de még mindig nem éri el őket a karjával. Egy. Apám mégegyszer meghal. Kettő. Az egyik kismalac kitágul, belebújik a többi. Mondtam apámnak, haljon meg még egyszer, úgy rövidebb lesz. Három. A malac az éjszakába néz.

Tavaszdik.

HÉT ORSZÁG

Volt abban az időben egy másik ország. És így ment ez napról napra

AZ ÉNEKLŐ VARRÓGÉP

Ez a varrógép híres volt az eszéről. Fújt, sziszegett, tüzet lövellt a szeme. Jött, mint a dúló fürgeteg. Megbokrosodtak a lovak az uszályos farkú szörnyetegtől. Rőgtön meglátta, ha valaki nem énekel. Sugárzott a kereke, mint a sátor. Az emberek szívesen hallgatták, mit mormol a vén szüle.

HÁROM KÍVÁNSÁG

Egyet, kettőt ugrott a ló, fölszállott a levegőbe, tiszta ezüstruha lett rajta, úgy is történt.

- Hol vagy te, hogy én nem látlak téged?
- Beszélgetsz, de én nem látlak.
- Ablakok, ablakok, nyíljatok a levegőbe.

S a zsebkendőt elkapta, úgy mint az első. Behajtotta a lovakat, mert holnap az ő zsebkendője lesz kitűzve, így inkább csak a farát emelgette föl.

A LEGKISEBB KIRÁLYFI

Amikor beállították az új neonsort az utcánkba, vakító, kék fény árasztotta el a környéket. Kimentem a nyári konyha elé, ahol már hat éve lakunk, megláttam, hol éltem, eddig, hogy nekem ahhoz semmi közöm. És világgá mentem.

A TÁLTOS

Hát csak repült az a ló, nem ment. Úgy szaladt, hogy repült.

- Nincs mit enni, ha nincs leves?
- A gyermeket nem kell verni, mert beléugrott a macska.

A lányok sikítottak. Nagy füst volt a konyhában, gyorsan kivette füléből a ruhát s mint a pillangó, már le is volt vetkőzve. Kiállott a kapuba, csípőjére tette a kezét.

A FURFANGOS KANÁSZ

Jött haza a Nap. Megrázta magát, magas, sudár, fehér hajú öregasszony lett belőle. A kis kanász pedig addig fonta a kötelet, míg lába közé nem kapta az öregasszonyt.

- Itt öt láb van, az összesen nyolc. Két disznónak pedig nyolc lába van!- kiáltott fel a kanász.

A TEVISDISZNÓ

- Vett, édesapám?
- Vettem, fiam.

Ha vett, vett még egy fehér kakast, egy veres kakast, egy fekete kakast. Tavasz lett, a disznókat ki kellett hajtsák.

- Hát ki kürtel?

- Kúrtelek én, csak adja ide, édesapám.

Felül a tevisdisznó a ház tetejire s kürtel. Aztán ráül a fekete kakasra, s kihajtja a csordát. Mikor kiértek az erdőbe, becsállódik a lapiba, s a kakast megköti.

Abban az időben három nap volt egy esztendő.

EPPEG A FEKETE KIRÁLY

- Ügyelj te, nehogy rám lépj !

A kocsis néz, hunnat beszélnek, s meglátja: ott belészúrt, hogy egy csepp vér jöjjön. Abban a pillanatban királyfi lett belőle. Megvárta, míg háromig mondja, akkor felült, s mindjárt megismerte a feleségét. Azonnal átölelte a derekát és egy olyan szép aranyhajú gyermeket hozott a világra, hogy a napra lehetett nézni, de a gyermekre nem. Az asszony várt egy kicsit, hogy elaludjanak, mert úgy meg volt dagadva, hogy majd kihasadt. Betoppant a fürdőbe, s a két inasa kiemelte onnét, s bétették az ágyba.

Két korbácsot vett a két legény, kiszégezték az asszonyt és elégették. Így járt, hogy a maga hitesét becsülje meg.

HÁROM HOLLÓ KÉK LÁNGGAL ÉGETI EGYMÁST

Felébredt a holló a hamu melegétől. Hozott vizet a csőrében, hogy az álom ne lopja meg.

- Vedd le rólam, testvér, mert rögtön meghalok.

Megszabadította ujját a hajszáltól, tekint a vízbe, nincs. Tekint a fába, nincs. Tekint a kőbe, nincs. Tekint a napba, ott meglátta a harmadik hollót. Fölkel a tűz mellől, ír a porba egy leányt nagy varrótúvel.

- Szúrj belém, hogy egy csepp jöjjön.

- Ki volt nyitva az ablak, hát berepült. A lány kinyúlt, kétfelé tört. Megfésülködött, és szerelmes lett a hollóba, akinek soha meg nem száradt a szeme.

- Kár, hogy megfogtál. Kék lánggal szépen, szépen égethettük volna egymást.

HOGYAN KERÜLT AGYAG A TÓ FENEKÉRE

Vasárnap reggel felvágták a tésztaburkolatot. Olyan rettenetes sok gőz és pástétom áradt ki belőle, hogy ráültek a keményre sült alsó héjára és azon vitorláztak haza. De bizony, megpuhult a vízben, ki is kötöttek a tó túlsó partján, de csak nem lett világosabb.

Azóta van agyag a tó fenekén.

A HÉT BETYÁR

Jó napot.

Jó napot.

Jó napot.

Jó napot.

Jó napot.

Jó napot.

Jó napot.

- Mi történt legkülsőbb leányom?

AZ ELVARÁZSOLT FIÚ

Odanéz, hát amelyiknek vizet adott, lett belőle piros márvány.

HÁROM NARANCS PALOTÁJA

- Gyere, egyél frissen sült halat!

HÉT SZŰKŐS ESZTENDŐ

- Van itt valaki?

- Egy lófej és másfél ember.

A LEGKISEBB KIRÁLYKISASSZONY

Most éppen tojáson ül.

HOGYAN SOVÁNYODOTT LE A KIRÁLYNÉ

Olyan haloványan feküdt a párnák között, hogy ollót lehetett ejteni a szeme közé. Fehér és vékony volt, mint a cérna. Órákig kellett ficákolnia a párnák között, a lepedő ráncain, a párnahuzatban, hogy rátaláljanak.

Amikor megtalálták, tübe fűzték, ollóval elvágták, varrodobozba tették.

AZ ELRABOLT KIRÁLYKISASSZONYOK

Elkezdett köhögni a legény. Csak elhajította magát mint a béka. Utoljára ő ment fel a kötélre. De már olyan fáradt volt, mintha egy bika hajlott volna be a kerítésen és leverte volna egy körtét. Összecserélte a lányok fejét, mert a három királykisasszony mind egy testvér volt.

A PARÁZZSÁ VÁLTOZOTT KIRÁLYFI

Jött az udvarmester. Megragadta, megnyomta a telefont, jöjjön ide egy fekete katona, nehogy megharapja, vagy megszúrja.

- Hogy sajnálom én ezt a szegény állatot, hogy ilyen sovány!

Száraz fa volt, jó meleg volt, el is égett hamar, de addig nem tudott a lábára állni, csak feküdt. Elégett, mint a fa. Tiszta parázssá vált.

HÁROM NAP EGY ESZTENDŐ

Következett a harmadik nap.

Akkor felszállott a levegőbe, hát látják, ott van a fejnélküli paripával.

- Állj fel a hátamra, s a ló fejét akaszd belé abba a nagy szegbe.

Így múlt el hét nap a kanca fejével együtt.

- Hát hoztál almát?

- Igen, hoztam.

- Sír-e a gyermek?

- Sír bíz az.

A hetedik napon megszakadt a szíve, amint behallatszott az ajtón. Így járt szegény varrógép a jóságával.

A SZEGÉNY EMBER MEG A GAZDAG EMBER

A gazdag ember főz, megfőz egy tyúkot és a tányérra teszi. Az ember megeszi a tyúkot, megeszi egyedül.

A szegény ember kirázza a morzsákat; hát a morzsákból madarak lettek, madarak, gyönyörű kis madarak.

AZ ARANYTOJÁS

A királykisasszony szájában van egy tükör. Aki azt el tudja lopni, lopja csak el. Nyomja be az ablakot, hogy belül maradjon a galamb.

Kopogtattak az ajtón. Aztán jöttek a madarak.

A GRIFFMADÁR

Megette a madár a húst s kérdezi tőle:

- Mi járatban vagy?

Megette a két meddő tehén húsát, a hajó felett lebegett és az edényeket javította.

- A fiam szobáját akarom kifesteni, de ő csak zuhan lefelé, mint az elhajított kő.

A BARNA TEHÉN

Szegényasszony: Fí, fí, fí.
Szegényember: Vigyázz, asszony, jön az aranybika.
Szegényasszony: Akkor hamar húzzál ki a fülemből egy szőrszálat.
Szegényember: Jaj, nekem, jaj.
Szegényasszony: Eljött értem az aranybika, kösziklák töredeznek alattam.
Aranybika: Én igen erős vagyok, ha aranyfűben legelek.

Ekkor levágták a barna tehenet az aranybikával együtt, és még ma is boldogan élnek, ha meg nem haltak.

BARNA TEHÉN FIA

Egy gyermek járt a tehénnel, amelynek hátul is szeme volt. Mondja a tehén a fiúnak, csavarja ki a szarvát, aztán visszament a fára.

- Miért nem hagysz békét annak a fának?

A fa összeszorult és megette. Rögtön vérezni kezdett a zsebkendő, kidugta fejét a fából. A tehén rálehel, lett belőle hideg kút a saját testében. Meg is találta az ő kedves fia holttestét.

- Édes fiam, ha ide nem jövök, sohasem ébredtél volna fel.

MINDENT JÁRÓ MALMOCSKA

- Miféle legény vagy te, hogy eperfával jöttél a világra?

Megfordult a legény és két kő közé állt. Megforrasztotta elvágott nyakát, mint a mezőn felejtett tököket.

- Mi van a szűrőd ujjában, testvér?

- Hát egy erdő.

- Miféle erdő:

- Akié a malom.

- Miféle malom?

- Amelyiknek nincsen teteje.

- Na, akkor itt van a fülemben egy pálca, üssed meg vele mind a négy oldalát, mert ez olyan malom, hogy sohasem sikít alattad.

PAPUCSSZAGGATÓ KIRÁLYKISASSZONYOK

Jött az ördög a hegyről lefelé. Három varrógép volt alatta. Az egyik fekete volt mint a gyík, a másik szőke mint a hal, a harmadik vörös mint az alagút. Lámpást nemigen hordtak magukkal. Egyszer csak észreveszi ám az ördög a királykisasszonyokat! Na, adott hát nekik papucsot, hogy jól kitáncolhassák magukat.

Erre kisütött a nap.

A CSODÁLATOS DARÁLÓ

Amikor eljött az ideje, megrázkódott, ment a vízbe fürödni. Ő volt az, akinek lángot hányt a teste. Utoljára jött egy gyönyörű hattyú. Hátára tette, hogy felforrjon. Gondolta, hogy elpusztult.

Arra ébredt, hogy valaki rugdossa az oldalát.

- Darálj gyertyát!

- Darálj sört!

- Darálj kását!

A ház mellett volt egy nyírfa. Oda járt sírni éjszakánként. Olyankor levetette ruháját. Fényes daráló volt.

A CSODÁLATOS POGÁCSA

Fogta a tésztát a királykisasszony, megpiszkálta a tüzet, a szeme csak úgy csillogott az örömtől, amint ráhajolt. Göndörödött a szőre a melegtől. Annak adta, aki legszebben tudott énekelni.

Ez olyan éneklő pogácsa volt.

AZ ÜVEGSZEMŰ LÁNY

Levetette ruháit, az asztalhoz úszott, kihúzta a fiókot. A madarak kirepültek, de röptükben ezt mondták:

- Arannyá váljék a szemed!

Amikor hazaért, a gyermek szájába tette, hogy szopogassa.

A KENDERT SZEDEGETŐ LEÁNY *

Azt mondja a második leány:

- Ha engem venne el feleségül, egy szál kenderből annyi kenyeret sütnék, hogy nekem is maradna. Meghallotta ezt a császár fia. Hozzáfogott kender szedni, s ott énekelt a kenderszedésen. De nem bírta sokáig. Akkorákat vinnyogott, hogy nem bírt aludni tőle sem az anyja, sem ő.

- Csak engem el ne árulj, monddad, álmodban láttad!

Kimeredt a császár szeme, előhozatott két csődört, amelyik a leghamisabb volt. Az egyik csődör farka után kötötte az asszonyt, a másikhoz a lányát, aztán tizenkétszer megkerülte velük a várat, hogy diribdarabba maradoztak el a ló farkátul. Ez lett a büntetésük.

Hát ez szép mese. Olyan mint a tizenkét tolvaj, az is kétszer mondódik el.

A BESZÉLŐ TÜKÖR

Kopogtatják az ablakot. Hess, hess, te ronda madár, még elviszed a lányunkat. Ott mulatja magát cifra tükrében. Juj, te lány, az ördögnek se kellesz !

Jön a fekete bogár. Annak kell. Őszre már idegen tükörben hasogatja a fát.

AZ OKOS LEÁNY

Találkozott a fehér fügefával. Valahányszor lenyelt egy fügefát, mindig eltűnt egy szarva. Végül olyan gömbölyű és sima lett a feje, amilyen még sose volt.

A SZORGALMAS LEÁNY TÖRTÉNETE

- Azt vedd el feleségül, akinek a fejéből egy légycsapó áll ki, mert az jól tud söprögetni.

A VÍZHORDÓ LEÁNY

A leány fejére tette a kakast, és türelmesen mint a fényes csillag, belenézett a kútba.

LÁTÓ ASSZONYOK

Megkente a szemét vöröshagyma nedvével és eltűnt. Futottak a sátorba, de csak a szagát találták ott. Akkor szörnyű dolgot cselekedtek. Leöntötték a sátort, óriási száraz bőrt terítettek rá és reggelig táncoltak rajta.

A BÜNÖS ASSZONY

Amikor hármat kukorékolt a kakas és a lepedő fehér lett mint a hó, az asszony a dereka köré csavarta a kötelet, lába közé kapta a lepedőt, és vitte a kakast, vitte, vitte . . .

REPÜLŐ SZARVASOK

Hosszú repülés után egy fehér házra találtak, ott egy leány, kinek vödrébe férfi még nem nézett bele. Így örvendezett a leány a szarvasokkal.

A PÓRULJÁRT ASSZONY

Elkérte egy napra a róka selymes, meleg farkát. Meg is kapta. Röpült az asszony mint a nyíl. Föltúrta a havat, csipegette a fűvet, gömbölyödött.

A HÜTLEN ASSZONY

Az asszony felkötötte kendőjét és elment a doktorhoz. A doktornak piros volt az arca, hófehér a bőre, és hosszú, meleg szempillája. Az asszony háromszor köhintett, felkötötte testét és háromszor elment a doktorhoz. Akkor hófehér lett a kendője és nem ébredt fel többé.

A MEG NEM SZÜLETETT LÁNY

Mikor látta, hogy az aranyhajú lány már elkékült, levetette a saját gúnyját és azt a lánnyal együtt beledobta a kútba, elrejtette a vödröt, fölmászott a fára, és leült a lány helyére.

A MEDDŐ TEHÉN

Az asszony ráállt a küszöbre és megrázkódott. Kés, villa, kiesett a kezéből. Melléhez kapott, mert érezte, hogy tüzes nagyon. Elfehéredett, mint az istálló. De hiába, addigra már szopták jó erősen.

- János - kiáltotta a házba - adjál tejet a gyerekeknek, én idekinn maradok.

A PARÁZNA MENYECSKE *

- Te asszony, láttál-e egy rókát?

- Honnét láttam volna, amikor csak testem s lelkem van. Jaj, édes kicsi rókám, tedd azt még egyszer velem!

AZ ELVARÁZSOLT LEÁNY

- Ezt a madarat én feleségül veszem!

Megfogta a madarat - a madár dagasztóteknővé változott. Összetörte a teknőt - a madár guzsallyá változott. Összetörte a guzsalyt - a madár emberré változott. Gyönyörű feleség lett belőle!

- Rázd ki te is a ruhád ujját! - mondta a leány.

A BÉKAKIRÁLYFI

Amikor belébújt, eleinte fázott tőle és sokat ficánkolt. De aztán úgy megszokta, hogy ő maga mártogatta aranycérnára kötve sötét mélységeibe s pajzán dalokat dúdolt hozzá.

A FÉRFISZÜLTE LEÁNY *

Üldözi az apa a leányát.

- Most már megfogom!

A leány eldobja a fésűt, zuhatag támad belőle, tűzzuhogó. Akkor kitépi a heréit, a leány nyakára dobja, egyiket az egyik, a másikat a másik oldalra. Ha a leány szólni akar, összezavarják a beszédét, hiába erőlködik, senki sem érti szavát.

IKAROSZ A METRÓN

A kötet 1981-ben jelent meg az újvidéki *Forum Könyvkiadó* gondozásában.

INKARNÁLT BÁBJÁTÉKOSOK

GYERE VELEM A MITOLÓGIÁBA *

Gregor Davidownak

Gyere velem a mitológiába,
amely rólam szól s ettől kockázatos.
Androgin vagyok; hazug. Tehát őszinte.
Csakis önmagamról adok információt,
s az mindenkit érdekel, tehát közügy.
Az önkínzás eredménye vagyok, az önszerelemé.

Gyere velem az időgépbe,
amely az alkotói mechanizmus velejárója.
Műtárgy vagyok, azaz kentaur.
Gyere velem a mitológiába,
ahol minden eddigi munkám kárbavész,
mert nem akarok műtárgy lenni. Letéptem láncaimat,
s önállóan egzisztálok a mitológiában.
A teremtőnek nincs többé hatalma fölöttem.
Nincs esélyem. Tehát aktuális vagyok.

A VARRÓLEÁNY ATTÓL JÖN

Molnár Gergelynek

A varróleány attól jön, aki a tömeg médiuma.
Fajtisza kentaur. Egy test, két lélek.
Vérző varródoboz. Csak rá kell nézni.
Rohan a forradalomba.

A varróleány attól bő, aki rajta fekszik.
Öt évi pályaudvar. Szigorított muskátli.
Nem született kentaur: azzá nevelték.

A pályaudvar attól bő, aki rajta fekszik.
Nem Keleti: azzá nevelték.
Fajtisza varródoboz. Egy test, két lélek.
Muskátli, amely nem tud meghasadni.

Ha a muskátli önmagához nyúl, megöli magát.
Mert van miért. Van kihez.

KINEK VAN FÜLE HOZZÁ

„Akinék lelkében nincs rend,
Nem lehet rendben az ő birodalma sem.”
mondta de nem szólt semmit a túlvilági életről,
hiszen a célon túllőni igen könnyű,
de nehéz állhatatosan a középen maradni.

Aki a friss levegőt szívja,
boldog és nem kíván tiszteletet.

Mint szem helyén zsák,
a párolgó háztetőn
elhagyott hangszer, amely mindent tud,
a friss levegőt szívja
jégesőben, mint kivert kutya,
mert nem akar az arany középúton maradni.

Lelke helyén
párolgó háztető,
elázott hangszer, amely mindent tud,
és hallhatja, kinek van füle hozzá.

BARTÓK BÉLA

Ütőeredbe vágott a tél
szikrázó teniszütőket a húros égen.
Két folyó széttárt lábakkal.
Hogy beleremegtél! Finom porcogóiddal
vadul ostromoztad a gyökereket.
Nedves ingeden föld és csillagpor.
Utazótáskádban hideglelős sámán
társalog az istenekkel.

Fant izidere
a hétfejű gyermek
szikrázó teniszütőkkel.
Csikókkal szalad a húros égen.
Lába közé gyűri a csillagokat
a porcogós harapófogókat.
Csitt! Fül ki-be. Aki beleremeg.
Sötét gyümölcs. Ami ring.
És vadul hahotázik.

A hideglelős gyermek zongorázik.
Fant ki-be. Teniszütőkkel.
Porcogós ujjakkal pongorázik.
Egy csillag gyökeret ereszt
nedves utazótáskában. Kirohan vadul
két kanca. Tüzes csontokkal
dobálja az eget.

A JÉGFOLYAM ALATTI VÖLGY

Vállát törné a leigázottnak.
Itt fönt a jég nem remeg annyira.
Fajtájához illő bátorság kell
forró zuhanyban
a művészet intuitív fölfogása
ami még nem volna baj, hiszen fűtik.

Ködbe folyó vékony teste
nem vet árnyékot
és alig hajlamos a tavaszra,
amely itt kocsonyaszerű és nem hoz enyhülést.

Fajtája forró vízben
ködbe folyó művészetben
nem vet árnyékot.

KINEK A FEJÉT FÚJJÁK

Gregor Davidownak

Nem esik le fejről a hatalom.
Egy pohár kellemes költészet
jól esik mindenkinek.
Művészettörténeti figura, aki benne van a tripben.
Odaadta magát egy metaforának.

Amikor bejárta önmagát
hát még azt, aki megőrzi!
Vonzó, tehát biszexuális.
Egy kettéhasadt ego látnoki utazása
a közép-kelet európai répaföldeken.

Mitológiai sztár Amerikában,
ő, a Gyalogsámán, Gyalogkentaúr!
Gyalogját utánozzák, gyalogozzák,
azt hiszik, most csinálja a történelmet.

Ő a történelmi gipszdrapéria.
Csak addig érdekes, míg ujjai között folyik és idomítható.
Ez a történelmi masturbáció.
Amint megszilárdul, egymásba dőfik bele.

TOUR DE MERDE

Szendrő Ivánnak

A kerék nem érinti a talajt
a zöld harapófogókat.
Marad a csúszós árnyék
a gőzölgő naplemente.

GYERMEKRUBIN

Zöld fa feslett.
Remegett, ha ráleheltek.
Gyermek volt még. Teste, lelke
zöld ág víz tükrében.

Hajnal volt még, hajnaltégla.
Hangjában ezüst.
Acélszikra a szemében. Így fényképezték.

Hajnal volt, ha ráleheltek.
Drótköténybe beletették,
addig rázták, ütötték, verték,
izmos nádszál,
gyermekrubin, mivé lettél?

METRÓ VERSEK

1.

amióta bicikli helyett
néha metrón utazom
ilyenmi történik velem

hosszú fekete kabátom
meghúzgálják
budapesten

vagy nem fizetek
münchenben a spielstrasse
felé menet

münchenben a színes állomások
mint a likőr
elszédítenek

párizsban mindenki esőszagú
ott vannak a csövek

párizsban g. a. úr x-ben
jutott eszembe
párizsba csokoládé nélkül indultam
sápadtan tértem vissza

2.

egy fogkefe
a személyiség halála után
úgy él tovább
hogyan emlékezetének rongyai
megmaradnak a pohárban

c. elvtársnak
sétapálcája volt
mit kezelőgombnak viselt
így volt legalábbis ezt hitte

bizonyos dolgok
melyek jellemére vonatkoztak
például irattáskája
hattyúként úszott felé

de egyszer
lift helyett
villanyégőbe lépett be

nyílt az ajtó
sok ezer villanyégő jött ki
c. elvtárs helyett

mosolygott
eldobta sétapálcáját
mely a ragyogó villanyégőbe
visszavezet

3.

büntetendő cselekmény
vörös cérnaszálat
húzni
az utcán
a járókelők kabátjára
a villanypóznákra
a fákra
a fűre lépni tilosra
a testemre csavarni

azóta okosabb lettem
ez lett a vesztém

4.

többféle bicikli van
a beszéd például
sőt a hallgatás is

5.

mert lennie kell
valaminek
amiért mindezt
érdemes
amitől így dübörög
ez a dübörgő
-et

csak tudni kell
mikor be-
meddig
mikor ki-

aki tükörbe néz
mindig más valakit
szeretne látni

mint a tükör
önmagát szeretné
visszaadni

ő akinek csengő van a torkában
ennyije van
átszálló menetjegyet kér
egy másik életbe

kettős megálló:
még egyszer
ugyanott ugyanakkor
másképp

végállomás:
újra
ugyanott
ugyanúgy

volt ereje és célja volt
száguldott a kijelölt úton

mert aki nagyon sokáig

akik várták
meghaltak vagy meg sem születtek

túl későn
vagy túl korán érkezik.

INKARNÁLT BÁBJÁTÉKOSOK

1.

Az élet nem kötelez semmire

mintegy ügyetlenségből hanyagságból
újra elkezdett kalandként
a tűző napon siető ember meghűl
az ártatlannak látszó részletek sorra
elfecsérelt életté alakulnak
a helyiség bútorai piszkos ablaküvege
mogorva tulajdonosa a végzet díszleteként
átrepül a színen

pedig sem tragédia sem baleset
nem történt.

2.

Mr. Wolf egy „lapos” világban találta magát
ahol talán Isten maga is halandó.
Ott észleli ahol van
a fényérzékeny vasalódeszkán.

3.

Mrs. Pipernek egy halott gyermeke volt
aki egy szürkésfehér
macskát ölt meg.

Viselkedése, szavai és fájdalmai
világos vonatkozásban voltak
a repülőgép lezuhanásával
és azoknak az érzelmeknek voltak ismétlései
amelyeket a megsebesült és lelőtt
francia tisztek érezhettek.

Személyiségük haláluk után
úgy élt tovább
hogy Piperné puha ujjakkal
egy cukorkás dobozból.

Az emlékezetes naplementéből
Mrs. Piper ablakában
egyszerre több példány volt.

4.

Willy Sch. testén zsinór
volt kifeszítve amelyen egy mozgatható
vörös takaróba burkolt körte függött.

Ugyanakkor a nappaliban a valóságnak
magasabb rétegei nyilvánultak meg.
„Minna, egy tűt levettem az asztalról!”
S valóban a tű a földön hevert.

5.

Eusapia érzi
ha egy tárgyat telekinetikusán mozgatnak.
Tehát a csalásnak nem bizonyítéka az
ha lába megragadásánál
velőtrázó a sikoltás.

6.

Egy esetben a szájból
kilépő fényes szubsztancia
áthatolt a médium fejét
borító fátyolsisakon
és a fátyolon keresztül visszahúzódott
a szájába.
Éva C.
szabadon és nevetve
lebegett a levegőben
mintha egy izgatón hegyes tárgy volna alatta.

7.

Az embernek öröklött képessége
hogy a tárgyról kiinduló
fény sugar ne érje szemét
s a közönséges világnak
minden eseményét lenyomatként
hátrahagyja.

8.

Piperné egy verőfényes napon
ebéd alatt
világosan észrevehetően
akár a zenélő óra
mintha fel lenne húzva.

9.

Inkarnációs állapotban
a fülkében álló asztalon
mintha élne.

CONCERTO

allegro

fényes fémlemezek
ütés
finom remegés
a legközelebbi falnál
ráfagy
az emberi hang

largo

kristályba zárt
színes műanyag fúvókák

vibrato

ugráló
apró spirálok
a fájdalom
szűkülő köre

az önmagát
megismétlő vízcsepp

vivace

feltörő
meleg üvegcserepek
a szájban

vox humana

kifeszítettett
az űr közepén
két arcát
két istennek mutatja

con variazione

szűk emberi hang
értetlenül
a legkékebb égboltra

piano

pók
halványkék
üvegcserepeken

adagio

vakító
sikító kötelek

finale

műtőasztal
teljes sebességgel
a szétrobbant kanyar útvesztőiben

HVARI CANTÓK

*A bűn itt: ami meg nem tett maradt,
az elsovadt kétségek között...*

Ezra Pound, Cantók

Fejbőr illat a rózsaszín habokban!
Főbelőtt sirályok az ég alatt.

„Ki vagy te láda?” a forró istállókban
illatos járású meleg állatok
holdat ringatnak a hasuk alatt.

Én ettem meg a lángot
de a lomb nem, melyen ő járt.

Akitől elmenekült a hegy mögé, önmaga elől, magára talált,
a gyönyört magában hordozza.

Aki parázsra lép az ég alján
sárkányvitorlázik,

Ő az, ki szenvedélyeinktől porrá ég naponta
s a habokba zuhan.

Elégett sirályok
a füstölgő habokban
Marshall! Lehet-e büntetlenül
ilyen tiszta zsidó virágot
egy amszterdami villamosban,
amit magamba fojtottam
lehet-e büntetlenül
újra születni romjaimban?

Itt áll a hajnal
szelíden, kábítószertűzben,
szőrrel borít be, betakar.
A tűzzuhatagban hozza az álmot
a hétmérföldes Baltimore-ból.

Jöjj, álom, sáska röpte!

Nincs nagy rakomány: három élet,
Varrogatom a vitorlát
melyet én szaggattam meg
a vérző szigeten
melyet én ettem meg.

NÉZD, EZT A FÉNYES DRÓTOT!

Bosnyák Istvánnak

„Verdes a forró kőbe
szorult fejsze”

És te is nézd, meztelen,
engedelmes, új bolygó, emberi lény,
élettársa lettél rőt bozóttal,
dacos, szép és veszedelmes
derékba törve
élettelenül a szürke égen,
ahonnan zápor dől és mindent elsöprő bánat,
düh és keserű győzelem,
te, szikrázó vitorla,
messziről jött ideges hangszer.

AZ IDEGES PATAKOK KIHUNYTAK

Hol is találták ezt a Janus-nedűt,
hogyan fest ez a kétszínű, csalóka mártás,
honnan merítették,

mit akar ez a suttogó,
fortyogó idegen?

Ó, HA BECSUKJÁK A KAPUKAT A BARNÁ SZEMBE

Aki kívül. Aki bennrekedt.
Elviszik, kedves, a támlás életet.
Veled mi lesz? Néha ág jó.
Ritkuló idő. Van levegőd?
Egyedül. Kell ez

A FÜSTBEN ÉGI TÁNCOS KECSKÉK

Zöld üvegkerítés mögött
kék kecskék táncolnak
füstben égi táncos kecskék.
Fuldokló tüdővel
tőgy forró harcos
kék zuhatagban pázrik.
Vijjog tűzruháju
poloska dra.

ZÖLD MELLÉNYED, FÉNYES REGGELEN

Nincs időm, kedves, zöld mellényed
kifeszíteni, fényes reggelen.
Fehér vakolat dől.
Habzó, zöld mosolyod pázsit.
Önhibádon kívül az egész világ.
Vörös zsinór a testemen.

ANDROGIN A CSERESZNYÉSKERTBEN, HINTASZÉKBEN

Gyönyörűm ! Kékruhájú.
napfelkelte! Hideg székek között
Száradt karú szeretőm, ruhámat hordja. Zöldellő keritésem, rikácsoló
ablakom.
Tükrök mélyén keresem fogaidat
izzadt gyöngyeimet.
Lélegző bőrtenger!
Szerelmem! Szájunkban a lüktető,
habzó postabélyeg.

MARSHALL

Mintha zúgna teste,
Fiatal, hervadt növénykosár.
Ahogy jön-megy naphosszat és parázslík

Hangjától dorombol az este
Reggelre kemény rügybe fakadnak a fák.

Tőle jön-megy a fiatal növénykosár.
Ahogy zúg a teste
Gyönyörű hangjától dorombolnak a fák
Kemény rügybe fakad az este.

Ahogy zúgnak a fák
Hajlong, kosarát rakja
Kemény rügyeivel nekem.
Dorombol, parázslík és elég velem.

HA MÚLNA E LÁNG

Ha múlna e láng
úlna e láng
eláng
úlna.

Hajnalonta
haját
olajjal önti le.

Ő
a Jalonta.
Elméje ép.
Hajnalát
jajjal önti le.

Jajong.
Múlna e láng
elmében hajnalonta!

Ha olajjal
elmúlna
hajnalonta
hajában e láng.

IDŐKAMÉLEON *

A kozmikus hóhullásban
itthagyt a csőré. Egy alig kivehető mozdulata
új világok létrejöttét idézi elő.

Amint éppen kirepül az időablakon
és didereg.

Többé már nem talál vissza önnön fényes,
hideg csontjaiba.

MADE IN UNIVERSE

Szombathy Bálintnak

Ez az élénkvörös villanykapcsoló kezemben
igen közel áll a zokogáshoz.

Ez a táguló fekete négyzet
közöttünk.
visszatér-e hozzám

A CSEPPFOLYÓS KÁLYHA

Az életet adó vízben
örökre el vagyunk látva energiával
Így: „Szerelemmel”.
Talán majd egyszer újra kezdetjük
földi életünket sűrített videokazettában
talpig csillagos sapkában.
Addig is szemtől szembe Tapolcával,
az életet adó szikrával.

NÉGYDIMENZIÓS ABLAK

*mikor mindenki meghalt, aki ismer engem
te aki szeretsz, jársz majd vadlúd képében
sírtól sírig, arcomtól arcomig*

Szőcs Géza

Vijjgó fennsík a bedeszkázott égbolt alatt.
Zuhanó fényszekrény. Ott !
„a völgyvégi háznál
nagy kehely áll a küszöbön
s kőemberek feküsznek ottan erre-arra”
Megáll egy percre a fekete ablak
vagyemberkék röpködnek ki-be rajta
testükön az öröklött bőrablak
vizes galambok ülnek rajta.
Tavaszi bőrfüggönyön
szellő, zöld lepkék a légcsavarok között.
Távozz, halál, e zümmögő reggelen !

Vadludam, késem, jöjj velem!

ÉN GYORSAN JÁROK ÉS AZ ESŐCSEPPEK MIND ELKERÜLNEK

Odatették az üveget,
amelyben nem voltam otthon.
Arrább toltam egy másik petyárba.
Te, érzed, milyen finom dolog ez?
Ani, aki gipszláng,
aki gyorsan jár és az esőcseppek mind elkerülik.

A VANDALÚZIAI PUTYA

Jön dombháton
mint zsenge fa, bukó nap előtt,
és boldogan széjjel rohad.

Őt várja kedvese
ki négy folyóban fürdik
mintha tyúktól lenne a nyomda
kiálló karja a zsenge aszfaltból.

HOGY FELRAGYOGOTT, AMIKOR FELHŐT VÉGRE

A nád suhanni kezdett szemében.
A barna tojások mind az ő tojásai voltak
meleg bársonynadrágban
melyeket estére tartogatott a jó fürtű
szőlőhegynek.

Felhő a nyakán.
Boldog volt. Állkapcsa égbe kiáltott.
Várom! Várom!

G. KISASSZONY

Most kéknyelű este van
kemény, magányos.
A homályos folyosó mélyén
köteleken kifeszítve
mosolyogva lóg, borotválkozik,
ő a mosóporistennő, kefecsóda.

Várj még, izzadtságsgazú reggel!

HÁROM CSIPKENYAK *

Légszomjtól tátogó lámpaernyő.

Izzadt
koszorúba fonódott
három barátnő.

ÜL BARNA TUSKÓN *

Félig nyitott szájjal, kezében tükör,
múlatja magát. Másik kezében
hernyó a meleg csipkék zuhatagában.

Tudja már, mi kell
az ideges verebeknek,
a combja között ficáncoló verébfészeknek!

AZ A NYÍLÁS A RUHÁDON *

Az a nyílás a ruhádon
felhőtlen, ragyogó kés
a szőrszálak között.
Két szilva
a nedves lepedőn
combod között.
Hasítsd föl már a kék szárnyú
ziháló madarakat!

Táguljon ajtó, ablak.

GYÖNYÖR, SÖTÉT SZEKRÉNY

Vörösre mosott ház mélységeibe
fúródott deszkák.

Itt, eláll a lélegzet
barna lépcsők az örök titokhoz vezetnek
a folyóhoz a ház alá
amely a kocsonyás partot mossa.

Fénykorbács.
Vége a remegő titoknak.
Izzadt vállfák hullnak fejünkre.

NÉGY TROKEDLI

Vaskerítés. Belül tilalomfa.
Egyenként járulnak a szoborra.
Langyos éjszaka,
nedves harisnyanadrág.
Van aki kint, aki bent.
De végül is összejön.

MIMÓZA GÖDRÖCSKE *

Ah, a csík! A sötét szakadék
szétterpeszti a mimózakertet.
Táguló, csillagtalan ég.

SAJÁT HANGJÁN. AZ OLLÓ.

A szekrény, amely a gyorsuló időt jelenti.
Az Úr mágneses hangja a táguló
meleg üveglapról, kedvesem.
Eláraszt a puha, kék alagút.

Szikrázó pokróc a végtelenben.

IKAROSZ ÁRNYÉKA *

Látja saját árnyékát
ezüst legelők fölött átsuhanni,
fekete, széttárt esőkabátja nő egyre
az olajjal leöntött dombokon, és zihál
szárnyai között a hideg cseresznye,
fuldoklik, maga körül mindent éjszakába döntve,
boldog, és az égbe zuhan.

HOMO GALACTICUS

Vándor, kezében felrepedt gránátalma

Arcára van írva a varázslat.
Mesél a fáról, melynek gyümölcse zöld madarak.
Az elszökő gázt gyengéden
kilöki magából,
mintha régi ízeiken csodálkozna,
keresi a sötét vitorlát,
amely ráncosodni kezdett.

Mesél valami büntetésről,
távoli hajnali ködökről,
korábbi életének mozzanatairól,
a nagy feladról.
A fehér égő kialszik torkában.

A ráomló patakok.

Amikor feleszmél, kiáltani akar.

*

Átmegy két tüzes gomblyukon
vagy egyazon gomblyukon kétszer

mert kell hogy legyen valaki
akiből a világosság árad

rászánja életét
hogyan ezt a gombot megtalálja

*

Miféle szűkülő tudat húrja válik vízzé

Mintha az arcának szálló legyet akarná elűzni,
saját életéhez nyúl
Hogy eljusson oda, ahol láthatja életét.
Növekedni fog. Az égbolt egyre vakítóbb lesz.
Fejével eléri a boltozatot.
Jéghideg vizes arca. Tüzes gomb a fejében.
A vágy alól egy rugó halk zizegése.

Hosszú hallgatás után, szőke sikoltozó létra.

Amióta a kicsiny erőteljes gép felhozta
a föld egyszer megkerülte a napot
bal oldalt ahol a zörej volt észlelhető
most már csak érdes hang
mintha omladozó épület nyöszörögne
tejesláboshoz oson
mérgezett beteg szervezete
vakító meztelenséggel
így tudja a héber legenda
mint hegyi tavasz
szép hajával
jön és felkattintja a villanyt

*

Első érzése a rémület volt
mielőtt a kitűzött gomb felirradt
ő száz halált halt olyan testekben
amelyek személytelenül és precízen működnek
mint a növények és az égitestek

*

A törékeny székről
tükör előtt gyakorolja
az ágy szélétől a nyitott ablakig.
Nedvesen, üdén a halállal társalog.

*

Fájdalmas vágyat érzett
falat állítani testében a nyílt lyuk elé.
S ott térdelt máris az ölében
vállához nyomta melle kis golyóját.
Különös érzékenysége
kirángatta a kis halakat.

*

Szájába vette a fehér zoknit.
Érezte, csontjaiba visszaszállt az erő.
Fürdés után felöltözött, kiállt az ablakba.

Alatta ordító ládák, városok zuhantak.

A hajnal első halvány jelei.

A zavartság első jeleit
még nem „lökést” csak nyugtalanságot
érezett.
Állatokat látott menekülni
lágyan mint a hópelyhek
a ráhulló sok-sok napnyugtától

megérintette a vállán levő
bíbor réteget.

*

A feszülő víz a rózsaszínű remegés
egy madár távoli hangja
mindez hasonlít az igazi élethez

kendővel a halványkék folyadékot

az elrejtett kéz
folyó vagy egy álom által viteti magát

*

Ha szitát lát az ajtó fölött

Érezte a folyó sugárzását
elengedte testét egyetlen sűrű hullámban.
Ő volt az árnyék nélküli ember,
az irigyelt ember „abból” az időből.
Fekete csipkeruhát viselt
Más élete, teste rakódott rá. Feszült a bőre.
Egyénisége hullámgyűrűt keltett.
Újjáéledt e „belső” időben
ugyanakkor csodálatos izgalmat érzett.
Ő sem tudja, melyik melyik.
Senki se kívánja, hogy kezéből egyenek.

*

Néha azt álmodja, jön valaki.

De nem női kéz. És láb sem formálódik.
A tűz elhalad mellette.
Látja elkeskenyedni.
Majd ő maga megtalálja.
Leteszi ide a kulcsot.

Fagyott, bársonyos égen.

*

Barna lépcső
a megfagyott fekete bolygóhoz

egykori élete
ott csüng a megdermedt időfolyosón

halványzöld káposztafej
kötőtűkkel átszurkálva

*

Ő aki már régen halott volt
fiatal szilfák suhogásával versenyzett.
Megrázkódott.
Gyenge áram érintésével
melegítette tenyerében a megfagyott bogarakat.
Ismerős feszültség járta át a testét.
Furcsa madarak, szárnyuk masniba kötve
kicsi, fényes harapófogók.
Koponyájukban, mint nevető ember fogai,
a zsugorodó világegyetem.

Tenyerébe vette a smaragd bolygót.

*

A koromfekete csónakban
megborzongott
a szemközti tükörfalon
egyenletesen csillogó pont
a saját arca
lassan elmaradt mögötte

és egyszerre ott volt
pontosan ott ahová kívánczozott
az összetört tükör darabjai között

a párhuzamos idők
szédítő és növekvő hálózatában

*

Semmi ami zöld, semmi ami fonnyad.

*

Nem hó. Elfelejtette, hogy hívják.

*

Aludni kellene egy keveset
bár különösnek tűnhet
ha valaki két évszázad múlva
rugalmas tükörfelületen
széles hullámokat vet
hogyan az a végtelenül finom vékony tükör
egyedül a napfény erejével
kivonhatja hálóját
a föld vonzásából

*

Bedőlt a fagyos szélbe. Lyuk támadt.
A fényes köd feje fölött kitágult.
Üzenni akart valamit. Vörös jelzés.
A lüktető fény közepén
így, védtelen testtel szelte át az űrt.

Az üzenet itt véget ért
és soha meg nem ismétlődött.

*

Az ég lucskos bútorai megnyíltak.
Lázás tapétaajtó.

Izzadt égitestek
a fehéren izzó álomlepedőn.

Lakatlan volt a fehérség
szikrázott a nagy égbolt alatt
akár egy hópelyeg
csak a belső hangra figyelt
mely sistergett
mint egy összecsavarodott kötél

*

Lassan felébredt
arra gondolt hogy ez a gyönyör
mintha üvegfal választaná ketté
saját testéből kilépve
ő maga is csak jelenés
őt is álmodja valaki

*

Hidegérzete volt
a sajátosan szétomló felhő
az ő kezeit kulcsolta át
mint amikor finom női ujjak
villanyfúróval játszadoznak
ő egyre élénkebben kezdett énekelni

*

Mutassák meg neki a jövővényt!
Az elhasznált levegőt
akár a sörösvéget háta mögé dobja.
Áll halk zümmögéssel
krétával rajzol éjszakát
hajnal szerelmet s egyéb emberi
tulajdonságot magának.
Kék hangya sárga dobozban.

*

Jégpáncéllal vonták be arcukat

a recsegő zöld ablak mögött
a fényes dobozt figyelték a horizonton,
az álmokkal teli kukoricacsutkát.
S jött sisteregve, pattogva a kedves krokodil,
édes anyuka, langyos pázsit,
emléke az illatos ribizlinek.
Összetört hideg tejesüvegként
távolodott csontjaikból a zene.
Egykori életük záporozott elő a falakból.
Hidegrázósan működésbe hozták

az Új Lény modelljének erőit
s zakatolva megindult bennük
az önkielégülési készülék.

*

Mindegyik élesre volt kihegyezve,
nem lehetett látni azt, aki elvégezte,
eltűnt a saját testéből.
A bevérezett tárgyakat helyükre tette,
karját maga elé tartotta, mintha védekezne.

*

Túl az öltözködő hegy gerincén

amely már rég nem lélegzett.
Átlátszó kábelekkel tüdejükben
a fény fájdalom nélkül hatolt át
a kocsonyás testen a csontokig.
Ott, a málnavörös Oah tónál!
Az élő, színjátészó gyűrűk
rengetegében a hajó gyorsan közeledett
az egyik örvénylő fénygyűrűhöz.
Átlátszó gömbökbe zárták,
s kedveseikkel a fénylő kútba zuhantak.

*

Megtisztulva minden keverékanyagtól
tisztá drótot
kötöztek hónuk alá
suhogva megnyílt alattuk a háló
a kemény fényben
karok és kábelek imbolyogtak
lelógó lábfejeik összegabalyodtak
undorodva vitték ki alóluk
a maradék földet.

*

Nyersen mint a zaj
vagy „ó a jó kis vörös bor”

az életnek csak a technikai lánc végén
van valóságos léte

az ember
mint a daru vagy mint a repülőgép
szívárványt idéz elő

*

A Nap ! Most robbannak
fel a petrezselyemmel
megrakott kosarak!

*

Oldalt feküdt a madárhang
az égből leeresztette

|

elvágtá a kék drótot
közte és a madár között

|

*

Belezuhan
feje fölött valami
hatalmasat csattant
az óriási nap kidőlt
mintha egy kéz
meggörbítené

*

Tojás háza. Vadászrepülőgép.
Az égen olajos víz.

Zseblámpával vízben gázolva
egy túlélő repülőgépszerencsétlenség
művészi élményével.

Egy törékeny
hatalmas olló csattog a látóhatáron.

*

Az égen álmos kígyók

Tprrr! Tprrr! Tprrr!
Íngével letakarta a halott istent.

*

A következő hosszabb villám
megvilágította arcát

halkan beszélt

erős fény ült szemében

s ő csendesen dorombolt
egyre közelebb önmagához.

*

Puha üvegszékeken
önmagát megsokszorozva behajol
a következő rétegbe.
Nem bírja kiszakítani magát
a didergő székek alól.

Hagyma. Tükör.

*

A kocsonya áramot merített,

homlokánál fájdalmas hullám - ennyi volt.
Ültében megmerevedett, ajka borzalomról árulkodott.
Eszmélete utolsó szirmaival,
hogyan mi a folyó és mi a patak.

Élete
egy törékeny gázpalackban
valamilyen más, élénkebb halmazállapotban.

Célját nem érte el és semmi
jelentős dologra nem bukkant

a kerekek alá tette hegedűjét
kutyaugatáshoz hasonló hangok hallatszottak

egy női óra a nyitott ablakban
repülni készült

*

Leroskadtt egy dértől
megfehéredett kőre
homlokánál az égbolt elhalványodott
mintha kialudna.
Az oxigén tíz percre elegendő.
Szerette volna ha napfénynél
fejezi be.

*

Utolsó erejével
a gőzölgő foltot figyelte

aztán egy nagy csillag

kis égett földdarab.

*

A középső réteg - a lét
nem egyetlen középpontja a világűrnek
az univerzum egyedülállósága
hogy az ógörög *e g y*
sugározza az örök
élő és holt dolgokat.

*

A párhuzamos világok
mint a hullámok
utól nem érik egymást
nem ömlenek egymásba

Nincs múlt jövő
mert mindegyik világ

magával sodorja a hullám
az idő egy részét
az előző pillanat
nem örökre eltűnt idő
hanem egy másik világ hordozója
örök jelen
melyben világok sorakoznak

*

Kétezer évvel később a szárnyakat
maga után húzva elégett gyertyák között
sikoltozó jégmezőkön.

A PARÁZNA SÖPRŰ

~

BLUDNA METLA

Forum Könyvkiadó, Újvidék, 1984

Izdavač: „Forum” Novi Sad, 1984

A PARÁZNA SÖPRŰ

(erotikus versek)

ÖNÉLETRAJZ

most megiszom a tejet
most verést kapok
tél van és táncolok
megiszom táncolok szoptatok
lábam közt az ég
most már meghalok

ING

Nagy száj, bekaplak.

KIS PIROS VONAT A SZÁDBÓL

kis piros vonat a szádból
jön felém fehér síneken
én lesben állok hogy lenyeljem
a vonatot is meg a síneket

NADRÁGOMRA HA RÁTALÁLSZ

anyu ez a bácsi párnámmal játszik
labdáját hasamra teszi csupa pipacs a világ
lenyírja hajamat cseresznyét látok
a cseresznyét vasárnapon megeszem

JÁTÉK HIHINEK *

sárga kötél végén sárga villamos
villamos végén kezdődik egy körte
ha megszűnik a körte egy csodálatos sapka
kezdődik kettőnk között

NYULAM TÉGED NEM SZERETNI

nyulam téged nem szeretni hogy is lehet
pásztora vagyok kényes nyúlfüleknek
gyere be gyere be

MINDKÉT ÉJJEL

mindkét éjjel
telt hólyagomban
határozottan éreztem a lófejet

VERS A SZERELMES PIÓCÁRÓL

Van egy nagy sárga tányérom.
A tányér közepén egy lyuk.
A lyukon át az én szerelmes piócám
jár be hozzám telihold idején.
Mert van egy nagy sárga piócám,
a pióca közepén egy lyuk.
Oda jár be ezer darázs
birsalmaág a nagy tányérok idején.
És a fekete lyuk
ahová a nagy sárga tányér jár
éneklő piózával a közepén.

a szerelmes pióca éneke:
ezer darázs a torkomban
birsalmaág a faromban
égő kecske a bokorban

ELINDULTAK A KIS PIROS BULLDÓZEREK *

jó lenne szeretkezni valakivel
mondtam egy bulldózernek aki szilvafa volt
jó lenne szeretkezni veled mondtam
narancsaim elrepültek milyen üres az élet
csak addig vigadok míg szoptatom
rőfögő kis piros bulldózereimet

MADÁR

jaj ez a trombitás
behúzza a madarat az ajtó mögé
s ott a szőnyegen
aranytojásokat ütöget

A LOVACSKA HALÁLA

a lovacska nem szereti a húsdarálót
lovacskának enni kell de a mama
nem tette még fel a didit
a didi a resón melegszik

a zöld kötény fázik
a zöld kötény fázik mert egyedül van

este
együtt táncol a tűzön
a lovacska meg a kötény

BALKON *

az olló beleszagol szoknyámba
fehér éjszakába
tíz gyűszűm mind az égre szállt
jaj a házunk fehér kendőben szaladgál
engem keres de nem talál

HIBA TÖRTÉNHESETT EZT RÖGTÖN ÉSZREVETTÜK

rigónk volt elég meg autógumink
a lepedőben szappan tű meg a holttest ugye
aki az én szerelmesem sárga trikóban
aki az én autóbuszom sárga trikóban
az én emeletes házam talpig madárban

BÚJÓCSKA

Forró vízzel vödör teli
gyere elő Ladik Kati
olló csattog hajad rövid
nem a csontod csak a tövis
látszik ki a hajad alól
kinek nincsen koszorúja
kemencében mogyorója
feje alatt fényes tükre
megleli őt szeretője
száradt karú vőlegénye

LADIK FERENC *

Apám, gyereket szeretnék tőled!
És jön a lány kolompós rénnel.
Szép idő előtte, fergeteg mögöttele!
Itt lakik a tűzes sárkány? Gyereket akarok tőle.
Olló ring a derekán. Borsó! Borsó!
Vadlibák piros harisnyában kihajolnak az ablakon.
Jaj, Ferenc, mit tettél, három fejsze a hátadban!
Kidugja ruhaujját az ablaknyíláson.
Tavasz! Sikít a galagonya.

HA MEGLEP A MAGÁNY A KONYHAASZTALON

én a vén tyúk
szerettem három harisnyagyárat
öt diesel-motort egy poklot
most férjhez menni akarok
egy partizánhoz két traktorhoz
két núbiai tigrishez egy sivataghoz
egy mozdonyhoz egy körtefához
istenem
adj egy kevéske boldogságot

BOLDOGSÁG

a nagy szilvában
a nagy szilvában
a nagy szilvában
örökre

A LEGKISEBB KIRÁLYKISASSZONY

Most éppen tojáson ül.

A HÉT BETYÁR

Jó napot.
Jó napot.
Jó napot.
Jó napot.
Jó napot.
Jó napot.
Jó napot.
- Mi történt legkisebb leányom?

A CSODÁLATOS DARÁLÓ

Eljött az ideje, megrázkódott, ment a vízbe fürödni. Már lángot hányt a teste. Jött egy gyönyörű hattyú. Hátára tette, hogy felforrjon. Így aludt el, hattyúval a hátán.

Arra ébredt, hogy valaki dörömböl.

- Darálj gyertyát!
- Darálj szőrt!
- Darálj kását!

Állt magában, mint egy nyírfa. Elrejtőzött sírni éjszakánként. És akkor levetette ruháját. Fényes daráló volt.

REPÜLŐ SZARVASOK

Hosszú repülés után egy fehér házra találtak, ott egy leány, kinek vödrébe férfi még nem nézett bele. Így örvendezett a leány a szarvasokkal.

AZ ÜVEGSZEMŰ LÁNY

Levetette ruháit, az asztalhoz úszott, kihúzta a fiókot. A madarak kirepültek, de röptükben ezt mondták:

- Arannyá váljék a szemed!

Amikor hazaért, a gyermek szájába tette, hogy szopogassa.

A PARÁZNA MENYECSKE *

- Te asszony, láttál-e egy rókát?

- Honnét láttam volna, amikor csak testem s lelkem van. Jaj, édes kicsi rókám, tedd azt még egyszer velem!

A SÁSKA, AKI HEGEDŰN JÁTSZOTT

Amikor beleült a teknőbe, megnőtt a hegedűje. Meglátta ezt a lány, odadörgölődött hozzá. Ettől nyomban szőr borította el. Kiverte a teknőt a hab, furcsán lélegzett, bugyborékol, úgy megnőtt az a hegedű. A víz alatt gordonkának becézte.

IMÁDKOZÓ SÁSKA *

Amikor eljött az ideje, elment a szomszédos házba nősülni. Elkészítette a lány a fekhelyet, ő pedig elmerült a lány nézésében. Előbb bokáig, majd derékig merült el. Minél tovább gyönyörködött, annál mélyebbre fúródott. Reggel hiába keresték, csak a csónakját találták meg. Felkelt a lány, kiment vizelni, hát csupa fehér csontot eresztett ki magából.

A BÉKAKIRÁLYFI

Amikor belébújt, eleinte fázott tőle és sokat ficáncolt. De aztán úgy megszokta, hogy ő maga mártogatta aranycérnára kötve sötét mélységeibe, s pajzán dalokat dúdolt hozzá.

A FÉRFISZÜLTE LEÁNY *

Üldözi az apa a leányát.

- Most már megfogom!

A leány eldobja a fésűt, zuhatag támad belőle, tűzzuhogó. Akkor kitépi a heréit, a leány nyakára dobja, egyiket az egyik, a másikat a másik oldalra. Amikor a leány szólni akar, megcsonkítják a nyelvét, hiába erőlködik, nem érteni szavát.

SIRATÓ *

Hol vagy, ki a jászolnál együtt heversz velem?
Tüzes fürdőd elkészítve, hídonálló szépségem.
Jaaaaj.

A LÚD ÉS A LÓ VIADALA

parazsat adtak neked abrakul
hasadban fekete táska
templomot fújtál zöld szitába
s a felgyülemlett parazsat gyomrodból
fehér ludam az istállóban
ludam hátán sárga ló patája
fehér szárnya fölött gyűrött ló
az éj pedig ó a sárga éj
ne halj meg átkozott ludam
szárnyas napsugaram parázna gyilkosom

ANDROGIN A CSERESZNYÉSKERTBEN, HINTASZÉKBEN

Gyönyörűm ! Kékruhájú.
napfelkelte! Hideg székek között.
Száradt karú szeretőm, aki a ruhámat hordja.
Zöldellő kerítésem, rikácsoló ablakom.
Tükrök mélyén keresem fogaidat
izzadt gyöngyeimet.
Lélegző bőrtenger!
Szájunkban a lüktető,
habzó postabélyeg.

DAPHNÉ

Őröd-e ki rád hajol
s kétoldalt kifeslik árnyad után
vagy üldözöd
csak szélkörtölgatás ha ágyéked felbugyog
Mint pók éjből fakadó riadt
csillag-inakkal jársz
a mezők elúsztak hajadban
s fényként elered egy drága szikla
Iramló test-e vagy csapdosó habja
e sörény mely eloldva csendül
vagy lány ki földbeszivárogya
szeplőit lefejtve gyökeret fakasztva

álomba fullad
Karók rikoltanak

Te lány
ágba szökkenve is
kifeszítő halál

MARSHALL

Mintha zúgna teste,
Fiatal, hervadt növénykosár.
Ahogy jön-megy naphosszat és parázslík
Hangjától dorombol az este
Reggelre kemény rügybe fakadnak a fák.

Tőle jön-megy a fiatal növénykosár.
Ahogy zúg a teste
Gyönyörű hangjától dorombolnak a fák
Kemény rügybe fakad az este.

Ahogy zúgnak a fák
Hajlong, kosarát rakja
Kemény rügyeivel nekem.
Dorombol, parázslík és elég velem.

AZ A NYÍLÁS A RUHÁDON *

Az a nyílás a ruhádon
felhőtlen, ragyogó kés
a szőrszálak között.
Két szilva
a nedves lepedőn
combod között.
Hasítsd föl már a kék szárnyú
ziháló madarakat!

Táguljon ajtó, ablak.

G. KISASSZONY

Most kéknyelű este van
kemény, magányos.
A homályos folyosó mélyén
köteleken kifeszítve
mosolyogva lóg, borotválkozik,
ő a mosóporistennő, kefecsoda!

Várj még, izzadtságsgazú reggel!

GÖRÖG NŐ *

kis hernyót dörzsöl
ő sikít én lélegzem
találkoztunk

HÁROM CSIPKENYAK *

Légszomjtól tátogó lámpaernyő.
Izzadt
koszorúba fonódott
három barátnő.

SZENT TERÉZ BARNÁ ARCA

Ők ketten utaznak.
Közelebb a puhára borotvált trónushoz,
ahol kiéhezett darazsak ülnek.
Közelebb egy másfajta elragadtatáshoz, a behavazott
belső ajtón keresztül, hol a zúzmarás
hernyó trónol. Az ő barna kegyelme
oly hő vágyat áraszt -
a padlóból tüzes kardvirágok törnek elő.

Oh, add meg nekik!
Vétkezzenek velem.

CSAK A HAJNALOKAT NE !

*Uram! Még csak afelől sem vagyok biztos,
Vajjon kedvesek-e előtted az én vágyaim.*

Avilai Szent Teréz

A repedéseket, Uram, patkányokkal,
kihulló fogaimat jégcsapokkal,
ráncaimat forró vassal,
gondolataimat korbáccsal,
de álmaimat, én nyomorult, hogy győzzem le?

Te vagy-e, ki bűnös vágyamat nyirkos falon
lucskos penészvirágban mutogatja –
Te, ki hajnalonta kegyelemből belém döfesz,
szeretsz-e engem, s én szeretlek-e?

NE LÉGY KEGYÜLM MOGOMNOK

*Uh nekem,én fiom
ézes mézüül!*

Ómagyar Mária Siralom

Csitt! Hozom a létrát.
Véres lepedőn szárad a testünk.
Forró délután vírüd hioll vizeül
markomba se férne oly habos
a gyönyörtül míg mártogatom
nyelvemet sebedben ézes mézüül
szőrömet szőröddel egyembelű ülljétük.
Tüüled válnum?
Ézes ürümentül?
Inkább csontomtúl döglegyektül
cifra nyoszolyámtul
én bűnös vágyam én halálom
én junhumnok bel bua
ki sumha nim hiül.

PIHÉS MANDULAFÁK

Pihés mandulafán
felpattannak a bársony szemgolyók,
s csodálkozva, nedvesen a fényt keresik,
a rést, mit ujjaimmal hasítok nadrágodba
égszínű patkány után kutatok,
a harmatos, szuszogó avarban

hogya csintalan, mohón ujjamba marjon.

ÜL BARNÁ TUSKÓN *

Félig nyitott szájjal, kezében tükör,
mulatja magát. Másik kezében
hernyó a meleg csipkék zuhatagában.

Tudja már, mi kell
az ideges verebeknek,
a combja között ficákoló verébfészeknek!

GYÖNYÖR, SÖTÉT SZEKRÉNY

Vörösre mosott ház mélységeibe
fúródott deszkák.

Itt, eláll a lélegzet
barna lépcsők az örök titokhoz vezetnek
a folyóhoz a ház alá
amely a kocsonyás partot mossa.

Fénykorbács.
Vége a remegő titoknak.
Izzadt vállfák hullnak fejünkre.

NÉGY TROKEDLI

Vaskerítés. Belül tilalomfa.
Egyenként járulnak a szoborra.
Langyos éjszaka,
nedves harisnyanadrág.
Van aki kint, aki bent.
De végül is összejön.

BARNA PADLÓ

Barna padló – ki festette?
Én súoltam, dagasztottam, habosra verve.

Barna ajtó – ki kopog?
Van-e jó, meleg pina eladó?

Van. Van.
Dunnában, kályhában, asztalfiában
egy-egy mérges pina van.

MIMÓZA GÖDRÖCSKE *

Ah, a csík! A sötét szakadék
szétterpeszti a mimózakertet.
Táguló, csillagtalan ég.

IKAROSZ ÁRNYÉKA *

Látja saját árnyékát
ezüst legelők fölött átsuhanni,
fekete, széttárt esőkabátja nő egyre
az olajjal leöntött dombokon, és zihál
szárnyai között a hideg cseresznye,
fuldoklik, maga körül mindent éjszakába döntve,
boldog, és az égbe zuhan.

BLUDNA METLA

(erotske pesme)

Sa mađarskog preveli:

KATALIN LADIK

SELIMIR RADULOVIĆ

JUDITA ŠALGO

ARPAD VICKO

AUTOBIOGRAFIJA

popiću sada mleko
sad batine dobiću
zima je igraću
piću igraću dojiću
medj' nogama mi nebo
sada već umreću

(J. Šalgo)

KOŠULJA

Gubico, progutaću te.

(K. Ladik)

MALI CRVENI VOZ IZ TVOJIH USTA

mali crveni voz iz tvojih usta
ide prema meni na belim šinama
u zasedi čekam da progutam
voz i šine u isti mah

(J. Šalgo)

AKO NAIDEŠ NA MOJE PANTALONE

mama ovaj čika se igra mojim jastukom
svoju loptu na trbuh mi stavlja
svet je prepun bulki
šiša mi kosu a ja trešnje vidim
u nedelju ću trešnje da pojedem

(J. Šalgo)

IGRA ZA HIHIJA *

na kraju žutog konopca žuti tramvaj
na kraju tramvaja počinje kruška
kad prestane kruška jedna čarobna kapa
počinje za nas dvoje

(J. Šalgo)

TEBE NE VOLETI ZEKO

tebe ne voleti zeko kako bih mogla
pastir sam nežnih zečijih ušiju
uđi o uđi

(K. Ladik)

OBE NOĆI

obe noći
u prepunoj bešici
osetih konjsku glavu

(K. Ladik)

PESMA O ZALJUBLJENOJ PIJAVICI

Imam jedan veliki žuti tanjir.
Nasred tanjira je rupa.
Kroz rupu mi zaljubljena pijavica
dolazi u doba punoga meseca.
Jer veliku žutu pijavicu imam.
Na sred pijavice je rupa.
Hiljadu zolja tamo zalazi
dunjina grana u doba velikih tanjira.
I crna rupa
veliki žuti tanjir kad zalazi
s raspevanom pijavicom u sredini.

Pesma zaljubljanе pijavice:
bezbroy zolja u ždrely
cvetna grana u telu
vreli jarac u vrely

(K. Ladik)

KRENUŠE MALI CRVENI BULDOŽERI *

rado bih se ljubakala s nekim
rekoj jednom buldožeru šljivinom drvetu
rado bih se rekoj volela s tobom
narandže mi odleteše ah život je prazan
još se veselim jedino dok dojim
svoje male groktave riđe buldožere.

(J. Šalgo)

PTICA

jooj ovaj trubač
dovukao pticu iza vrata
i tamo na ćilimu
udara u zlatna jaja

(K. Ladik)

SMRT KONJIĆA

konjić ne voli mašinu za mesu
konjić bi da jede ali mama
nije još stavila sisu
sisa se na rešou greje
zelena kecelja cvokoće
zelena kecelja zebe jer je sama

uveče
zajedno igraju na vatri
konjić i kecelja

(J. Šalgo)

BALKON *

makaze u moju suknju
u belu noć nosom za mirisom
mojih deset naprstaka u nebo poleće
joj kuća naša u belo marami
trkom svud zalazi
mene traži ali ne nalazi

(J. Šalgo)

MORA DA JE GREŠKA SMESTA PRIMETISMO

imali smo dovoljno drozdova i automobilskih guma
u čaršavu sapun igla i mrtvac zar ne
koji je moj ljubljani u žutom trikou
koji je moj autobus u žutom trikou
moja kuća na sprat u ptici do kolena

(J. Šalgo)

ŽMURKE

Vode vruće puna kofa
pokaži se Kati Ladik
ispod britve kosa kratka
nije kost no samo trnje

viri ispod kose crne
ako nemaš cvetnu krunu
u peći tvrdi lešnik
i pod glavom ogledalo
odvešće te u mračnu šumu
suvoruki mladoženja.

(J. Šalgo)

LADIK FERENC *

Oče, htela bih dete od tebe.
I dođe devojka s klepetavim irvasom:
pred njom lep dan, a za njom nevreme!
Stanuje li ovde ognjen zmaj? Htela bih od njega dete.
Za pojasom njišu se makaze. Grah! Grah!
Divlje guske crvenih čarapa nagle se kroz prozor:
Joj, Ferenc, šta uradi, u plećima ti tri sekire!
Proturi rukav kroz odškrinut prozor.
Proleće! Ciknuše gloginje.

(J. Šalgo)

AKO ME ZATEKNE SAMOĆA NA KUHINJSKOM STOLU

ja matora koka
volela sam fabriku čarapa
pet dizelmotora i jedan pakao
sada bih da se udam
a za dva traktora jednog partizana
dva tigra nubijska za jednu pustinju
za šljivino drvo za lokomotivu
bože moj
daruj mi srećicu živu

(J. Šalgo)

SREĆA

u golemoj šljivi
u golemoj šljivi
u golemoj šljivi
zanavek

(K. Ladik)

NAJMAĐA PRINCEZA

Sada baš sedi na jajima.

(A. Vicko)

SEDAM RAZBOJNIKA

Dobar dan
Dobar dan
Dobar dan
Dobar dan
Dobar dan
Dobar dan
Dobar dan
- Šta se zbilo, najmlađa moja kćeri?
(K. Ladik)

ČAROBNI MLINAC

Došlo joj je vreme, stresla se, ušla u vodu da se okupa. Telo joj je plamtelo. Došao je prekrasan labud. Stavila ga je na svoja leđa da provri. Već je pomislila da je uginuo. Tako je zaspala s labudom na leđima.

Probudila se se. Neko je lupao.

- Samelji sveću!

- Samelji dlaku!

- Samelji kašu!

A stajala je breza. Sakrivala se noću da plače. Tada je skinula haljinu. Bila je sjajna drobilica.

(K. Ladik)

LETEĆI JELENI

Nakon dugotrajnog lëta, naiđoše na jednu belu kuću, a u kući na devojk u čiju kofu muškarac još nije pogledao.

I tako se veselila devojk, zajedno s jelenima.

(A. Vicko)

DEVOJKA STAKLENIH OČIJU

Svukla je haljinu, doplivala do stola, izvukla fioku. Iz fioke prhnuše ptice, u letu joj doviknuše:

- Neka ti se oči pretvore u zlato!

Kad je stigla kući, stavi ih detetu u usta, neka ih sisa.

(A. Vicko)

BLUDNA MLADA *

- Jesi li, ženo, videla lisca?

- Ma ne videh ni telom, ni dušom. Joj, slatki moj lijane, učini mi to još jednom!

(K. Ladik)

SKAKAVAC SVIRAO NA VIOLINI

Kako sede u korito, poraste mu violina. Ugleda to devojka i poče da ga miluje. Za tren mu izrastu malje i pokriju telo. Tad korito poče izbacivati penu i čudno disati – toliko je bila narasla violina Pod vodom, nazivaše ga violončelom.

(K. Ladik)

BOGOMOLJKA *

Kad je došlo vreme, ode on u susednu kuću da se oženi. Namestila devojka postelju, a on se utopio u devojčinom pogledu. Prvo do članka, zatim do struka. Što se više divio, brže je propadao.

Uzalud su ga izjutra tražili, našli su samo njegov čamac. Devojka je ustala, izašla da mokri, kad ono, ispuštala je iz sebe same bele kosti.

(A. Vicko)

KRALJEVIĆ ŽABAC

Kad joj se uvukao, osetila je u početku zebnju i mnogo se koprcala. Ali vremenom se navikla, pa ga je zlatnim koncem vezanog, sama u svoje mračne dubine umakala, pevušeći skaradne pesmice.

(K. Ladik)

OD MUŠKARCA ROĐENA DEVOJKA *

Goni otac svoju kćer.

- Sad ću je uhvatiti!

Devojka baci češalj, češalj se pretvori u vatru, ognjenu zavesu. Tad otac iščupa sebi mošnje, baci joj ih za vrat, jedne na jednu a druge na drugu stranu. Kad devojka poče da govori, osakatiše joj jezik i sad niko ne razume njene reči.

(K. Ladik)

NARICALJKA *

Kud ode? Bez tebe su gorke naše jaslje;
spremna je već oganj-banja, plameni peškir te čeka!
Jojoj.

(K. Ladik)

BOJ GUSKE I KONJA

dadoše ti žar za obrok
u trbuhu ti crna torba
puhnu crkvu u zeleno sito
i zgrnutu žar iz svoga želuca
bela moja gusko u štali

na guščim leđima kopito žutog konja
iznad belog krila izgužvan pastuv
a noć o žuta noć
ne uгинi gusko moja crna
krilato sunce bludni ubojico

(J. Šalgo)

U VIŠNJIKU: ANDROGIN U STOLICI ZA LJULJANJE

Prelepi moj! Osvit u plavoj odeždi!
Među hladnim stolicama.
Ljubavniče usahlih ruku, odeždu moju nosiš.
Zimzeleni plotu, kreštavi prozoru,
u dnu ogledala tražim zube,
svoje bisere.
Kožno more: ti dišeš!
Ljubavi moja! U našim ustima pulsira
penušava poštanska marka.

(K. Ladik)

DAFNE

Je li to tvoj čuvar što se naginje nad tobom
i raste s obe strane tvoje senke
ili je tvoj gonilac
klokotanje utrobe napojene vetrom
Poput pauka hodaš poplašanih zvezdanih tetiva
istrgnutih iz dubine noći
polja su otplivala u tvojoj kosi
i poput svetlosti potekla jedna mila stena
Da li to telo beži ili tek njegova pena bije
kao odrešena griva i zvonko šiba
ili se devojka u zemlju upija
skida svoje pege i korenja pušta
u san se utapa
Kočevi urliču

Devojko – u drvo se pretvorila
jer si ljubav sa smrću vodila.

(K. Ladik)

MARSHALL

Kao da mu telo bruji
Mlada, uvenula košara od bilja.
Dok hoda tamo-amo i tinja
Od milog cvilenja te mračne zveri
Do jutra tvrdim pupoljcima ospe se drveće.

S njim hoda mlada košara od bilja
I kako mu telo lepo bruji

Milim glasom drveće mu prede
Tvrđim pupoljcima osipa se veće.

I dok drveće šumi
On se povija, košaru svoju
Puni mi tvrđim pupoljcima.
Prede i tinja, sa mnom sagoreva.

(K. Ladik)

ONAJ PROREZ NA TVOJOJ HALJINI *

Onaj prorez na tvojoj haljini
poput vedrog neba blistavi nož
među dlakama.
Dve šljive
na vlažnom čaršavu
među tvojim butinama.
Raspori već jednom plavokрила
zajapurene ptice!

Neka se otvore vrata, prozori!

(A. Vicko)

GOSPOĐICA G.

Veće je modra drška
tvrda, usamljena.
U dnu mračnog hodnika
konopcima razapeta
nasmješena visi, brije se
boginja deterdženta, ona, čudo od četke!

Čekaj još, znojno jutro!

(K. Ladik)

DAMA IZ GRČKE *

malu gusenicu tre
ona vrišti a ja dišem
srele smo se

(J. Šalgo)

TRI ČIPKANA VRATA *

Abažur vapi za vazduhom.

U znojav
venac spletene
tri prijateljice.

(K. Ladik)

SMEĐE LICE SVETE TEREZE

Njih dve putuju.
Bliže meko obrijanom prestolu
na kojem sede pohotne zolje.
Bliže drugačijem zanosu kroz zavejana
unutarnja vrata, gde injem pokrivena
gusenica gospodari. Njena smeđa milost
širi plamenu žudnju -
užarene gladiole probadaju pod.

Od daruj im!
Nek' zgreše sa mnom.

(K. Ladik)

SAMO SVITANJA, OSTAVI MI!

*Gospode! Nisam ni u to sigurna
da li te volim i da li su tebi
drage moje žudnje*

Sveta Tereza iz avile, put savršenstva

Pukotine, Gospode, pacovima,
ispadale zube, ledenim svećama,
svoje bore, usijanim gvožđem,
svoje misli, tankim bičem,
ali snove, ja bedni stvor, kako da pokorim?

Ko si ti, što moju grešnu žudnju
na zidu rascvetalom od memle pokazuješ,
Ti, što iz milosti zorom mi zariješ,
da li me voliš i da li te volim?

(K. Ladik)

GOSPODI, NE POMILUJ

*Uvi mnje, sine moj
slatka moja radost!*

Staromađarska tužbalica Marije

Tiho! Donosim lestve.
Na krvavoj plaštanici suše nam se tela.
Togda ognjenog dna točenije tvoje krvi
penušava ne mogah je šakama obeti
zbog užitka kogda umačem jezik
v rane tvoje s diveše za usne
dlake tvojijem dlakama moje vkupe pogublajte!
Zar od tebe sine da se rastanem
slatka moja radosti?
Radije ću bez svoje kosti
taže odra iskićene movama zunzarama
uvi moja ljubodejana žudno moje pogibenije
duboka bolesti mojih bedara
nikad da ne izgoriš.

(K. Ladik-S. Radulović)

MALJAVI BADEMI

Na maljavom bademovom drvetu
prskaju baršunaste očne jabučice
i vlažne, začuđeno traže svetlost
prerez na tvojim pantalonama
što ga prstima načinih
tragajući za neboplavim pacovom
po rosnom, dahtavom lišću
da me nestašno, halapljivo ujede za prst.

(K. Ladik)

SEDI NA SMEĐEM PANJU *

Poluzatvorenih usta, u ruci joj ogledalo,
mazi samu sebe. U drugoj ruci
gusenica pod slapom toplih čipki.
Zna već
šta nedostaje nervoznim vrapcima,
vrapčijem gnezdju
među butinama.

(K. Ladik)

ŽUDNJO, MRAČNA ŠKRINJO

Daske su prodrle u dubinu kuće
krvavo oribane.

Tu zastaje dah
mrke stepenice vode večnoj tajni
do reke pod kućom
gde voda liže ljigavu obalu.

Svetlosni bič.
Svršetak drhtave tajne.
Oznojane vešalice padaju na glave.

(K. Ladik)

ČETIRI TROKEDLE

Gvozdена ограда. Unutra drvo zabrana.
Jedna po jedna penju se na kip.
Mlaka noć,
vlažne gaćice pod čarapama.
Neke napolju, neke već u rupi
među butinama hvataju za šljivu.

(K. Ladik)

BRAON PATOS

Mrki patos – ko ga ofarbao?
Ja sam ga ribala, gazila, zapenjena od batina.

Mrka vrata – ko to kuca?

Ima li dobre, tople pičke na prodaju?

Ima. Ima.
U perini, u furuni, u fioci,
po jedna besna pička ujeda.

(K. Ladik)

JAMICA MIMOZA *

Ah, taj rez! Mračna provalija
cepa mimozin vrt.
Nebo bez zvezda, širi se.

(K. Ladik)

IKAROVA SENKA *

Gleda svoju senku
kako preleće srebrne pašnjake
crni kišni mantil raskriljen raste
po brdima prelivehim uljem i dahće
među njegovim krilima hladne trešnje
guši se u noć gurnuvši sve oko sebe
sretan je i propada u nebo

(A. Vicko)